ГОРОДСКОЙ СОВЕТ
МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ
ГОРОД НАБЕРЕЖНЫЕ ЧЕЛНЫ
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЯР ЧАЛЛЫ ШӘҺӘРЕ
МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ
ШӘҺӘР СОВЕТЫ

РЕШЕНИЕ **КАРАР**

2 ноябрь, 2022 ел № 17/8

Яр Чаллы шәһәре муниципаль берәмлегендә
шәһәр төзелешен проектлауның җирле
нормативларын раслау турында

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 29.4 статьясы, турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 16 статьясы, шәһәр Уставы, Шәһәр Советының 2017 елның 24 октябрендәге 20/10 номерлы Карары белән расланган Яр Чаллы шәһәре муниципаль берәмлеге территориясендә шәһәр төзелешен проектлау нормативларын әзерләү, раслау һәм аңа үзгәрешләр кертү хакында нигезләмә нигезендә

Шәһәр Советы

КАРАР бирде:

1. Яр Чаллы шәһәре муниципаль берәмлегендә шәһәр төзелешен проектлауның җирле нормативларын кушымтага нигезләнеп расларга.
2. Әлеге Карарның үтәлешен контрольдә тотуны Шәһәр Советының шәһәр төзелеше, шәһәр инфраструктурасын һәм торак-коммуналь хуҗалыкны үстерү мәсьәләләре буенча даими комиссиясенә, Башкарма комитет Җитәкчесе Ф.Ш. Салаховка йөкләргә.

Шәһәр Хакиме Н.Г. Мәһдиев

ГОРОДСКОЙ СОВЕТ МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ ГОРОД НАБЕРЕЖНЫЕ ЧЕЛНЫ РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЯР ЧАЛЛЫ ШӘҺӘРЕ МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ ШӘҺӘР СОВЕТЫ
ПРОТОКОЛЬНАЯ ЧАСТЬ
БЕРКЕТМӘ БҮЛЕГЕ

Шәһәр Советының 17/8
Карарына кушымта
2 ноябрь, 2022 ел

ЯР ЧАЛЛЫ ШӘҺӘРЕ МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕНДӘ ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЕШЕН ПРОЕКТЛАУНЫҢ ҖИРЛЕ НОРМАТИВЛАРЫ

I кисәк. ГОМУМИ ӨЛЕШ

Әлеге Яр Чаллы шәһәре муниципаль берәмлегендә шәһәр төзелешен проектлауның Җирле нормативлары (алга таба - Җирле нормативлар) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы, «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында» 2010 елның 25 декабрендәге 98-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Шәһәр Советының 2017 елның 24 октябрендәге 20/10 номерлы Карары белән расланган Яр Чаллы шәһәре муниципаль берәмлеге территориясендә шәһәр төзелешен проектлау нормативларын әзерләү, раслау һәм аңа үзгәрешләр кертү хакында Нигезнамә нигезендә, шәһәр төзелеше эшчәнлеген башкарганда территорияләрнең тотрыклы үсешен кеше тормышы һәм эшчәнлеге өчен уңай шартлар тудыру, хуҗалык эшчәнлегенең һәм башка эшчәнлекнең әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынтысын чикләү, табигый ресурсларны саклау юлы белән тәэмин итү максатларында эшләнде.

1 бүлек. Гомуми нигезләмәләр

1. Җирле нормативлар халыкны Яр Чаллы шәһәре муниципаль берәмлегендәге (алга таба - Яр Чаллы шәһәре) җирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин итүнең мөмкин булган минималь дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре һәм мондый объектларның халык өчен мөмкин булган максималь дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре җыелмасын билгели.

2. Исәп-хисап күрсәткечләре Яр Чаллы шәһәренең гамәлдәге функциональ-планлаштыру структурасын һәм төзелеш типологиясен исәпкә ала, территорияне табигый тикшерү нәтиҗәләренә һәм төзелешнең перспективалы үсешенә нигезләнә.

3. Җирле нормативлар Яр Чаллы шәһәре халкының тормышы итүе өчен уңайлы шартлар тудыру максатында транспорт, инженерлык, социаль инфраструктура, гомуми файдаланудагы территорияләр, коммуналь-көнкүреш билгеләнешендәге объектлар һәм территорияне төзекләндерү комплекслылыгын тәэмин итү юлы белән, шулай ук югарыда күрсәтелгән объектларның һәм инфраструктураларның халык өчен, шул исәптән халыкның хәрәкәт итү мөмкинлеге чикле төркемнәре өчен бертигез файдалану принцибы нигезендә эшләнде.

4. Җирле нормативлар түбәндәгеләрне үз эченә ала:

1) гомуми өлеш;

2) җирле әһәмияттәге объектларны һәм шәһәр төзелешен нормалаштыруның башка объектларын урнаштыруга карата исәп-хисап күрсәткечләре һәм таләпләр;

3) шәһәр төзелешен проектлау нормативларының гомуми өлешендәге исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү материаллары;

4) шәһәр төзелешен проектлау нормативларының гомуми өлешендәге исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре һәм өлкәсе.

2 бүлек. Төшенчәләр һәм билгеләмәләр

5. Җирле нормативларда түбәндәге төшенчәләр һәм билгеләмәләр кулланыла:

1) эчәргә яраклы су белән тәэмин итүнең автоном системасы - эчәргә яраклы суны җыю, әзерләү (яисә әзерлексез) аны физик затлар файдалануындагы, гомуми файдалану өчен ябык булган куллану урыннарына бирү (яисә бирмәү) өчен билгеләнгән ябык җайланмалар һәм корылмалар;

2) төзекләндерү - Яр Чаллы шәһәре территориясен карап тотуга, шулай ук гражданнарның яшәү шартларының уңайлылыгын тәэмин итүгә һәм арттыруга, территориянең санитария һәм эстетик торышын яхшыртуга юнәлдерелгән төзекләндерү объектларын проектлау һәм урнаштыру чаралары комплексы;

3) велосипед юлы - билгеләнгән тизлектән югарырак хәрәкәт итә торган велотранспорт чаралары өчен билгеләнгән аерым юл (йөрү өлешеннән һәм тротуардан конструктив рәвештә аерылган һәм билгеләнгән юл элементы). Юл хәрәкәте кагыйдәләре нигезендә, велосипед юлы билгеләр һәм табличкалар белән җиһазландырылган булырга тиеш;

4) су агызу - үзәкләштерелгән су чыгару системасын кулланып, агып төшүче суларны кабул итү, транспортировкалау һәм чистарту;

5) суүткәргеч - кулланучыларны билгеле бер сыйфатта су белән тәэмин итү өчен җыю җайланмасын, суүткәргеч насос станцияләрен, суны яисә су әзерләү станциясен, суүткәргеч челтәрен резервуарларны үз эченә алган корылмалар комплексы;

6) электр тапшыруның һава линиясе - электр челтәренә хезмәт күрсәтүче элемтә линиясе, ул күрсәтелгән линияләрнең терәкләрен урнаштыру өчен билгеләнгән сәнәгать җирләрендә һәм башка махсус билгеләнештәге яисә җирлекләр җирләрендә билгеләнгән аерымланган җир участокларында урнаштырыла;

7) газүткәргеч - табигый газны транспортлау өчен билгеләнгән үзара тоташтырылган торбалардан торган конструкция;

8) шәһәр мохите - шәһәр кешесе яши торган һәм әлеге территориядә яшәү уңайлылыгын билгели торган экологик, социаль-мәдәни һәм башка шартлар җыелмасы;

9) кунак стоянкалары - торак төзелешенә килүчеләрнең җиңел автомобильләрен кую өчен билгеләнгән ачык мәйданчыклар;

10) инженерлык, транспорт һәм социаль инфраструктура - территориянең тотрыклы үсешен һәм андагы эшчәнлекне тәэмин итә торган транспорт, элемтә, инженерлык җиһазлары, шулай ук халыкка социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары корылмалары һәм коммуникацияләре комплексы;

11) электр үткәргечнең кабель линиясе - турыдан-туры җиргә, кабель

каналлары, торбалар, кабель конструкцияләренә тоташтырылган бер яки берничә кабельдән торган электр үткәрү линиясе;

12) канализация - көнкүреш, сәнәгать һәм яңгыр суларын агызу;

13) берләштерелгән стоянкалар - җәяүлеләргә уңай булсын өчен радиуслары арттырып урнаштырыла торган объектлар төркемнәренә хезмәт күрсәтү өчен автомобиль куую урыннары;

14) котельная - җылылык белән тәэмин итү максатларында җылылык җитештерү өчен билгеләнгән казан (җылылык генераторы) һәм ярдәмче технология җиһазлары булган бина яки бүлмәләр, биналар һәм корылмалар комплексы; җылылык белән тәэмин итү яки продукция җитештерү максатларында энергия чыганаклары (су парлары, кайнар су) алу өчен казан яки җылылык генераторлары (ике дән дә ким түгел) һәм ярдәмче технологик җиһазлар урнаштырылган биналар яки бүлмәләр (бина эчендәге, янкорма, биналар түбәсендә урнаштырылган);

15) яңгыр суы чыгару - янгыр суы агызу җайланмасыннан агызып чыгарылган суларны җыю урынына кадәр яңгыр суларын чыгаручы торба үткәргечләр;

16) яңгыр суы агызу - агып төшүче яңгыр суларының артыгын суларны җыю урынына агыза торган канализация челтәрендәге корылма;

17) шәһәр төзелешен җайга салу линиясе - чикләрендә норматив таләпләр нигезендә махсус режимнар һәм аларны куллану кагыйдәләре гамәлдә булган территорияләр чикләре;

18) магистраль челтәр - махсус челтәр, аның төп функциясе - энергия чыганагын микрорайонга (комплекска), торак районга яки сәнәгать предприятиесенә кадәр ерак араларга транспортлау һәм илтеп җиткерү;

19) магистраль торба үткәргеч - Россия Федерациясе законнары таләпләренә туры килә торган нефть яисә нефть продуктларын транспортлауны тәэмин итә торган технологик үзара бәйле объектлар җыелмасы, кабул итү урыннарыннан алып бушату урыннына кадәр, яисә транспортның башка төренә күчереп төяү урынына кадәр;

20) җирле телефон челтәре - шәһәр абонентларын телефон элемтәсе белән тәэмин итү өчен билгеләнгән коммутация станцияләре һәм төеннәре, линияләр, абонент җайланмалары җыелмасыннан гыйбарәт гомуми файдаланудагы телефон челтәренең бер өлеше;

21) агып төшүче суларны чыгару нормасы - бер кешегә яисә әлеге җитештерүгә хас шартлы берәмлеккә агып төшүче суларның билгеләнгән саны;

22) агып төшүче суларны эшкәртү - кирәкле үзлекләрен һәм составын тәэмин итү максатында агып төшүче суларга йогынты ясау;

23) яшелләндерелгән түбә - тулысынча яки өлешчә үсемлекләр утыртуны күз алдында тоткан түбә япмасы;

24) вакытлыча автомобиль кую урыны - халык төрле максатлар белән йөргәндә җиңел автомобильләрнең вакытлыча тору урыны. Җиңел автомобильләрне вакытлыча кую өчен объект янындагы, берләштерелгән һәм катнаш стоянкалар каралган;

25) гомуми файдаланудагы рекреацион территорияләр составындагы җәяүлеләр зоналары - шәһәр территориясе участоклары, шул исәптән мәдәни-көнкүреш, транзит, рекреацион максатларда, җәяүлеләрнең ял итүен һәм йөрүен

тәэмин итә торган урам-юл челтәре чикләрендә. Җәяүлеләр зоналарында, бу зонага хезмәт күрсәтү торгеан велосипед һәм махсус транспорттан тыш, башка барлык транспорт төрләре хәрәкәте рөхсәт ителми;

26) ярдәмче станция - электр энергиясен үзгәртү һәм бүлү өчен электр җайланмасы, ул энергия трансформаторларыннан яисә башка үзгәртеп кору, бүлү җайланмаларыннан, идарә итү һәм ярдәмче корылмалардан тора. Теге яки бу функциясенең өстенлегенә карап, алар трансформаторлы яки үзгәртеп корулы дип атала;

27) объектлар янәшәсендәге стоянкалар - аерым объектларга хезмәт күрсәтү өчен билгеләнгән, объектларга якын урнашкан стоянкалар;

28) табигать-антропоген ландшафт - кешенең хуҗалык һәм башка эшчәнлеге нәтиҗәсендә үзгәртеп корылган яисә табигый үсеш барышында табигый үзлекләрне алган кеше тарафыннан максатчан төзелгән (антропоген) ландшафт (объект). Аерым антропоген элементлар (культуралы үсемлекләр, туфракның үзлекләре, грунт сулары режимы һәм башкалар) яисә структуралар (селитеб территорияләре, биналар һәм корылмалар, юллар, электр тапшыру линияләре һәм башкалар) булганда, үз-үзен җайга салуга сәләтне тулысынча яисә өлешчә саклап кала;

29) табигый-рекреацион комплекс (алга таба - ТРК) - шәһәр мохитенең экологик иминлеген, халыкның һәм туристларның сәламәтләндерү, ял һәм ял итүнең башка конструктив төрләренә ихтыяҗларын канәгатьләндерүне тәэмин итә торган табигый, яшелләндерелгән һәм рекреацион территорияләр, төрле милек рәвешләрендәге рекреация объектлары системасы;

30) бүлү челтәре - магистраль челтәрләрдән алып биналар бүленешенә кадәр җылылык, энергия транспортировкалау һәм илтеп җиткерү;

31) бүлү пункты (алга таба - БП) - ярдәмче станция составына керми торган электр бүлү җайланмасы;

32) хәрәкәтнең исәп-хисап интенсивлыгы - перспективалы чорның соңгы елында хәрәкәтнең уртача еллык тәүлеклек интенсивлыгы, ә хәрәкәтнең сәгатьлек интенсивлыгы турында мәгълүматлар булганда - соңгы елда 50 сәгать эчендә ирешелгән (яисә артык булган) иң зур сәгатьлек интенсивлык, ул җиңел автомобильгә карата берәмлекләрдә күрсәтелә;

33) торак фондын реновацияләү - сакланырга тиешле булмаган авария хәлендәге, тузган һәм башка торак йортларны сүтеп, яңа торак төзелеше;

34) үзгәртеп корыла торган территория - сәнәгать, җитештерү территорияләре урынында социаль, инженерлык һәм транспорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин ителгән торак төзелешен гамәлгә ашыру максатларында территориянең функциональ билгеләнешендәге үзгәрешләр шартларында территорияне үзгәртеп кору, җайлаштырып файдалану, шулай ук гамәлдәге торак фондын реновацияләү чаралары комплексы;

35) селитеб зона - торак фондын, җәмәгать биналарын һәм корылмаларын, шул исәптән фәнни-тикшеренү институтларын һәм аларның комплексларын, шулай ук шәһәр эчендәге транспорт элемтәсе юлларын, урамнарны, мәйданнарны, паркларны, бакчаларны, бульварларны һәм гомуми файдаланудагы башка урыннарны урнаштыру өчен санитар-саклау зоналарын урнаштыруны таләп итми торган территория;

36) катлаулы шәһәр төзелеше шартлары - төзелешле, катлаулы рельефлы яисә җир участогы конфигурацияләгән территорияләр; инңенерлык-геология яки башка характеристикалары төзелеш өчен уңайсыз булган территорияләр;

37) стилобат - корылманың җир өсте өлеше, бинаның баскычлы цоколь өлеше яисә берничә бинаны һәм (яисә) бина өлешләрен берләштергән гомуми цоколь катның җир өстендәге өлеше;

38) табигать комплексы территорияләре (алга таба - ТКТ) - үсемлекләр һәм (яисә) су объектлары өстенлек иткән, күбесенчә уртача саклау, табигатьне саклау, рекреацион, сәламәтләндерү һәм ландшафт хасил итү функцияләрен башкаручы территорияләр;

39) техник коридор - өлешчә туры килә торган яисә бүлеп бирелгән полосалар яисә саклау зоналары белән туры килә торган коммуникация (торбаүткәргечләр, кабельләр, электр тапшыру линияләре) салынган җирлек участогы;

40) җиңел автомобильләрне саклау - автомобиль хуҗалары яши торган урыннар тирәсендә автотранспорт чараларының стоянкаларда (шул исәптән төнге вакытта) торуы;

41) электр челтәре - электр энергиясен тапшыру һәм бүлү өчен билгеләнгән ярдәмче станцияләр, бүлү җайланмалары һәм аларны тоташтыручы электр тапшыру линияләре җыелмасы;

42) энергетика системасы (энергия системасы) – үзара тоташкан һәм электр һәм җылылык энергиясен өзлексез җитештерү, үзгәртү, тапшыру һәм бүлү процессында гомуми режим белән бәйләнешле электр станцияләре, электр һәм җылылык челтәрләре җыелмасы.

Җирле нормативларда кулланыла торган терминнар һәм төшенчәләр Россия Федерациясенең, Татарстан Республикасының гамәлдәге законнарындагы һәм муниципаль хокукый актлардагы мәгънәсендә кулланыла.

3 бүлек. Территориянең функциональ-планлаштыру оештырылуына карата таләпләр

6. Яр Чаллы шәһәре территориясен пространстволы оештыру Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексына нигезләнеп, Россия Федерациясен территораль планлаштыру схемасы, Татарстан Республикасын территориаль планлаштыру схемасы, Яр Чаллы шәһәренең Генераль планы (алга таба - Генераль план), Яр Чаллы шәһәре муниципаль берәмлегендә җирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре, Яр Чаллы шәһәрендә социаль, транспорт һәм инженерлык инфраструктурасын үстерү программалары һәм Җирле нормативлар нигезендә гамәлгә ашырыла.

7. Торак йортларны, шулай ук кешеләр күп була торган капиталь төзелеш объектларын проектлаганда һәм төзегәндә Яр Чаллы шәһәре муниципаль берәмлеге территориясен Төзекләндерү кагыйдәләре (алга таба - Төзекләндерү кагыйдәләре) нигезендә биналар һәм корылмалар фасадында видеокүзәтү системасын урнаштыру күздә тотыла.

8. Фасадлары белән урамнарга чыгучы торак йортларны, җәмәгать билгеләнешендәге биналарны һәм Яр Чаллы шәһәре панорамасын формалаштыручы шәһәр мохите эстетикасына таләпләр югары булган гомумшәһәр

юлларын проектлаганда һәм төзегәндә, махсус шәһәр әһәмиятендәге территорияләрне, гомуми файдаланудагы территорияләрне, гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләрне проектлаганда, Төзекләндерү кагыйдәләре таләпләре нигезендә, архитектур яктырту күздә тотыла.

4 бүлек. Катнаш зоналарда торак территорияләрен һәм торак төзелеше участокларын планлаштыру

9. Торак территорияләр тормыш эшчәнлеге иминлеген тәэмин итә торган һәм уңайлы шәһәр мохитен булдыруга, территорияне тотрыклы үстерүгә карата заманча социаль, гигиена һәм шәһәр төзелеше таләпләренә җавап бирә торган торак мохитен оештыру һәм территорияне тотрыклы үстерү өчен билгеләнгән.

Торак төзелешендә түбәндәгеләр аерылып тора:

1) күпфатирлы торак төзелеше микрорайоны (комплексы);

2) катнаш шәхси һәм блокланган торак төзелеше микрорайоны (комплексы).

5 бүлек. Күпфатирлы торак төзелеше территорияләрен оештыруга таләпләр

10. Яр Чаллы шәһәренең үзләштерелмәгән территорияләрен торак төзелеше максатында үстерү, шулай ук сәнәгать, коммуналь-склад һәм башка объектлар территорияләрен торак төзелеше өчен үзгәртеп кору, халыкны социаль әһәмияткә ия объектлар һәм хезмәт күрсәтү объектлары белән тәэмин итүнең минималь исәпләү күрсәткечләреннән кимрәк булмаган күләмдә комплексле рәвештә гамәлгә ашырыла, аларга хезмәт күрсәтү радиуслары максималь рөхсәт ителә торган Җирле нормативлардан артмый.

11.Генераль план составында план төзү структурасының төп элементлары булган функциональ зоналарның чикләре билгеләнә, алар, Яр Чаллы шәһәренең стратегик өстенлекләреннән һәм гамәлдәге һәм перспектив транспорт-планлаштыру каркасы мөмкинлекләреннән чыгып, территориянең перспективалы үсешен билгели.

12. Торак төзелеше объектларын урнаштыру өчен билгеләнгән территорияләрне планлаштыру проектларын эшләү чикләре Генераль планның функциональ зоналары нигезендә билгеләнә. Торак төзелеше объектларын урнаштыру өчен билгеләнмәгән башка функциональ зоналар территорияләренә карата планлаштыру проектларының чикләре, урамнарны, юлларны, планлаштыру структурасы элементларының, территориаль зоналарны, кадастр исәбенә куелган җир кишәрлекләренең чикләрен, шулай ук табигый объектларның табигый чикләре буенча билгеләнә ала.

13. Торак билгеләнешендәге капиталь төзелеш объектларын планлаштырып урнаштыруның һәр зонасы өчен территорияне планлаштыру проектының төп өлеше составындагы территорияне планлаштырып үстерү характеристикалары турындагы нигезләмәдә түбәндәге параметрлар күрсәтелә:

1) капиталь төзелеш объектлары тасвирламалары:

- капиталь төзелеш объектының планлаштырылган урнаштыру зонасы мәйданы;
- торак фондының тыгызлыгы;
- фатирларның гомуми мәйданы;
- торак булмаган билгеләнештәге янкорма биналарның гомуми мәйданы;

- торак йортлар төзелеше мәйданы;
- торак йортларның максималь каты.

2) инфраструктура объектларына ихтыяҗ:

- мәктәпкәчә мәгариф учреждениеләрендә урыннарга ихтыяҗ;
- гомуми белем бирү учреждениеләрендә урыннарга ихтыяҗ;
- өлкәннәр поликлиникаларына бер сменага килүчеләр санына ихтыяҗ;
- балалар поликлиникаларына бер сменага килүчеләр санына ихтыяҗ;
- торак йортларда яшәүчеләрнең автомобильләрен даими саклау өчен урыннар санына ихтыяҗы;
- даими яшәүче халыкның җир асты гаражларында һәм (яисә) аерым торучы җир өсте паркингларында урнаштырыла торган җиңел автотранспорт саклау урыннарына гомуми ихтыяҗы күрсәткече һәм өлеше;
- торак йортлар өчен кунак стоянкаларына ихтыяҗ;
- кушып төзелгән һәм янкорма биналар өчен автостоянкаларга ихтыяҗ.

14.Төзелеш эскизы тиешле территорияне планлаштыру проектында планлаштырыла торган капиталь төзелеш объектлары урнаштыруның бер яисә берничә зонасына тапкырлап эшләнә.

15. Территорияне планлаштыру проекты чикләрендә аерым объектлар өчен эскиз тәкъдимнәрен проектлаганда һәм рөхсәт документациясен рәсмиләштергәндә, аерым объект параметрларының һәм төзелеш эскизында салынган техник-икътисадый күрсәткечләренең, шулай ук территорияне планлаштыру проектының капиталь төзелеш объектларының характеристикаларының туры килүен раслаган очракта, рөхсәт ителгән төзелешнең иң чик параметрларыннан читкә тайпылуга махсус рөхсәт алу таләп ителми.

16. Аерым документ рәвешендәге төзелеш эскизларын, эскиз тәкъдимнәрен, капиталь төзелеш объектларына характеристика төзү буенча проект документларын әзерләү кысаларында территорияне планлаштыру проектында билгеләнгән күрсәткечләрдән читкә тайпылырга мөмкин, әмма бары тик кимрәк якка гына.

17. Төзелеш эскизының график материаллары составы территорияне планлаштыру проектын эшләүгә техник бирем белән билгеләнә.

18. Төзелеш эскизының тиешле сызымнарында түбәндәге объектлар күрсәтелергә тиеш:

1) капиталь төзелеш объектларын планлаштырып урнаштыру зоналары чикләре;

2) торак йортлар - һәр секциянең катлар санын күрсәтеп;

3) катлар санын күрсәтеп, торак булмаган билгеләнештәге капиталь төзелеш объектлары;

4) кызыл сызыклар;

5) гамәлдәге һәм проекттагы урам-юл челтәре (алга таба - УЮЧ);

6) гамәлдәге һәм проекттагы квартал эчендәге машина юллары;

7) кешеләрнең автомобильләрен даими саклау өчен машина урыннары, кунак стоянкалары, төзелгән-кушып төзелгән биналарда урнашкан учреждениеләр һәм предприятиеләрдә эшләүчеләрнең, килүчеләрнең җиңел автотранспортын кую урыннары;

8) балалар өчен уен мәйданчыклары, физкультура белән шөгыльләнү өчен мәйданчыклар, өлкәннәр өчен ял итү урыннары һәм гамәлдәге техник регламентлар нигезендә өслекләр кулланып эшләнгән башка планировка элементлары;

9) каты коммуналь калдыкларны туплау урыннары (мәйданчыклары);

10) табигый үсемлек капламына ия территорияләр, яшелләндерелгән йорт яны территорияләре.

6 бүлек. Объектның архитектура-шәһәр төзелешенә туры килүенә таләпләр

19. Урамнарга фасад белән чыга торган торак йортларда торак төзелешенә хезмәт күрсәтү объектлары, урамга чыга торган бөтен фасад буйлап күпфатирлы йортларның беренче катларында төзелгән, кушып төзелгән һәм төзелгән-кушып төзелгән биналарга урнаштырыла.

20. Торак йортлардагы лоджияләрнең фасадларын пыялалау эскиз тәкъдимендә эшләнә. Күрсәтелгән эскизны, шулай ук бина һәм корылмалар фасадында кондиционерлар, декоратив экраннар, тышкы жалюзи-рольставни кертеп, инженерлык һәм техник җиһазларны урнаштыруны, расланган административ регламентлар нигезендә, ЯрЧаллы шәһәре Башкарма комитеты (алга таба - Башкарма комитет) белән килештерергә кирәк.

21. Биналарны һәм корылмаларны архитектур яктыртуга һәм тышкы рекламага таләпләр Башкарма комитетның муниципаль хокукый актлары белән билгеләнә. Торак һәм иҗтимагый биналарның эскиз тәкъдимнәрен килештергәндә, яктырту приборларының үзенчәлеген һәм объектны төнлә визуализацияләүне күрсәтеп, төнге яктырту җайланмасы урнаштыру турында мәгълүмат бирергә кирәк. Төнге яктыртуны көндәлек төнге яктыртуга һәм биналарны һәм корылмаларны бәйрәмчә яктыртуга бүлеп карауны күздә тотарга.

22. Яр Чаллы шәһәренең тышкы архитектур күренешен саклап калу максатында, биналар, корылмалар фасадына, бигрәк тә гомумшәһәр магистральләренә чыга торганнарына, югары таләпләр куела. Күпфатирлы торак йортларны проектлаганда кондиционер блокларын урнаштыру өчен кәрҗиннәр бирүне күздә тотарга кирәк. Пыялаланган лоджиядә, балконда һава алмашының вентиляция рәшәткәсе булу шарты белән, кондиционер кую өчен бер урын урнаштыру рөхсәт ителә. Бинаның беренче каттагы чыгынкы өлешендәге түбәдә урнаштырып булмый торган кондиционер һәм вентиляция системаларын урнаштыру өчен бинаның тәрәзәләрсез торец ягына тоташкан аерым мәйданчыклар урнаштыруны күздә тотарга кирәк. Эскиз тәкъдиме составында кондиционер һәм вентиляция системаларын урнаштыру өчен мәйданчык куллану өчен шәхси проект рөхсәт ителә, аның сыйфаты һәм архитектур-пластик эшләнеше заманча таләпләргә җавап бирергә һәм типик проектларның сыйфатыннан югарырак булырга тиеш.

23. Торак йортларны, шулай ук капиталь төзелеш объектларын проектлаганда һәм төзегәндә биналарның һәм корылмаларның фасадларында видеокүзәтү системасын урнаштыруны күздә тоту зарур.

7 бүлек. Торак районнарны һәм микрорайоннарны (комплексларны) оештыруга таләпләр

24. Торак районы, Яр Чаллы шәһәренең җирле әһәмияттәге объектларының минималь тәэмин ителешенең билгеләнгән исәп-хисап күрсәткечләрен һәм алардан мөмкин кадәр күбрәк файдалау мөмкинлеген исәпкә алып, көндәлек һәм даими хезмәт күрсәтү объектлары белән тәэмин ителергә тиеш.

25. Торак районнар һәм микрорайоннар составына түбәндәгеләр керергә тиеш:

1) социаль инфраструктура объектлары;

2) халыкның җиңел автотранспортын саклау һәм кую урыннары;

3) торак район территориясендә урнашкан социаль инфраструктура объектларында эшләүчеләрнең һәм килүчеләрнең җиңел автотранспортын кую урыннары;

4) төзелеш участокларына керү юллары, шул исәптән махсус автомобиль транспорты (янгын сүндерү, ашыгыч ярдәм, башка махсус транспорт) өчен;

5) халыкның торак район территориясендә хәрәкәт итүен тәэмин итү өчен җәяүлеләр коммуникацияләре;

6) ачык яссы өслекле физкультура-спорт корылмалары;

7) халыкның хәрәкәт итү мөмкинлекләре чикле төркемнәре өчен уңайлы мохит оештыру таләпләрен үтәүне исәпкә алып, җәяүлеләр-велосипед инфраструктурасы;

8) эшлекле билгеләнештәге объектлар, дини билгеләнештәге объектларны да кертеп, объект участогы территориясе 0,5 гектардан артмаган очракта, объект участокларының суммар территориясе торак район территориясенең 20 процентыннан артмаган өлешен тәшкил итә, ә күрсәтелгән объектларны төзүнең суммар мәйданы өлеше - торак район территориясендә төзелешнең суммар мәйданының 25 процентыннан һәм катнаш төзелешнең район территориясенең 60 процентыннан артмаган өлеше;

9) гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр (парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар), шул исәптән этләр йөртү өчен мәйданчыклар. Этләр йөртү өчен мәйданчыкларның зурлыгы гамәлдәге территориаль мөмкинлекләрдән чыгып билгеләнә;

10) торак районнарны, микрорайоннарны (комплексларны) һәм торак йортлар участокларын оештыруга таләпләр нигезендә объектлар.

26. Торак микрорайоннарда (комплексларда) торак булмаган объектларның максималь өлеше торак фондының 30 процентыннан артмаска тиеш.

27. Күпфатирлы торак төзелеше очрагында, территорияләрне планлаштыру документларын һәм төзелеш проектларын эшләгәндә күпфатирлы торак йорт территориясендә күпфатирлы торак йортны урнаштыру участогы (зонасы) балансының аерым элементларының минималь мәйданын һәм халыкның проект санын исәпләү һәм социаль инфраструктура объектларына ихтыяҗны билгеләү өчен бер кешегә фатирларның гомуми мәйданының 40 кв. м коэффициенты кулланыла, шәхси һәм блокланган торак төзелеше очрагында - бер хуҗалыкка 3,2 кеше туры килә.

28.Торак микрорайон (комплекс) территориясендә түбәндәгеләр булырга тиеш:

1) квартал эчендәге машина юллары;

2) гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр (парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар);

3) халыкның хәрәкәт итү мөмкинлекләре чикле төркемнәре өчен уңайлы мохит оештыру таләпләрен үтәүне исәпкә алып, җәяүлеләр-велосипед инфраструктурасы;

29. Комплекслы торак төзелеше вакытында микрорайоннар (комплекслар) төзелгәндә түбәндәге шартлар үтәлергә тиеш:

1) һәр микрорайон (комплекс) чикләрендә территорияне планлаштыру проектында, исәпләүләр буенча, белем бирү учреждениеләре каралырга тиеш, шул ук вакытта белем бирү оешмалары һәр микрорайонда (комплекста) урыннарның исәп-хисап саны һәм территориаль файдалану мөмкинлеге буенча Җирле нормативлар таләпләрен үтәгән очракта гына урнаштырылырга мөмкин;

2) аерым күп катлы паркинг участоклары кызыл линия буйлап урнаштырылырга һәм УЮЧ турыдан-туры керү мөмкинлегенә ия булырга тиеш;

3) төзелгән һәм янкорма биналарның керү төркемнәре УЮЧ ягыннан урнашырга тиеш.

30. Гамәлдәге торак микрорайонының (комплексның) бер өлеше төзелгән очракта, Генераль планны территориаль планлаштыру турындагы нигезләмәдәге әлеге функциональ зона өчен билгеләнгән параметрлар нигезендә территорияне планлаштыру проекты яисә бөтен торак микрорайон (комплекс) территориясенә төзелеш проекты эшләнә.

Торак микрорайонның (комплексның) структур элементларының нормаль параметрлары 1 таблицада күрсәтелгән.

Таблица 1

Торак микрорайоны (комплексы)
структур элементларның нормалаштыру параметрлары

Нормалаштырыла торган параметр	Үлчәү берәмлеге	Исәп-хисап күрсәткеч
Торак микрорайоны (комплексы) территориясенең төзелеше	микрорайонның (комплексның) гомуми мәйданыннан процентлар	40 тан артык түгел Б1 СП 42 .13330.2016 "Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү"(алга таба – СП 42 .13330.2016) таб. нигезендә
Квартал эчендәге машина юлларының киңлеге	м	«Бина һәм корылмаларга килү юллары» СП 4.13130.2013 «Янгын сүндерү системалары».Саклау объектларында янгын таралуны чикләү. Күләмле-планлаштыру һәм конструктив чишелешләргә таләпләр»8 пункт нигезендә

8 бүлек. Күпфатирлы торак йортның җир участогына таләпләр

31.Күпфатирлы торак йортның җир участогын (торак билгеләнешендәге капиталь төзелеш объектларын планлаштырып урнаштыру зоналары) оештыруга карата таләпләр яңа торак төзелеше объектларының җир участокларына кагыла.

32. Күпфатирлы йорт өчен җир участогының структур элементларының нормалаштырылган күрсәткечләре 2 таблица нигезендә кулланыла.

33. Күпфатирлы торак йорт өчен түбәндәгеләр оештырылырга тиеш:

1) керү төркемнәренә, шул исәптән махсус автомобиль транспорты (янгын сүндерү, ашыгыч ярдәм, башка махсус транспорт) өчен керү юллары;

2) торак бинаның керү төркемнәренә якын килүне һәм җир участогы буенча хәрәкәт итүне тәэмин итү өчен җәяүлеләр коммуникацияләре;

3) халыкның җиңел автотранспортын саклау һәм машина кую урыннары, параметрларны үзгәртмичә торак йортларны реконструкцияләү очракларыннан тыш;

4) кунак автостоянкалары, учреждение һәм предприятиеләрдә эшләүче һәм килүчеләрнең җиңел машиналарын кую урыннары;

5) яшелләндерелгән йорт яны территорияләре;

6) балалар өчен уен мәйданчыклары, физкультура белән шөгыльләнү өчен мәйданчыклар, өлкәннәр өчен ял итү урыннары һәм гамәлдәге техник регламентлар нигезендә өслекләр кулланып эшләнгән планировка элементлары;

7) ККК туплау урыннары (мәйданчыклары).

34. Күпфатирлы торак йортның (торак йортларның) җир участогы чикләрендә торак булмаган билгеләнештәге аерым капиталь төзелеш объектлары (әлеге торак йортка (йортларга) турыдан-туры хезмәт күрсәтүче инженерлык инфраструктурасы объектларыннан, паркинглардан тыш) урнаша алмый.

35.Торак микрорайонның (комплексның) торак йортлары өчен кирәкле инженерлык инфраструктурасы объектлары, аларның саклау зоналарын, инженерлык коммуникацияләренең техник коридорларын исәпкә алып, аларга керү юлын тәэмин итеп, аерым җир участокларында урнашырга тиеш. Шул ук вакытта квартал эчендәге челтәрләрнең техник коридорларын, аларны төзү һәм реконструкцияләү өчен җир участогын рәсмиләштерү һәм төзелешкә, реконструкциягә рөхсәт алу таләп ителмәгән очракта, кызыл сызыклар белән бүлеп бирмәү рөхсәт ителә.

2 таблица

Күпфатирлы торак йорт өчен җир участогын
структур элементларының нормалаштыру күрсәткечләре

Нормалаштырыла торган параметр	Үлчәү берәмлеге	Исәп-хисап күрсәткеч
Яшеллек утыртылган йорт яны территорияләре	җир участогы	җир участогы мәйданының кимендә 25 проценты*
Социаль-көнкүреш мәйданчыклары һәм	җир участогы	Балалар уен мәйданчыклары, өлкән яшьтәге халыкның ялы өчен мәйданчыклар,

башка планлаштыру элементлары		физкультура белән шөгыльләнү өчен мәйданчыклар - җир участогы мәйданының гомуми мәйданы 10 проценттан да ким булырга тиеш түгел*

*Исәп-хисап күрсәткече СП 42 .13330.2016 нигезендә кабул ителә.

Искәрмәләр:

1.Яшелләндерелгән йорт яны мәйданына җир участогы өслеген яшелләндерүдән тыш, стилобатның яшелләндерелгән түбәсен яшелләндерү мәйданы да керә. Яшелләндерү мәйданына эре яфраклы яшел үсентеләр түбәндәге исәп-хисаптан керә:

1) кәүсәсенең диаметры 4 тән 8 см га кадәр булган утырту материалы өчен - бер агачка 12 кв. м яшелләндерелгән территория;

2) кәүсәсенең диаметры 8 дән 16 см га кадәр булган утырту материалы өчен - бер агачка 20 кв. м яшелләндерелгән территория;

3) куаклык өчен - биеклеге 2 м һәм аннан да артыграк булганда 2 кв. м, биеклеге 1 м дан 2 м га кадәр булганда 1 кв.м исәпләнә;

4) җир участогында кәүсә диаметры 16 см дан дан артык булган эре үлчәмле яшел үсентеләр сакланса - бер агачка 40 кв. м

2. Яшелләндерелгән йорт яны территориясе мәйданына янгынга каршы көрәшне оештыру максатында кулланыла торган каты газон юлы керә. Яшелләндерелгән йорт яны территориясе мәйданына башка яшелләндерү юллары кертелми.

3. Яшелләндерелгән йорт яны территориясе мәйданына, аларны оештыру технологиясе турында эскиз тәкъдимендә мәгълүмат, гамәлгә ашыру мөмкинлеге, материаллар сыйфаты турында мәгълүмат тапшыру шарты белән, экологик яшел парковкалар (исәпләү санының 5 процентыннан артмый) кертелә.

4. Яшелләндерелгән җәмәгать территорияләре (парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар) булган очракта, 500 м радиуста яисә 800 м җәяүлеләр йөри алу мөмкинлеге булган очракта, яшелләндерелгән йорт яны территорияләренең исәп-хисап күрсәткече кимергә (иң күбе 30 процент) тиеш. Торак төзелешенең җир кишәрлеге яшелләндерелгән җәмәгать территорияләренә (парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар) кушылган һәм/яки мондый территорияләрдән 50 м радиуста урнашкан очракта, яшелләндерелгән йорт яны территориясенең мәйданы 50 процентка кими.

5. 500 м дан артык булмаганрадиуста яисә җәяү барып җитеп өчен мөмкин булган 800 м радиуста сквер, төзекләндерелгән физкультура-сәламәтләндерү зонасы булган парк (тренажерлар, воркаут мәйданчыгы, йөгерү маршруты булган җиһазландырылган юллар) булган очракта, физкультура белән шөгыльләнү өчен мәйданчыкларның чагыштырма зурлыгын 50 процентка киметергә рөхсәт ителә.

6.Киметүләрнең гомуми проценты норматив проценттан 60 проценттан артмаска тиеш.

7. Торак йортларны һәм торак төзелешенә хезмәт күрсәтү өчен билгеләнгән объектларны проектлаганда, җиңел автотранспортны саклау өчен ачык автостоянкалардан төзелеш объектларына кадәр араны күздә тотарга кирәк. Санитария һәм көнкүреш аралыклары параметрлары 3 таблицада күрсәтелгән.

3 таблица

Санитария һәм көнкүреш аралыклары параметрлары

Нормалаштырыла торган параметр	Исәп-хисап күрсәткече*
Җиңел автотранспортны саклау өчен даими саклау автостоянкаларыннан һәм паркинглардан төзелеш объектларына кадәр ара	
Торак йортлар фасадлары һәм тәрәзәләре белән торец яклар	10 һәм аннан да ким машина урыны - 10 м
	11 - 50 машина урыны - 15 м
	51 - 100 машина урыны - 25 м
	101 - 300 машина урыны - 35 м
	300 дән артык машина урыны - 50 м
Торак йортларның тәрәзәсез торец яклары	10 һәм аннан да ким машина урыны - 10 м
	11 - 50 машина урыны - 10 м
	51 - 100 машина урыны - 15 м
	101 - 300 машина урыны - 25 м
	300 дән артык машина урыны - 35 м
Мәктәпләр, балалар оешмалары, урта һөнәри белем бирү оешмалары, техникумнар территорияләре, ял итү, уен һәм спорт мәйданчыклары, балалар мәйданчыклары	10 һәм аннан да ким машина урыны - 25 м
	11 машина урыны - 50 м
Стационар типтагы дәвалау учреждениеләре территорияләре, гомуми файдаланудагы ачык спорт корылмалары, халыкның ял итү урыннары (бакчалар, скверлар, парклар)	10 һәм аннан да ким машина урыны - 25 м
	11 - 50 машина урыны - 50 м
	51 - 100 машина урыны - исәп буенча
	101 - 300 машина урыны - исәп буенча
	300 дән артык машина урыны - исәп буенча
Җир асты, ярым җир асты һәм вал белән уратылган гаражлардан, паркинглардан мәктәпләр, мәктәпкәчә белем бирү оешмалары (алга таба - МББУ), дәвалау-профилактика учреждениеләре, торак йортлар, ял мәйданчыкларының керү-чыгу һәм вентиляция шахталарынна кадәр ераклык.	кимендә 15 м
Төрле билгеләнештәге гомуми файдалану мәйданчыкларыннан торак һәм иҗтимагый биналар тәрәзәләренә кадәр ераклык	
Мәктәпкәчә һәм кече яшьтәге балалар уеннары өчен	кимендә 12 м

Өлкәннәр ялы өчен	кимендә 10 м
Хуҗалык максатлары өчен	кимендә 20 м
Этләрне йөртү өчен	25-40 м
Баскетбол, волейбол, футбол, хоккей мәйданчыклары	кимендә 30 м
Башка спорт мәйданчыклары	кимендә 15 м
Җиңел автомобильләрне вакытлыча саклау өчен стоянкалардан торак йортларга керү юлларына кадәр сукмак ераклыгы	150 м дан артык түгел
Торак биналарның озын яклары арасында көнкүреш өзекләре	торак 2 - 3 катлы - кимендә 15 м; 4 катлы - кимендә 20
Торак биналарның озын яклары һәм шул ук биналардагы торак бүлмәләрнең тәрәзәләре урнашкан торец яклары арасындагы көнкүреш өзекләре	кимендә 10 м
Юлларның кырыннан бина яки корылманың стенасына сына кадәр ераклык	
28 гә кадәр биеклектәге биналар өчен	5 - 8 м
28 дән артык биеклектәге биналар өчен	8 - 10 м

*Исәп-хисап күрсәткечләре СП 42 .13330.201нигезендә кабул ителә.

Искәрмәләр:

1. Торак һәм иҗтимагый биналар арасында янгынга каршы минималь ераклык (торак һәм иҗтимагый биналарның янгынга каршы тору ныклыгы һәм конструктив янгын куркынычы классы булганда) 4 таблица нигезендә кабул ителә.

2. Реконструкция шартларында һәм башка катлаулы шәһәр төзелеше шартларында, р инсоляция нормаларын үтәгәндә, яктырту һәм янгынга каршы таләпләрне үтәгәндә, атмосфера һавасы пычрануын һәм физик факторларны (шау-шу, вибрация, электромагнит кырлары) тарату исәпләүләре белән ара зурлыгын нигезләгәндә, соңрак табигый тикшеренүләр һәм үлчәүләр үткәргәндә, шулай ук бер тәрәзәдән икенче тәрәзә аша торак биналарны (бүлмәләрне һәм кухняларны) күзәтеп булмауны тәэмин иткәндә күрсәтелгән арала кыскартылырга мөмкин.

4 таблица

Торак һәм җәмәгать биналары арасында янгынга каршы минималь ераклык

Бинаның янгынга чыдамлыгы дәрәҗәсе, конструктив янгын куркынычы классы	Янгынга чыдамлыгы һәм конструктив янгын куркынычы классында торак һәм иҗтимагый биналарның минималь ераклыклары, м			
	I, II, III	II, III	IV	IV, V

	С0	С1	С0, С1	С2, С3
I, II, III, С0	6	8	8	10
II, III, С1	8	10	10	12
IV, С0, С1	8	10	10	12
IV, V, С2, С3	10	12	12	15

5 таблица

Күпфатирлы торак йорт участогының (капиталь төзелеш объектларын урнаштыру зоналары торак билгеләнеше) торак фонды тыгызлыгының максималь күрсәткечләре(фатирларның гомуми мәйданы)

Бинаның кат саны	Торак фонды тыгызлыгының максималь күрсәткечләре, мең кв. м/га*
3	10,4
4	12,0
5	13,2
6	14,2
7	15,0
8	15,6
9	16,1
10	16,6
11	17,0
12	17,3
13	17,6
14	17,9
15	18,1
16	18,3
17	18,5
18	18,7
19	18,9
20	20,0

21	21,0
22	22,0
23	23,0
24	24,0
25 һәм аннан артыграк	25,0

*Исәп-хисап күрсәткечләре шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары нигезендә кабул ителә.

Искәрмәләр:

1. Җир асты автостоянкалары һәм җир өсте күпкатлы паркинглары проектлана торган торак төзелешеннән 500 м радиуста яки җәяү барып житү өчен 800 м ара белән территорияне планлаштыру проекты чикләрендә урнаштырыла.

2. Җир өсте стоянкалары өчен җир участогының минималь зурлыгы бер урынга кимендә 25 кв. м булырга тиеш.

Җир өстендәге ачык автостоянкалар өчен кимендә 18 кв. м тәкъдим ителә (автомобильләрне парковкалаганда маневр ясау өчен кирәкле транспорт участокларын исәпкә алып 25 кв. м, шул исәптән гомуми файдаланудагы катнаш территорияләр һәм җир участогыннан рөхсәт ителгән файдалану буенча аларда йөрү оештыру рөхсәт ителгәндә, ачык автостоянкаларда җиңел автомобильләрне урнаштыру ысулларын исәпкә алып).

3. Торак фондын территорияне планлаштыру проекты чикләрендә этаплап керткән очракта, урыннар белән тәэмин ителеш, һәр чират өчен автомобильләрне даими саклау өчен каралган урыннар санынннан тупланып, 100 процент итеп алына.

4. 5 таблицада китерелгән төзелеш тыгызлыгы, торак фонды төзегәндә яшәүчеләрнең автомобильләрен саклау өчен урыннар белән тәэмин ителешнең билгеләнгән шартларын үтәп, түбәндәге очракларда 20 проценттан арттырылырга мөмкин:

1) үзгәртеп корыла торган территориядә;

2) намуссыз төзүчеләр гамәлләреннән (гамәл кылмауларыннан) зыян күргән күпфатирлы йортларны өлешләп төзүдә катнашучыларның - гражданнарның хокукларын яклауга бәйле торак йортлар төзегәндә;

Берничә шарт булганда, тыгызлыкның гомуми артуы кушылмый һәм 20 проценттан артмаска тиеш.

5. Фатирларның гомуми мәйданы күрсәткечләренең ялгышлыгы бер процент булырга мөмкин.

6. 5 таблицада китерелгән төзелеш тыгызлыгы рөхсәт ителгән төзелешнең чикле параметрларыннан тайпылуга, капиталь төзелеш объектларын реконструкцияләүгә рөхсәт бирү буенча Административ регламент нигезендә арттырылырга мөмкин.

7. Кат буенча үзгәрешләр булган очракта, 5 Таблицада күрсәтелгән тыгызлык торак йортларның уртача катыннан (торак йортлар төзелеше мәйданына тышкы диварлар габаритларындагы торак йортларның җир өсте өлешенең суммар мәйданы нисбәте) чыгып исәпләнә.

9 бүлек. Торак йорт өчен билгеләнгән җәмәгать урыннарының төзелгән, кушып төзелгән һәм төзелгән-кушып төзелгән биналарын урнаштыруга таләпләр

36. Фасады белән урамга чыга торган торак йортларда, төзелгән, кушып төзелгән һәм төзелгән-кушып төзелгән биналарда торак төзелешенә хезмәт күрсәтү объектлары күпфатирлы йортларның беренче катларында урамга чыга торган фасад буйлап, җирдән файдалану һәм Төзелеш кагыйдәләренең шәһәр төзелеше регламентлары нигезендә урнаштырыла.

37. Җирле нормативлар расланганнан соң, планлаштыру проектларын эшләгәндә, күпфатирлы йортларда торак төзелешенә хезмәт күрсәтү объектларын урамга фасад белән чыкмый торган, төзелгән һәм төзелгән-кушып төзелгән биналарда урнаштыру рөхсәт ителми.

38. Күпфатирлы торак йортларны проектлаганда һәм төзегәндә гомуми файдаланудагы территориягә фасад булып чыга торган торак йорт составындагы торак булмаган бинаның биеклеген кимендә дүрт метрны күздә тоту зарур.

39. Гамәлдәге күпфатирлы торак йортларның торак булмаган биналарына керү төркемнәрен проектлаганда түбәндәгеләр тыела:

1) гомуми файдаланудагы территориягә чыга торган фасадлардагы җирдән түбәнрәк бинага аерым керү юллары оештыруны күздә тоту;

2) торак йортның төзекләндерелгән мәйданчыклары территорияләре ягыннан бинага аерым керү (техник һәм запас урыннардан тыш) оештыруны күздә тоту.

40. Биналарның, корылмаларның керү төркемнәре түбәндәге төзекләндерү элементлары белән җиһазландырылырга тиеш: яктырту җиһазлары, түбәсе (козырегы), өслекләрне тоташтыру элементлары (баскычлары), инвалидларны һәм халыкның хәрәкәт итү мөмкинлекләре чикле төркемнәре өчен җайланмалар (пандуслар, күтәрү платформасы, култыкса).

41. Гамәлдәге торак объектлар (шәхси торак төзелешеннән тыш) өчен гомуми файдаланудагы территориягә чыга торган фасадларда җир дәрәҗәсеннән түбәнрәк (подвал һәм цоколь кат) җәмәгать урыннарына керү юлларын урнаштыру тыела.

42. Торак бинаның подвал, цоколь, беренче һәм икенче катларында түбәндәгеләрне урнаштыру рөхсәт ителми:

1) торак төзелеше территориясе һәм һавасының пычрануына китерергә мөмкин булган химик һәм башка товарларның махсус кибетләре; биналар, шул исәптән сыекландырылган газлар, җиңел янып китүче һәм янучан сыеклыклар, су, һава кислороды яисә бер-берсе белән үзара тәэсир нәтиҗәсендә шартларга һәм янарга сәләтле шартлаткыч матдәләр, аэрозоль төргәктәге товарлар, пиротехник эшләнмәләр саклауда булган кибетләр;

2) синтетик келәм эшләнмәләре, автомобиль җиһазлары, шиналар һәм автомобиль майлары сату кибетләре;

3) балык кибетләре;

4) теләсә кайсы билгеләнештәге, шул исәптән күпләп яисә ваклап товар сату складлары, иҗтимагый учреждениеләр составына керүче, бинаның торак өлешенең эвакуация юлларыннан изоляцияләнгән эвакуация чыгу юллары булган склад биналарыннан тыш (кагыйдә төзелеп беткән автостоянкаларга кагылмый);

5) җиңел янып китүче матдәләр кулланыла торган көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре (гомуми мәйданы 300 кв. метрга кадәр булган чәчтарашханә һәм сәгатьләрне ремонтлау остаханәләреннән тыш);

6) мунчалар;

7) кимендә 50 урынга исәпләнгән, гомуми мәйданы 250 квадрат метрдан артык булган туклану һәм ял итү предприятиеләре; музыкаль оештыру белән эшли торган барлык предприятиеләр, шул исәптән дискотекалар, бию студияләре, театрлар;

8) кер юу һәм химик чистартулар (кабул итү пунктларыннан һәм кер юу пунктларыннан тыш, сменага 75 кг кадәр җитештерүчәнлек);

9) җәмәгать бәдрәфләре;

10) төзелгән һәм кушып төзелгән трансформатор ярдәмче станцияләре;

11) җитештерү урыннары;

12) психиатрия, йогышлы һәм фтизиатрия буенча табиб кабул итү кабинетлары; магнит-резонанс томографиясе бүлекләре (кабинетлары);

13) хоспислар;

14) рентген кабинетлары, шулай ук санитар-эпидемиологик кагыйдәләр белән билгеләнгән рөхсәт ителгән дәрәҗәдән артып китә торган ионлаштырылган нурланыш чыганагы булган дәвалау яисә диагностика аппаратурасы булган биналар һәм җайланмалар.

43. Яңа торак төзелешендә торак булмаган объектлар торак йортларның аскы катларында урнашкан очракларда, алар янгынга каршы, тавыш изоляцияләүче япмалар һәм бүлгеләр белән торак урыннардан аерылырга, вентиляция өчен мөстәкыйль шахталарга ия булырга тиеш.

10 бүлек. Каты коммуналь калдыкларны туплау урыннарын (мәйданнарын) оештыруга таләпләр

44. Каты коммуналь калдыкларны туплау урыннары (мәйданчыклары) территориясе (алга таба - ККК) киңлеге кимендә 6 м булган квартал эчендәге машина юлларына тоташырга тиеш, башка очракта, аларга контейнерларны бушату өчен транспорт юлы һәм борылу мәйданчыкларын (диаметры кимендә 16 м) оештырылырга тиеш.

45. ККК туплау урыннары (мәйданчыклары) транзит транспорт һәм җәяүлеләр коммуникацияләреннән турыдан-туры күз күреме зонасыннан читтә урнаштырырга кирәк. ККК тупланган урыннар (мәйданчыклар) территориясе ачык булмаган зонада (янәшәдә төзелгән төзелеш, түбә астында яки яшел үсентеләр утыртылган урында) урнашырга тиеш.

46. ККК туплау урыннары ачык, яктыртыла торган, су үткәрми торган өслекле, бордюр (стандарт тимер-бетон эшләнмәләрдән яисә башка материаллардан киртә) белән чикләнгән булырга тиеш.

47. ККК җыю урыннарын (мәйданнарын) булдыру Башкарма комитетының муниципаль хокукый актлары белән билгеләнә.

48. Яр Чаллы шәһәре территориясендә ККК җыю урыннарын (мәйданнарын) урнаштыру реестры һәм схемасы Башкарма комитет тарафыннан кәгазьдә һәм

электрон рәвештә алып барыла һәм Интернет челтәрендә шәһәрнең рәсми сайтында урнаштырыла.

49. Калдыклар контейнер мәйданчыгында аерым тупланган очракта калдыкларның һәр төре яисә бер төрле калдыклар төркеме өчен контейнерлар каралырга тиеш, алар калдыкларның төрле төрләрен яисә төркемнәрен, яисә беришле калдыклар төркемнәрен катнаштыруны булдырмый.

50. Чүп үткәргечләре булмаган торак йортлар өчен ККК җыю урыннары (мәйданчыклары) зурлыгы кирәкле санда контейнерлар урнаштыруга исәпләнгән булырга тиеш. ККК туплау урынын (мәйданнарын) торак билгеләнешендәге территориядә чүп үткәргечләре булган торак йортларның 6 - 8 подъездына бер мәйданчык, әгәр подъездлар азрак булса - һәр йорт каршында бер ККК туплау урыны (мәйданчыгы) исәбеннән проектларга кирәк.

51.Контейнер мәйданчыгының зурлыгын калдыкларны җыю өчен кулланыла торган, әмма санитар-эпидемиологик таләпләр белән каралмаган бурычлардан, габаритлардан һәм контейнерлар санынннан чыгып билгеләргә кирәк.

52. Контейнер һәм (яки) махсус мәйданчыклардан күпфатирлы торак йортларга, шәхси торак йортларга, балалар уен һәм спорт мәйданчыкларына, балалар һәм яшьләрне тәрбияләү һәм укыту, ял итү һәм сәламәтләндерү оешмаларының биналарына һәм уен мәйданчыкларына, ял һәм спорт мәйданчыкларына кадәр ераклык СанПиН 2.1.3684-21 «Шәһәр һәм авыл җирлекләре территорияләрен карап тотуга, су объектларына, эчә торган су һәм эчә торган су белән тәэмин итүгә, атмосфера һавасына, туфракка, торак урыннарына, җитештерү, җәмәгать урыннарына эксплуатацияләүгә, санитар-эпидемиягә каршы (профилактика) чаралар үткәрүгә санитар-эпидемиологик таләпләр» белән җайга салына.

11 бүлек. Шәхси торак төзелеше территорияләрен оештыруга таләпләр. Шәхси һәм блокланган торак төзелеше микрорайоннарын (комплексларын) оештыруга карата гомуми таләпләр

53. Яңа үзләштерелә торган җир участокларында яңа шәхси торак төзелеше (алга таба - ШТТ) ШТТ өчен Генераль планда каралган территорияләрдә территорияне планлаштыруның расланган проектлары һәм ызанлау проектлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

54. Халыкның проект санын исәпләү һәм социаль инфраструктура объектларына, автомобильләрне саклау урыннарына һәм башка хисап күрсәткечләренә ихтыяҗны билгеләү өчен ШТТ һәм блокланган торак төзелеше өчен территорияләрне планлаштыру документларын әзерләгәндә, бер шәхси торак йортка һәм блоклы төзелештәге бер блокка 3,2 коэффициенты кулланыла.

55. Гамәлдәге төзелештә социаль инфраструктураның җирле әһәмияттәге объектлары белән тәэмин ителеш ихтыяҗы әлеге территориядә яшәүчеләрнең саны турында статистик мәгълүматлар нигезендә билгеләнә.

12 бүлек. ШТТ микрорайонын (комплексын) һәм блокланган торак төзелешен оештыруга таләпләр

56. ШТТ торак микрорайоны (комплексы) өчен кызыл линияләрдә җирле әһәмияттәге УЮЧнең ШТТнең һәр участогына керү мәҗбүри. Аерым участоктан гомумшәһәр әһәмиятендәге һәм югарырак класслы урамнарга турыдан-туры чыгу тыела. Төп үтеп йөрү челтәренә кабатлаучы юллардан керү мөмкин. Шәхси җир участокларында урамнарына җирле әһәмияттән югарырак категорияле урамнарга чыгучы коммерция объектларын урнаштыру тыела.

57. Планлаштырылган торак төзелешенең торак микрорайоны (комплексы) өчен блокланган торак төзелешенең җир участогына керүне оештыру исәпкә алына, ул гомуми файдаланудагы территориядән дә, эчке юл йөрү өчен билгеләнгән җир участокларыннан дә каралырга мөмкин. Аерым участоктан гомумшәһәр әһәмиятендәге һәм югарырак класслы урамнарга турыдан-туры чыгу тыела.

58. ШТТ һәм блокланган торак төзелеше территорияләрендә дин объектларын урнаштыру бары тик урамнар янәшәсендә, шулай ук бина каршындагы бер килүчегә исәпләгәндә кимендә 0,3 кв.м мәйданы булганда гына мөмкин. Шәхси торак участокларыннан читтә ККК туплау өчен контейнерлар урнаштыру мәйданчыклары торак йортлардан, балалар учреждениеләреннән, спорт мәйданчыкларыннан һәм халыкның ял итү урыннарыннан 20 метрга ераграк булырга тиеш.

59. Мәйданчыклар 66 хуҗалыкка бер контейнер исәбеннән (1 контейнерга 2 кв. м) әмма бер мәйданчыкта биш данәдән дә артык булмаган санда проектлана. Мәйданчыкларның зурлыгы контейнерларның исәп-хисап санын урнаштыруга исәпләнгән булырга тиеш.

60. Контейнерлар урнаштыру мәйданчыкларына хезмәт күрсәтүче транспортка маневр ясарга мөмкинлек бирә торган урыннар булдырылырга тиеш.

61. Җирле әһәмияттәге урамның киңлеген 25 м итеп, проектлана торган урамның кызыл линияләрендә инженерлык коммуникацияләренең минималь җыелмасын тәэмин иткән очракта кимендә 15 м итеп кабул итү тәкъдим ителә. Инженерлык челтәрләрен салу өчен техник коридорның киңлеге, саклау зоналарын исәпкә алып, территорияне инженер-техник тәэмин итү өчен кирәкле линия объектлары җыелмасы белән билгеләнә.

62. Инженерлык коммуникацияләренең минималь җыелмасы: суүткәргеч, хуҗалык-көнкүреш канализациясе, яңгыр канализациясе, тышкы яктырту, электр кабельләре, аз көчәнешле челтәрләр, түбән басымлы газүткәргеч.

63. Инженерлык челтәрләрен урнаштыру өчен техник коридорларны юлның машина юлыннан ике яктан, түбән басымлы газүткәргеч трассаларыннан, суүткәргечне юлның һәр ягыннан һәр шәхси торак йортка кисешү булмасын өчен һәм төзекләндерүне саклап калу максатларында юлларның һәм тупик урамнарның юл өлешләре ахырында кимендә 16 x 16 м зурлыктагы борылыш мәйданчыклары корырга тәкъдим ителә.

64. Бөтен УЮЧ буйлап минималь киңлеге 1 м булган кызыл линияләрдә тротуарлар оештыру мәҗбүри. Юл өлеше чикләреннән тротуарга кадәр минималь ара - 1 м. Аерым алынган һәм катнаш микрорайоннарда (комплексларда) урам-юл челтәре буйлап тротуар күчәре юлның аерым өлешеннән билгеле бер ераклыкта туктаусыз үтеп торырга тиеш.

13 бүлек. ШТТ җир участокларын һәм блокланган торак төзелешен оештыруга таләпләр

65. Таләпләр яңа торак төзелеше объектларының җир участокларына кагыла.

66. ШТТ өчен кызыл линияләрдә район һәм җирле әһәмияттәге УЮЧ булган һәр участокка керүне оештыру мәҗбүри. Аерым участоктан турыдан-туры район әһәмиятендәге һәм аннан да югарырак класслы УЮЧнә чыгу тыела. Төп үтеп йөрү челтәренә кабатлаучы юллардан керү мөмкин.

67. Блокланган торак төзелеше өчен блокланган торак төзелешенең җир участогына керүне оештыру гомуми файдалану территориясеннән дә, эчке юл өчен билгеләнгән җир участогыннан да каралырга мөмкин. Аерым участоктан гомумшәһәр әһәмиятендәге һәм югарырак класслы урамнарга турыдан-туры чыгу тыела.

68. Халыкның җиңел автотранспортын саклау һәм машина кую урыннары җир участогы чикләрендә түбәндәгечә исәпәнә ШТТ өчен - йортка кимендә бер машина урыны, блокланган торак төзелеше өчен - блокка кимендә бер машина урыны.

14 бүлек. Иҗтимагый-эшлекле территорияләрне оештыруга таләпләр

69. Иҗтимагый-эшлекле территорияләр гомумшәһәр үзәге системасын төзи һәм участоклар рәвешендә торак һәм башка функциональ зоналарга урнаштырыла. Иҗтимагый-эшлекле территорияләр социаль, көнкүреш һәм медицина хезмәте күрсәтү, сәламәтлек саклау, мәгариф, мәдәни үсеш, мәгариф, дини файдалану, фәнни эшчәнлек һәм иҗтимагый идарә объектларын урнаштыру өчен билгеләнгән.

70. Иҗтимагый-эшлекле территорияләр түбәндәгеләргә бүленә:

1) гомумшәһәр үзәгенең иҗтимагый-эшлекле төзелеш участоклары һәм территорияләре. Әлеге территориядә шәһәр төзелеше барлыкка килгән тарихи мохитнең бөтенлеген тәэмин итеп һәм мәдәни мирас объектларын саклау өлкәсендәге законнар таләпләре үтәлгәндә генә мөмкин;

2) урта поясның торак районнарының локаль үзәкләре һәм периферия территорияләрендә иҗтимагый-эшлекле төзелеш территорияләре һәм участоклары.

71. Иҗтимагый-эшлекле территорияләр өчен түбәндәгеләр нормалаштырыла:

1) җәмәгать пассажир транспорты тукталышларына җәяү барып җитү мөмкинлеге;

2) 33 бүлек нигезендә автомобильләрне кую урыннары белән тәэмин ителү;

3) җәяүлеләр зонасының барлык киңлегендә СП 59.13330.2020 “Кагыйдәләр җыелмасы. Халыкның хәрәкәт итү мөмкинлеге чикләнгән төркемнәре өчен биналар һәм корылмаларның уңайлылыгы.” СНиП 35-01-2001 нигезендә халыкның хәрәкәт итү мөмкинлеге чикләнгән төркемнәрен тоткарлыксыз йөртү мөмкинлеге.

72. Иҗтимагый-эшлекле төзелештә күпфатирлы торак йортларда гомумшәһәр әһәмиятендәге урамнарга чыга торган һәм җәяүлеләр зонасына тоташа торган биналарның беренче катларында төп фасад ягыннан торак бүлмәләр урнаштыру рөхсәт ителми.

73. Иҗтимагый билгеләнештәге биналарны проектлаганда һәм төзегәндә бинаның беренче катының биеклеген кимендә 4,0 м һәм беренче катның керү

төркеменең ачык мәйданчыгының түбән ноктасын 45 см дан да югары күтәрмәүне күздә тотарга кирәк.

15 бүлек. Стационар булмаган сәүдә объектларын урнаштыруга таләпләр

74. Капиталь төзелеш объектларын :иҗтимагый-эшлекле, административ сәүдә үзәкләрен, автотранспортка һәм җитештерү-склад биналарына, АЗС, АГЗС, автомобиль юу урыннарын урнаштыру өчен билгеләнгән җир участоклары территориясендә стационар булмаган сәүдә объектларын урнаштыру рөхсәт ителми.

16 бүлек. Халыкның хәрәкәт итү мөмкинлеге чикләнгән төркемнәре өчен каршылыксыз мохит оештыруга таләпләр

75. Яңа биналарны һәм корылмаларны проектлаганда, гамәлдәгеләрен, шулай ук капиталь ремонтланырга һәм җайлашырга тиешле булганнарын реконструкцияләгәндә, СП 59.13330.2020 “Кагыйдәләр җыелмасы. Халыкның хәрәкәт итү мөмкинлеге чикләнгән төркемнәре өчен биналар һәм корылмаларның уңайлылыгы. СНиП 35-01-2001”нигезләмәләрен исәпкә алырга кирәк.

17 бүлек. Җитештерү территорияләрен оештыруга таләпләр

76. Төзелә торган, гамәлдәге һәм реконструкцияләнә торган сәнәгать һәм сәнәгать инфраструктурасы объектлары тирәсендә "Санитар-яклау зоналары һәм предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар классификациясе" СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 нигезендә санитар-саклау зоналары билгеләнә.

77. Санитар-саклау зонасында түбәндәгеләрне урнаштыру рөхсәт ителми:

1) аерым торак йортларны да кертеп, яңа торак төзелеше;

2) ландшафт-рекреация зоналары;

3) ял зоналары;

4) шифаханәләр һәм ял йортлары территорияләре;

5) гражданнарның бакчачылык, яшелчәчелек берләшмәләре территорияләре;

6) ШТТ территорияләре;

7) яшәү тирәлеге сыйфатының нормалаштырыла торган күрсәткечләре булган башка территорияләр;

8) спорт корылмалары;

9) балалар мәйданчыклары;

10) мәгариф һәм балалар оешмалары;

11) гомуми файдаланудагы дәвалау-профилактика һәм савыктыру учреждениеләре.

78. Санитар-саклау зонасында һәм сәнәгатьнең башка тармаклары объектлары территориясендә түбәндәгеләрне урнаштыру рөхсәт ителми:

1) дару матдәләре, дару средстволары һәм (яисә) дару формалары җитештерү объектлары;

2) фармацевтика предприятиеләре өчен чимал һәм ярымпродуктлар складлары;

3) сәнәгатьнең азык-төлек тармаклары объектлары;

4) азык-төлек чималы һәм ризык продуктларының күпләп сату складлары;

5) продукциянең сыйфатына йогынты ясарга мөмкин булган эчәргә яраклы суны әзерләү һәм саклау өчен су үткәргеч корылмалар комплекслары.

79. Санитар-саклау зоналары территориясе рекреацион максатларда һәм авыл хуҗалыгы продукциясен җитештерү өчен файдаланылмаска тиеш.

80. Сәнәгать объектының санитар-саклау зонасы чикләрендә Җирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрендә каралган биналарны һәм корылмаларны урнаштыру рөхсәт ителә.

81. Җитештерү объектлары территорияләрендә биналар һәм корылмалар арасындагы ераклыкны билгеләгәндә СП 4.130.2013«Янгынга каршы көрәш системалары. Саклау объектларында янгын таралуны чикләү. Янгынга чыдамлыгы дәрәҗәсе, конструктив янгын куркынычы классы һәм шартлаткыч янгын куркынычы категориясе өлешендә күләм-планлаштыру һәм конструктив чишелешләргә таләпләр.» таләпләре белән эш итәргә кирәк.

82. Җитештерү территориясен планлаштырып формалаштырганда җитештерү объектларының ярдәмче хезмәтләр, инженерлык һәм транспорт белән тәэмин итү системалары, мәдәни-көнкүреш хезмәт күрсәтү, склад биналары кооперациясе төркемнәре составында компактлы урнашуы шарт.

83. Җитештерү территорияләрен функциональ-планлаштыруны оештыру кварталлар рәвешендә (кызыл линияләр чикләрендә) күздә тотыла, чикләрендә аларны урнаштыруга, йөк әйләнешенә һәм транспорт төрләренә карата санитария-гигиена һәм янгынга каршы таләпләрне, шулай ук төзелеш чиратларын исәпкә алып, предприятиеләрнең төп һәм ярдәмче производстволары урнаштырыла.

84. Атмосфера һавасын пычрату чыганаклары булган объектлар, өстенлек итүче юнәлештәге җилләрне исәпкә алып, торак төзелешенә карата СП 42.13330.2016 нигезендә урнаштырыла.

85. Эш вакытында тавыш көче 50 дБА артык булган торак һәм иҗтимагый төзелеш территориясендә объектлар урнаштырылган очракта, СП 18.13330.2019 нигезендә тавышка каршы чаралар күрелә.

86. Сәнәгать объектларының җир участоклары территориясендә хезмәткәрләрнең һәм сәнәгать предприятиеләренә килүчеләрнең автомобильләрен кую өчен урыннар булдыруны күздә тоту зарур.

18 бүлек. Шәһәр төзелешен җайга салу линияләрен һәм кызыл линияләр урнаштыруга таләпләр

87. Шәһәр төзелешен җайга салу линияләре территориаль планлаштыру документларында һәм территорияне планлаштыру документларында күрсәтелергә тиеш.

88. Кызыл линияләр Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы таләпләре нигезендә территорияне планлаштыру һәм территорияне ызанлау проектлары составында раслана.

89. Кызыл линияләр территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар схемасында (Җирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләрен

әзерләү кысаларында), территорияләрне планлаштыру проектларында һәм Россия Федерациясе законнары нигезендә башка документларда билгеләнә торган территорияләрдән файдалануның һәм төзелешнең махсус шартларын билгели торган башка линияләрне бүлү һәм урнаштыру өчен нигез булып тора.

19 бүлек. Табигать-рекреацион комплекс (ТРК)

90. ТРК - Яр Чаллы шәһәренең планлаштыру структурасының иң мөһим состав өлешләренең берсе.

91. ТРК төзүнең максаты:

1) халыкның ял итүе өчен уңайлы шартлар һәм экологик иминлеген булдыру һәм саклау;

2) яшелләндерелгән территорияләрне саклап калу һәм яңа территорияләр булдыру, Яр Чаллы шәһәре халкын кыска сроклы һәм озак сроклы чорга яшелләндерүнең норматив күләме белән тәэмин итү.

92. ТРК төзү бурычлары:

1) Яр Чаллы шәһәрендә экологик вәзгыятьне яхшырту;

2) халыкның табигать мохитендә ял итүгә һәм ял итүнең башка конструктив төрләренә ихтыяҗын канәгатьләндерү;

3) рекреация территорияләренең җәяүлеләр өчен үтемлелеген һәм шәһәр пространствосының җәяүлеләр өчен уңай булуын, шәһәр мохитенең күптөрлелеген һәм күпфункцияле булуын тәэмин итү;

4) табигать һәм яшелләндерелгән территорияләрне саклау һәм тотрыклы файдалану өчен шартлар тудыру;

5) ТРКның аерым элементлары арасында территориаль үзара бәйләнеш булдыру.

93. Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләрнең планлаштыру структурасы элементларының мәйданына һәм нисбәтенә таләпләр 6 таблицада китерелгән.

6 таблица

Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләрнең
Планлаштыру структурасы элементларының мәйданы һәм нисбәте

Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр категорияләре	Минималь мәйдан, га	Планлаштыру структурасы элементларының зурлыгы, гомуми мәйданнан процентларда*		
		яшел утыртмалар һәм сулыклар участоклары	аллеялар, юллар, мәйданчыклар	биналар һәм корылмалар
Гомумшәһәр әһәмиятендәге: күпфункцияле һәм махсуслаштырылган парк;	15	65 - 70	25 - 28	5 - 7

махсуслаштырылган парк;	нормалашты рылмый	65 - 70	25 - 28	5 - 7
гомумшәһәр әһәмиятендәге бакча;	5	80 - 90	8 - 15	2 - 5
гомумшәһәр әһәмиятендәге сквер;	0,5	60 - 75	25 - 40	-
гомумшәһәр әһәмиятендәге бульвар	нормалашты рылмый	70 - 75	25 - 30	-
Торак район чикләрендә:				
торак район паркы;	10	70	23 - 25	5 - 7
торак районы бакчасы	3	80 - 90	8 - 15	2 - 5
Торак микрорайон чикләрендә:				
микрорайон бакчасы	3	77 - 88	10 - 18	2 - 5
Торак район һәм торак микрорайон чикләрендә:				
сквер;	0,5	60 - 75	25 - 40	-
бульвар	нормалашты рылмый	70 - 75	25 - 30	-
Торак микрорайон (комплекс) чикләрендә:				
җирле әһәмияттәге сквер;	0,25	70 - 80	20 - 30	-

*Исәп-хисап күрсәткечләре СП 42 .13330.20 1 нигезендә кабул ителә.

94. Яр Чаллы шәһәренең гомуми файдаланудагы рекреацион территорияләр һәм яшелләндерелгән территорияләр белән тәэмин ителешен характерлый торган төп күрсәткечләр 7 таблицада күрсәтелгән.

7 таблица

Гомуми файдаланудагы рекреацион территорияләр һәм яшелләндерелгән территорияләр белән тәэмин ителешен характерлый торган төп күрсәткечләр

№ т/б	Исәп-хисап күрсәткеченең атамасы, үлч.бер.	Норматив зурлык*
1	Яшелләндерелгән территорияләр һәм яшел утыртмалар мәйданының минималь өлеше (шәһәрнең яшелләндерү дәрәҗәсе), процентларда	55

2	Гомуми файдаланудагы шәһәр әһәмиятендәге яшелләндерелгән территорияләр (шәһәр парклары, шәһәр бакчалары, скверлар, бульварлар) белән минималь тәэмин ителеш, кв. м/кеше	10
3	Гомуми файдаланудагы район әһәмиятендәге яшелләндерү территорияләре (торак районнар парклары, торак районнар бакчалары, скверлар, бульварлар) белән минималь тәэмин ителеш, кв.м/кеше	6
4	Шәһәр урман-парклары белән тәэмин ителеш (урман-паркларда шәһәр урманнарындагы гамәлдәге массивларның гомуми файдаланудагы яшел территорияләргә караган участоклары), кв. м/кеше.	5 тән артык түгел
5	Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр структурасында эре парклар һәм урман парклары (киңлеге кимендә 0,5 км) мәйданының минималь өлеше, процентларда	10

*Исәп-хисап күрсәткечләре СП 42 .13330.201нигезендә кабул ителә.

95. Гомумшәһәр һәм район иҗтимагый үзәге составындагы гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләрнең мәйданы бер вакытта килүчеләрнең максималь саныннан чыгып билгеләнә.

96. Иҗтимагый төзелеш участогын яшелләндерү мәйданына җир участогы өслегеен яшелләндерүдән тыш, стилобатның яшелләндерелгән түбәсен яшелләндерү мәйданы да керә. Яшелләндерү мәйданында эре яфраклы яшел үсентеләр түбәндәгечә хисаплана:

1) кәүсәсенең диаметры 4 тән 8 см га кадәр булган утырту материалы өчен - бер агачка 12 кв. м яшелләндерелгән территория;

2) кәүсәсенең диаметры 8 дән 16 см га кадәр булган утырту материалы өчен - бер агачка 20 кв. м яшелләндерелгән территория;

3) куаклык өчен - биеклеге 2 м һәм аннан да артыграк булганда - 2 кв. м, биеклеге 1 м дан 2 м га кадәр булганда - 1 кв. м;

4) кәүсәсенең диаметры 16 см дан артык булган гамәлдәге зур үлчәмле яшел утыртмаларны участок чикләрендә саклау өчен - бер агачка 40 кв. м исәбеннән.

97. Иҗтимагый төзелеш участогын яшелләндерү мәйданына яшел түбә, вертикаль яшелләндерү керә (исәп күләменең 20 процентыннан артык түгел).

98. Иҗтимагый төзелеш участогын яшелләндерү мәйданына каты газон керә, ул бары тик янгын сүндерүне оештыру өчен генә кулланыла. Яшелләндерелгән йорт яны территориясе мәйданына башка яшелләндерү юллары кертелми.

99. Иҗтимагый төзелеш участогын яшелләндерү мәйданына, эскиз тәкъдимендә технология, оештыру, гамәлгә ашыру мөмкинлеге, материалларның сыйфаты турындагы мәгълүматны күрсәтү шарты белән, экологик яшел парковкалар кертелә (исәп-хисап күләменең биш процентыннан артмый).

100. Иҗтимагый төзелеш участогын яшелләндерүнең исәп-хисап саны 500 м радиуста урнашкан яисә 800 м җәяүлеләр өчен файдалану мөмкинлеге булган иҗтимагый яшелләндерү территорияләре (парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар) очракта кими (30 процентка кадәр).

101. Парклар, скверлар, яр буйлары һәм башка иҗтимагый киңлекләр территорияләрендә, шулай ук алар белән чиктәш яисә кимендә 50 м радиуста урнашкан территорияләрдә иҗтимагый төзелеш объектлары урнашкан очракта, яшелләндерелгән территорияләрне һәм яшел утыртмаларны участок чикләрендә урнаштыру мәҗбүри түгел.

102. Яшелләндерү параметрлары гамәлдәге капиталь төзелеш объектларында капиталь төзелеш объекты параметрларын үзгәртүгә китермәгән реконструкцияләүгә, шулай ук мондый объект параметрларын арттыруга китерерлек тарихи һәм мәдәни ядкарьләрне саклау шартлары буенча чикләүләрнең гамәлдә булган объектларның параметрларын арттыруны (15 процентка кадр) күздә тоткан реконструкцияләүгә кагылмый.

103. Яңа төзелә торган иҗтимагый үзәкләр территорияләрендә ял итү өчен парк җиһазлары белән җиһазландырылган скверлар, мини-скверлар һәм гомуми файдаланудагы 0,05 гектардан кимрәк мәйданлы яшелләндерелгән участоклар оештырылырга тиеш.

20 бүлек. Россия Федерациясе су законнарының гомуми файдаланудагы су объектларының яр линиясенә тоташкан территорияләрне оештыруга карата таләпләре

104. Су объектларын яклау чаралары Россия Федерациясе Су кодексы, Татарстан Республикасы норматив хокукый актлары, санитария һәм экология нормалары, шулай ук Җирле нормативлар таләпләре нигезендә карала. Шул ук вакытта, хуҗалык-эчә торган су белән тәэмин итү, халыкның ялы, балыкчылык максатларында кулланыла торган су объектларында пычраткыч матдәләр концентрацияләрен үтәп, су объектларының пычрануын кисәтүне тәэмин итәргә кирәк.

105. Хуҗалык яисә башка объектларны урнаштырганда, проектлаганда һәм эксплуатациягә тапшырганда һәм су объектларына йогынты ясарга сәләтле теләсә нинди эшләр башкарганда «СанПиН 2.1.3684-21 «Шәһәр һәм авыл җирлекләре территорияләрен, су объектларына, эчәр суларга һәм эчәр сулар белән тәэмин итүгә, атмосфера һавасына, туфракка, торак урыннарына, җитештерү, җәмәгать урыннарына эксплуатацияләүгә, санитария кагыйдәләрен һәм нормаларын раслау турында» Россия Федерациясе Баш дәүләт санитария табибының 2021 елның 28 гыйнварындагы 3 номерлы карары белән билгеләнгән нормативларны, СанПиН.1.3684-21 үтәү мәҗбүри.

106. Су объектлары ярларында урнашкан ял зоналарында су саклау чаралары ГОСТ 17.1.5.02-80 «Табигатьне саклау. Гидросфера. Су объектларын рекреацияләү зоналарына карата гигиена таләпләре» Халыкара стандартларына туры килергә тиеш.

107. Гомуми файдаланудагы су объектының (яр буе полосасы) яр линиясе буйлап җир полосасы (су объекты чикләре) гомуми файдалану өчен билгеләнә. Гомуми файдаланудагы су объектларының яр буе полосасының киңлеге 20 м тәшкил итә, моңа каналларның, шулай ук елгаларның һәм инешләрнең яр буе полосалары керми, аларның чишмәдән елга тамагына кадәр озынлыгы 10 км дан да артмый. Чишмәдән елга тамагына 10 км га кадәр сузылган каналларның, шулай ук елгаларның һәм инешләрнең яр буе полосасының киңлеге 5 м тәшкил итә.

108. Проектлаганда һәм төзегәндә хәрәкәт итү һәм вакытлыча өчен өчен гомуми файдаланудагы су объектларының яр буе полосасыннан ирекле файдалануны (механик транспорт чараларыннан башка) тәэмин итәргә кирәк.

109. Су саклау зоналары чикләрендә, су законнары һәм әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге законнар нигезендә су объектларын пычранудан, чүпләнүдән, ләм утырудан һәм суларны ярлыландырудан саклауны тәэмин итә торган корылмалар белән җиһазландыру шарты белән, хуҗалык һәм башка объектларны проектлау, төзү, реконструкцияләү, файдалануга кертү, файдалану рөхсәт ителә. Су объектын пычранудан, чүпләнүдән, ләм утырудан һәм суларны ярлыландырудан саклауны тәэмин итә торган корылма төрен сайлау әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге законнар нигезендә билгеләнгән пычраткыч матдәләр, башка матдәләр һәм микроорганизмнарны ташлауның мөмкин нормативларын үтәү зарурлыгын исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

II кисәк. ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ОБЪЕКТЛАРНЫ ҺӘМ ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЕШЕН НОРМАЛАШТЫРУНЫҢ БАШКА ОБЪЕКТЛАРЫН УРНАШТЫРУНЫҢ ИСӘП-ХИСАП КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕ ҺӘМ ТАЛӘПЛӘР

21 бүлек. Социаль инфраструктура объектларын урнаштыруга исәп-хисап күрсәткечләре һәм таләпләр

110. Җирле әһәмияттәге социаль инфраструктура объектларына һәм җирле әһәмияттәге объектлар булмаган объектларга түбәндәгеләр керә:

1) гражданнар әлеге бүлектә күрсәтелгән хезмәтләрне ала яисә сатып ала торган учреждениеләрне, предприятиеләрне урнаштыру өчен билгеләнгән капиталь төзелеш объектлары яисә мондый объектларның өлешләре, шулай ук әлеге бүлектә күрсәтелгән объектларны урнаштыру, эшләтү һәм эксплуатацияләү өчен кирәкле җир участоклары;

2) спорт-савыктыру, мәдәни-ял өчен гражданнар тарафыннан мөстәкыйль кулланыла торган территориянең торак булмаган урыннары, корылмалары, төзекләндерелгән участоклары.

111. Җирле әһәмияттәге социаль инфраструктура объектлары һәм җирле әһәмияттә булмаган объектлар халыкның төрле социаль-демографик төркемнәренә, шул исәптән халыкның хәрәкәи итү мөмкинлеге чикле төркемнәренә, көндәлек, вакытлы һәм эпизодик ихтыяҗның массакүләм һәм сайлау хезмәтләрен күрсәтәләр:

1) көндәлек хезмәт күрсәтү объектлары - торак микрорайон чикләрендә урнашкан атнага кимендә бер мәртәбә халык йөри торган учреждениеләр һәм предприятиеләр;

2) вакытлы хезмәт күрсәтү объектлары - I дәрәҗәдәге (торак районы)планлаштыру берәмлеге чикләрендә урнашкан, халык кимендә аена бер мәртәбә килә торган учреждениеләр һәм предприятиеләр;

3) эпизодик хезмәт күрсәтү объектлары - халык айга кимендә бер тапкыр килә торган һәм шәһәр әһәмиятенә ия учреждениеләр һәм предприятиеләр.

112. Көндәлек хезмәт күрсәтү өчен җирле әһәмияттәге социаль инфраструктура объектларын микрорайонны (комплексны) яисә катнаш зоналарда яисә иҗтимагый-

эшлекле төзелеш зоналарында урнашкан торак планлаштыру берәмлеген проектлаганда урнаштыру мәҗбүри.

113. Микрорайон (комплекс) яисә торак комплексы торак планировка берәмлеге составында урнашкан очракта көндәлек хезмәт күрсәтү объектлары һәм алар белән тәэмин ителеш күрсәткечләре вакытлы хезмәт күрсәтү объектлары белән тәэмин ителешнең суммар күрсәткечләренә керә.

114. Социаль инфраструктураның муниципаль әһәмияттәге объектларын, шулай ук республика әһәмиятендәге сәламәтлек саклау объектларын (төзелгән, кушып төзелгән һәм төзелгән-кушып төзелгән биналарда урнашкан (проектлана торган) мәктәпкәчә гомуми белем бирү оешмалары (алга таба - МГББО), китапханәләр, яшүсмерләр клублары, эчке хокук тәртибен тәэмин итү объектлары (тәртип саклау буенча җәмәгать пунктлары), поликлиникалар) үз җир участогында аерым урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

115.Төзелгән, кушып төзелгән һәм төзелгән-кушып төзелгән биналарда урнаштырылган МГББО, китапханәләр, яшүсмерләр клублары, эчке хокук тәртибен тәэмин итү объектлары (тәртип саклау җәмәгать пунктлары), поликлиникалар Татарстан Республикасы муниципаль яки дәүләт милкендәге яисә мондый милеккә тапшыру өчен билгеләнгән биналарда урнашу (проектлау) шарты белән тәэмин ителешне исәпләүгә кертелә.

116. Яңа төзелә торган территорияләрдә һәм ШТТ гамәлдәге территорияләрендә хезмәт күрсәтү объектлары, аларның территориаль мөмкинлекләрен исәпкә алып, бер бинада (комплекста) хезмәт күрсәтелүче торак йортларга берләшергә мөмкин.

117. Белем бирү, шул исәптән дини белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыручы объектларны урнаштырганда, хезмәткәрләр һәм укучылар яшәү өчен тулай торакны җәяүлеләр өчен мөмкин булган радиуста күз алдында тотарга кирәк.

118. Белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыручы берничә объект өчен тулай торак урнаштырылган очракта, шул исәптән тулай торак комплексында, җәяүлеләр өчен мөмкин булган радиуска таләпләр кулланылмый.

119. Торак район һәм микрорайон чикләрендә урнаштырыла торган төрле билгеләнештәге объектларның минималь составы 8, 9 таблицаларда күрсәтелгән.

120. Төрле билгеләнештәге гомумшәһәр әһәмиятендәге объектларның минималь составы 10 таблицада күрсәтелгән.

121. Бер бюджеттан да финансланмый торган объектлар социаль объектлар белән тәэмин ителеш дәрәҗәсенә (Җирле нормативлар нигезендә) керми.

8 таблица

Торак район чикләрендә урнаштырыла торган
төрле билгеләнештәге объектларның минималь составы

Объектларның билгеләнеше	I дәрәҗәдәге планлаштыру берәмлеге чикләрендә объектлар составы (торак районы)
Уку-белем бирү	Мәктәптән тыш өстәмә белем бирү оешмалары (балалар сәнгать

билгеләнешендәге объектлар	мәктәпләре, музыка, сәнгать, хореография мәктәпләре, балалар-яшүсмерләр спорт мәктәпләре)
Сәламәтлек саклау һәм социаль тәэмин итү объектлары	Халыкка социаль хезмәт күрсәтүнең комплекслы үзәкләре, шул исәптән социаль хезмәт күрсәтү бүлекләре, аналарга түләү үзәкләре
	Торак урыны һәм эше булмаган затлар өчен социаль ярдәм учреждениеләре
	Сөт кухнялары
	Амбулатор-поликлиника учреждениеләре (поликлиникалар, стоматология поликлиникалары, амбулаторияләр, гомуми практика табиблары офислары)
	Фельдшерлык яки фельдшер-акушерлык пунктлары
	Хатын-кызлар консультацияләре
	Кан бирү учреждениеләре
	Ашыгыч медицина ярдәме станцияләре
Спорт билгеләнешендәге объектлар	Физкультура-савыктыру комплекслары
	Гомуми файдаланудагы спорт заллары
	Гомуми файдаланудагы ябык һәм ачык бассейннар
	Боулинг, бильярд
Мәдәни-ял итү билгеләнешендәге объектлар	Шәһәр китапханәләре
Сәүдә-көнкүреш билгеләнешендәге объектлар	Җәмәгать туклануы предприятиеләре
	Катнаш ассортимент кибетләре
	Мкунча-савыктыру комплекслары, сауналар
Социаль инфраструктураның башка объектлары	Икенчел чимал кабул итү пунктлары
	Юридик консультацияләр һәм нотариаль конторалар
	Полиция бүлекләре
	Торак-эксплуатация оешмалары
	Ветеринария клиникалары, терлекләр тотудан башка
	Җирләү хезмәте күрсәтү бюросы

9 таблица

Торак район чикләрендә урнаштырыла торган

төрле билгеләнештәге объектларның минималь составы

Объектларның билгеләнеше	II дәрәҗәдәге (торак микрорайон) планлаштыру берәмлеге чикләрендә объектлар составы
Уку-белем бирү билгеләнешендәге объектлар	Мәктәпкәчә мәгариф оешмалары
	Гомуми белем бирү мәктәпләре
Сәламәтлек саклау һәм социаль тәэмин итү объектлары	Сөт кухнясының тарату пунктлары
	Даруханәләр
Сәүдә-көнкүреш билгеләнешендәге объектлар	Азык-төлек товарлары кибетләре
	Азык-төлек булмаган товарлар кибетләре
	Химик чистарту һәм кер юу пунктлары
	Чәчтарашханәләр
	Ремонт остаханәләре, остаханәләрнең кабул итү пунктлары, прокат пунктлары
	Фотохезмәтләр
	Ателье
Социаль инфраструктураның башка объектлары	Җәмәгать бәдрәфләре
	Элемтә бүлекләре
	Банклар бүлекчәләр, саклау банкы филиаллары һәм бүлекчәләре
	Тәртип саклау буенча терәк пунктлар
	Торак-эксплуатация оешмалары

10 таблица

Төрле билгеләнештәге
гомумшәһәр объектларының минималь составы

Объектларның билгеләнеше	Муниципаль берәмлек чикләрендә объектлар составы
Уку-белем бирү билгеләнешендәге объектлар	Интернат-мәктәпләр
	Профессиональ-техник учреждениеләр
	Югары уку йортлары
	Белгечләрне яңадан әзерләү һәм квалификацияләрен күтәрү

	оешмалары
Сәламәтлек саклау һәм социаль тәэмин итү объектлары	Аналарны һәм балаларны саклау учреждениеләре
	Җитештерү берләшмәләре оештыра торган картлар, хезмәт һәм сугыш ветераннары өчен интернат-йортлар, түләүле пансионатлар
	Медик-социаль хезмәт күрсәтү объектлары (хоспис, картлар йорты)
	Өлкәннәр һәм балалар өчен ярдәмче биналары һәм корылмалары булган стационар (озак вакытлы дәвалану өчен)
	Өлкәннәр һәм балалар өчен ярдәмче биналары һәм корылмалары булган стационар (интенсив дәвалау һәм кыска вакытлы булу өчен)
	Өлкәннәр һәм балалар өчен диспансерлар (тире-венерология, туберкулезга каршы, психоневрология, табиб-физкультура, наркология, онкология, кардиология, эндокринологик һ.б.).
	Күп профильле медицина үзәкләре, махсуслаштырылган клиникалар, шул исәптән гаилә табиблары кабинетлары
	Физик кимчелек нәтиҗәсендә хәрәкәт итү мөмкинлеге чикле өлкәннәр өчен интернат-йортлар
	Интернат-балалар йортлары
	Санаторий-профилактории
	Санатор балалар лагерьлары
Спорт билгеләнешендәге объектлар	Махсуслаштырылган спорт корылмалары
Мәдәни-ял итү билгеләнешендәге объектлар	Музей, галерея
	Күргәзмә комплекслары, үзәкләр
	Мәдәни-ял итү учреждениеләре (мәдәни-массакүләм эш, ял итү һәм һәвәскәр эшчәнлек өчен биналар)
	Кинотеатрлар, шул исәптән күп заллы
	Театрлар
	Концерт заллары
	Цирклар
	Зоопарклар, җәнлекләрне тоту урыннары
	Мәдәни үзәкләр
	Мәдәни-күңел ачу комплекслары
Ял һәм туризм	Ял йортлары (пансионатлар), шул исәптән балалар белән ял итү өчен

объектлары	Балалар лагерьлары, өлкән сыйныф укучылары өчен савыктыру лагерьлары
	Туристлык базалары, шул исәптән балалар белән ял итү өчен
	Кунакханә, отель, хостеллар (шул исәптән туристлар өчен)
Сәүдә-көнкүреш билгеләнешендәге объектлар	Базар комплекслары
	Катнаш ассортимент кибетләре
	Җәмәгать туклануы предприятиеләре
Социаль инфраструктураның башка объектлары	Традицион җирләү зираты
	Кремациядән соң урналар күмү (колумбарины да кертеп) зираты
	Мәдәни объектлар (дини билгеләнештәге объектлар)
	Дини белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыручы объектлар (якшәмбе мәктәпләре, семинарияләр, дини училищелар)
	Крематорийләр
	Хайваннарны карап тоту мөмкинлеге булган ветеринария клиникалары
	Йорт хайваннары питомниклары

122. Аз катлы торак төзелеше территорияләрендә көндәлек хезмәт күрсәтү объектлары составы мәктәпкәчә белем бирү оешмаларында һәм гомуми белем бирү мәктәпләрендә урыннар санының 100 процентын мәҗбүри урнаштыру шарты белән кыскартылырга мөмкин, шулай ук объектларның түбәндәге төрләре: спорт-тренажер заллары, фельдшерлык пунктлары, даруханәләр, сәүдә-көнкүреш билгеләнешендәге объектлар, элемтә, банк бүлекләре, тәртип саклау пунктлары, халыкның демографик составы һәм йорт биләмәләре санынннан чыгып.

123. Аз катлы торак төзелеше территорияләрендә социаль инфраструктура объектлары объектларның саны һәм сыйдырышлылыгы исәбеннән, шулай ук, башка объектларның якынлыгын һәм транспорт элемтәләрен оештыруны исәпкә алып, халыкның төрле социаль-демографик төркемнәре ихтыяҗларын канәгатьләндерү зарурлыгыннан чыгып, иҗтимагый үзәкләр булдыруны күздә тотып, урамнар, юллар һәм җәяүлеләр юллары челтәре белән үзара бәйләнештә проектлана.

124. Социаль инфраструктура объектларын шәһәр төзелешен проектлауның норматив күрсәткечләре түбәндәгеләрне үз эченә ала:

1) хезмәт күрсәтүнең төрле төрләрен күрсәтүче объектлардан халыкның төрле төркемнәренә караган, даими яшәгән, вакытлыча булган, тупланган урынга кадәр территориаль файдалана алу мөмкинлегенең максималь мөмкин булган дәрәҗәсенең исәп күрсәткечләре (хезмәт күрсәтү радиуслары). Хезмәт күрсәтү радиусын исәпләү нормалаштырылган объектның җир участогы территориясеннән кичектерелә;

2) социаль инфраструктура объектлары белән халыкның минималь тәэмин ителешенең исәп күрсәткечләре;

3) бинаның гомуми мәйданына хезмәт күрсәтү объектларының тәэмин ителеше күрсәткечләре (яңа төзелеш объектлары өчен);

4) социаль инфраструктура объектларының җир участоклары зурлыгы.

22 бүлек. Уку-тәрбия билгеләнешендәге объектлар. Мәктәпкәчә һәм гомуми белем бирү оешмалары

125. Гомуми белем бирү оешмаларының сыйдырышлылыгы бер сменага гына исәпләнелә.

126. Гомуми белем бирү оешмалары территориясенә карата таләпләрне «Балаларны һәм яшьләрне тәрбияләү һәм укыту, ял итү һәм сәламәтләндерү оешмаларына санитария кагыйдәләрен раслау турында» СП 2.4.3648-20 санитария кагыйдәләрен раслау турында» Россия Федерациясе Баш дәүләт санитария табибының 2020 елның 28 сентябрендәге 28 номерлы карары нигезендә кабул итәргә кирәк.

127. Түбәндәге уку йортларының һәм гомуми белем бирү оешмаларының территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәҗәдә тәэмин ителеш дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре 11 таблицада күрсәтелгән.

11 таблица

Уку йортларының һәм гомуми белем бирү оешмаларының территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәҗәдә тәэмин ителеш дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре

Нормалаштырыла торган күрсәткеч	МГББО өчен хисап күрсәткече	Гомуми белем бирү оешмалары (мәктәпләр, аерым фәннәрне тирәнтен өйрәтә торган мәктәпләр, , лицейлар, гимназияләр) өчен исәп-хисап күрсәткече*
Хезмәт күрсәтү радиосы, м	300 - күпкатлы төзелештә	500 - күпкатлы төзелештә
	500 - шәхси җир участогы зурлыгы 0,1 гектардан кимрәк булган аз катлы төзелешләр булганда ШТТның яңа районнарын формалаштырганда индивидуаль җир кишәрлекләре зурлыгында 0,1 гектардан артык мәйдан биләү саныннан һәм МГББОда урыннар санын исәпләүдән чыгып билгеләнә.	750 - шәхси җир участогы зурлыгы 0,1 гектардан кимрәк булган аз катлы төзелешләр булганда Шәхси җир участогы 0,1 гектардан артык булган шәхси торак төзелешенең яңа районнарын формалаштырганда гомуми белем бирү оешмасының территориаль яктан һәркем өчен уңайлы йорт биләмәләре санын һәм гомуми белем бирү оешмасында урыннар санын исәпләүдән чыгып билгеләнә.
Урыннар саны Гомуми мәйдан 10	36	76

мең кв. м		
Җир участокларының күләме, 1 урынга гомуми мәйданның кв.м	1 урынга исәпләгәндә: 100 урынга кадәр - 44 кв. м; 100дән артык - 38 кв.м МГББО җир участокларының зурлыгы гамәлдәге төзелеш шартларында, мәктәпкәчә белем бирү оешмасының җир участогына таләпләр тәэмин ителгән очракта, 25 процентка киметелергә мөмкин Әгәр дә ул рекреацион билгеләнештәге яшелләндерелгән территория белән чиктәш яки аз катлы торак төзелеш территориясендә урнашкан булса, шулай ук ул торак төзелешенең тыгызлыгы шартларында яки катлаулы рельефта урнашса, яңа төзелеш участогы мәйданын яки реконструкцияләнә торган МГБОО мәйданын киметү мөмкин.	1 урынга исәпләгәндә: 500 - 600 урын - 55 кв. м; 600 - 800 урын - 45 кв. м; 800 - 1100 урын - 36 кв. м; 1100 - 1500 урын - 23 кв. м; 1500 дән артык урын - 18 кв. м; 2000 урыннан артык - 16 кв. м, әмма 2,5 гектардан да ким түгел. Гомуми белем бирү оешмаларының җир участоклары зурлыгы гамәлдәге төзелеш шартларында гомуми белем бирү оешмасының җир участокларына таләпләр тәэмин ителгән очракта гына 25 процентка киметелергә мөмкин. «Физик культура» укыту предметы программаларын үтәү өчен учреждение янында урнашкан һәм санитар-эпидемиологик таләпләр нигезендә физик культура һәм спорт буенча дәресләр өчен урыннар урнаштыруга һәм карап тотуга җиһазландырылган спорт корылмаларын (мәйданчыкларны, стадионнарны) файдалану рөхсәт ителә
Урнаштыруның минималь күрсәткечләре, урыннар	50	-
Урнаштыруның, урыннарның максималь күрсәткечләре	Аерым торучылар - 350	-
	торак йортлар торецларына янкорма итеп төзелгән - 150	
МГББО гомуми санынннан инвалид балаларга инклюзив белем бирү өчен универсаль каршылыксыз мохит булдырылган оешмалар санының нисбәте, процентларда	20	25
Мәгариф оешмаларын кызыл сызыкларга карата урнаштыру таләпләре	Мәгариф оешмалары биналарының диварларыннан магистраль урамнарның кызыл линиясенә кадәр аерма иң кимендә 25 м булырга тиеш.	

Инженерлык челтәрләрен урнаштыру буенча җир участогына карата таләпләр	Уку-тәрбия оешмасы территориясе аша шәһәр билгеләнешендәге транзит инженерлык коммуникацияләре: су белән тәэмин итү, канализация, җылылык белән тәэмин итү, энергия белән тәэмин итү челтәрләре - узарга тиеш түгел.	
Юллар	МГББО җир участогы янгын сүндерү техникасы цчен 6 м киңлектәге ике керү белән тәэмин ителергә тиеш, алар кызыл сызыклар белән яки җәмәгать сервитутлары билгеләү юлы белән бүленә. Янгын сүндерү техникасы өчен юл өслеге конструкциясе янгын сүндерү автомобильләре авырлыгына исәпләнгән булырга тиеш	Гомуми белем бирү оешмасының җир участогы 6 м киңлектәге янгын сүндерү өчен ике керү юлы белән тәэмин ителергә тиеш, алар кызыл сызыклар белән яисә җәмәгать сервитутлар билгеләү юлы белән бүленә. Янгын сүндерү техникасы өчен юл өслеге конструкциясе янгын сүндерү автомобильләре авырлыгына исәпләнгән булырга тиеш Башлангыч сыйныфлары булган гомуми белем бирү мәктәпләренә бару юллары магистраль урамнарның автомобиль йөрү өлешен бер дәрәҗәдә кисеп узарга тиеш түгел
Алкоголь һәм тәмәке продукциясен ваклап сату объектларына кадәр ераклык	50 м - алкоголь продукциясен ваклап сату объектлары өчен, 100 м - тәмәке продукциясен ваклап сату объектлары өчен. Ераклык МГББО һәм гомуми белем бирү оешмалары объектларының җир участогы белән чиктәш булган иң якын ноктадан, ясалма һәм табигый киртәләрне исәпкә алмыйча, туры линия буенча билгеләнә.	

*Исәп-хисап күрсәткечләре СП 42 .13330.201нигезендә кабул ителә.

Искәрмәләр:

1.Хосусый милектәге МГББО һәм гомуми белем бирү оешмалары исәпкә алынмый.

2. Территорияне планлаштыру проекты нигезендә үзгәртеп корыла торган территориядә торак йортның беренче этапларында торак йортның эскиз тәкъдимендә (муниципаль МГББО төзелеше башланганчы) хосусый милектәге МГББО эскиз тәкъдимен кертү рөхсәт ителә. Шул ук вакытта территорияне планлаштыру проектында каралган МГББО кулланылышка кертелгәнче, хосусый МГББОның функциональ билгеләнешен үзгәртү рөхсәт ителми.

3. 11 таблицада билгеләнгән җир участокларыннан кимрәк участоктагы гамәлдәге МГББО һәм мәгариф оешмалары территориясендә объектлар төзү һәм гамәлдәге МГББО һәм мәгариф оешмаларын реконструкцияләү, мондый оешмалар территорияләрен проектлауга һәм оештыруга башка таләпләр үтәлгәндә, укучыларның исәп-хисап санын (сыйдырышлылыгын) саклап калу яисә шундый сандагы кимү шартларында рөхсәт ителә.

23 бүлек. Сәламәтлек саклау объектлары

128. Пациентның гомеренә куркыныч тудыручы кискен авырулар очрагында тормыш эшчәнлеге куркынычсызлыгын тәэмин итү һәм үз вакытында медицина

ярдәме күрсәтү, тиешле сәламәтлек саклау объектларын торак йортларга кадәр урнаштыру ашыгыч медицина ярдәме бригадасын көтү вакыты 15 минуттан артмауны күздә тотып, шулай ук транспорт мөмкинлегеннән чыгып (транспорт мөмкинлеге дигәндә ашыгыч ярдәм станциясеннән пациентка кадәр ашыгыч ярдәм машинасында хәрәкәт итү вакыты аңлашыла) билгеләнә.

129.Халыкның сәламәтлек саклау объектларының тәэмин ителешенең минималь мөмкин булган дәрәҗәсенең һәм территориаль яктан файдалана алу мөмкинлегенең максималь дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре 12 таблицада китерелгән.

12 таблица

Халыкның сәламәтлек саклау объектларының тәэмин ителешенең минималь мөмкин булган дәрәҗәсенең һәм территориаль яктан файдалана алу мөмкинлегенең максималь дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре

Объект	Хезмәт күрсәтү радиусы, м*	Территориягә керү мөмкинлеге радиусында халыкның хисап саны, мең кеше	Минималь тәэмин ителешнең исәп-хисап күрсәткечләре*		Бинаның гомуми мәйданы белән тәэмин ителешнең минималь күрсәткечләре, бер берәмлеккә мәйданның кв. м*.	Җир участокларының зурлыгы*
			гомуми мәйданы 10 мең кв. м. фатирларга	100 ШТТ йорт биләмәсенә		
Торак районнарның физик-савыктыру комплекслары	1500	80 гә кадәр 30 минутлык җәяүле юл	-	-	-	-
Өлкәннәр өчен амбулатор-поликлиника учреждениеләре	1000	60 ка кадәр 20 минутлык җәяүле юл	сменага 6 килү	4,4 сменага килү	сменага бер килүгә 15,2 кв. м гомуми мәйдан	сменага 100 йөрешкә 0,1 га, объектка кимендә 0,3 га
Балалар өчен амбулатор-поликлиника учреждениеләре	1000	60 ка кадәр 20 минутлык җәяүле юл	сменага 2 килү	1,4 сменага килү	сменага бер килүгә 15 кв. м гомуми мәйдан	сменага 100 йөрешкә 0,1 га, объектка кимендә

						0,3 га
Даруханәләр	500 - күпкатлы төзелештә ШТТдә хезмәт күрсәтү радиусы , халыкның исәп-хисап санын исәпкә алып, йорт биләмәләре саныннан чыгып билгеләнә.	20 гә кадәр 10 минутлык җәяүле юл	8,9	6,4	-	-
Төзелештә сөт кухнясының тарату пунктлары (1 яшькә кадәрге балалар өчен)	500 - күпкатлы төзелештә ШТТдә хезмәт күрсәтү радиусы , халыкның исәп-хисап санын исәпкә алып, йорт биләмәләре саныннан чыгып билгеләнә.	20 гә кадәр 10 минутлык җәяүле юл	гомуми мәйданы 4,2 кв. м	Гомуми мәйданның 3 кв. м		
Өлкән халык өчен стационар учреждениеләр (күп профильле хастаханәләр, махсуслаштырылган стационарлар һәм медицина үзәкләре)	10000	80 кадәр; 30 минутлык транспорт юлы	6 койка	4,4 койка	1 койкага гомуми мәйданы 22,2 кв. м	сыйдыры шлылык: 50 койка - 300 кв. м 1 койкага; 150 урын - 200; 300 - 400 койка - 150; 500 - 600 койка -
Балалар өчен	10000	80 кадәр;	2,4 койка	1,7 койка	1 койкага	

стационар учреждениеләр (күп профильле хастаханәләр, махсуслаштыр ылган стационарлар)		30 минутлык транспорт юлы			гомуми мәйданның 45,2 кв. м	100; 800 койка - 80; 1000 койка - 60
Өлкәннәр һәм балалар өчен диспансерлар (тире-венерология, туберкулезга каршы, психоневролог ия, табиб-физкультура, наркология, онкология, кардиология, эндокринологи я).	10000	80 кадәр; 30 минутлык транспорт юлы	Гомуми мәйданның 26,6 кв. м	Гомуми мәйданның 19,2 кв. м	-	-
Бәби табу йортлары	10000	150 гә кадәр; 30 минутлык транспорт юлы	0,38 урын	0,27 урын	-	-
Хатын-кызлар консультацияләре	1500	60 ка кадәр 30 минутлык җәяүле юл	сменага 4,4 килү	сменага 3,2 килү	-	
Ашыгыч медицина ярдәме станцияләре	6000	Махсус автомобильдә 15 минутлык юл	0,04 машина урыны	0,03 машина урыны	-	0,05 га, әмма объектка кимендә 0,1 га
Санаторий-профилактори й	-	-	0,13 урын	0,09 урын	-	бер урынга 70 - 100 кв. м
Санатор балалар лагерьлары	-	-	0,3 урын	0,2 урын	-	бер урынга 200 кв. м

*Исәп-хисап күрсәткечләре СП 42 .13330.201нигезендә кабул ителә.

Искәрмәләр:

1. Кысырык шәһәр төзелеше шартларында, шулай ук үз составында торгызу дәвалануы һәм палата бүлекләре булмаган стационарларда, яшел утыртмалар өлешен һәм бакча-парк зонасы участокларын кыскарту исәбенә нормалаштырыла торган участокларның мәйданын 10 - 15 процентка киметү рөхсәт ителә.

2. Гамәлдәге төзелеш шартларында биналарның гомуми мәйданы һәм җир участоклары белән тәэмин ителешенең минималь күрсәткече буенча 12 таблицада күрсәтелгән норма, объектка карата башка таләпләрне тәэмин итү шарты белән, рекомендация характерына ия.

Дәвалау-профилактика объектлары территориясе, дәвалау-саклау режимын тәэмин итүне исәпкә алып, төзекләндерелергә, яшелләндерелергә, киртәләнергә, яктыртылырга тиеш.

130. Территориядә яисә территориядән 50 м артмаган ераклыкта яшелләндерелгән парклар, скверлар булган очракта, дәвалау-профилактика объектлары территориясен яшелләндерүне 50 процентка киметү рөхсәт ителә. Җир участогы өслегендәге газоннаран тыш, яшелләндерү исәбенә ял итү мәйданчыклары, уен мәйданчыклары, юллар, палата тәрәзәләреннән, түбәләрдәге бакчалардан күрү дәрәҗәсендә урнашкан яшелләндерелгән түбәләр, кышкы бакчалар керә.

131. Медицина оешмалары хезмәткәрләренең һәм килүчеләрнең автомобиль транспорты өчен стоянкаларны бинаның тиешле керү юлларына кадәр уңайлы урында урнашкан участокта урнаштыру рөхсәт ителә.

132. Медицина оешмасы участогында персонал автомобильләре, килүчеләр, ашыгыч ярдәм машиналары өчен җир өсте һәм җир өстендә җылы стоянкалар урнаштыру рөхсәт ителә.

24 бүлек. Социаль тәэмин итү объектлары

133. Халыкның социаль тәэмин итү объектлары белән минималь тәэмин ителешенең исәп күрсәткечләре 13 таблицада күрсәтелгән.

13 таблица

Халыкның социаль тәэмин итү объектлары белән минималь тәэмин ителешенең исәп күрсәткечләре

Нормалаштырыла торган объектларның төрләре	Үлчәү берәмлеге	Минималь тәэмин ителешнең исәп-хисап күрсәткечләре*		Бинаның гомуми мәйданы белән тәэмин ителешнең минималь күрсәткечләре, үлчәү берәмлеге мәйданының кв. м.*	Җир участокларының зурлыгы*
		гомуми мәйданы 10 мең кв. м. фатирларга	100 ШТТ йорт биләмәсенә		
Халыкка социаль хезмәт күрсәтүнең комплекслы үзәкләре, шул исәптән социаль хезмәт күрсәтү бүлекләре, матди түләүләр үзәкләре	Гомуми мәйдан кв. м	3,1	2,2	-	-

Өлкәннәр, хезмәт һәм сугыш ветераннары өчен интернат-йортлар, җитештерү берләшмәләре (предприятиеләр) тарафыннан оештырыла торган түләүле пансионатлар (хезмәткә сәләтле яшьтәге кешеләр өчен)	Урын	2,8	2,1	-	-
Физик яктан кимчелеге булган, хәрәкәт итү мөмкинлеге чикле төркемнәр өчен интернат-йортлар (18 яшьтән өлкәннәр өчен)	Урын	1,1	0,8	18	сыйдырышлылык: 50 урын - 38 кв. м; 100 урын - 27 кв. м; 200 урын - 20 кв.м
Интернат-балалар йортлары (хезмәткә сәләтле яшьтән кечерәк затлар өчен)	Урын	0,2	0,17	21	сыйдырышлылык: 100 урын - 80 кв. м; 120 урын - 60 кв. м; 200 урын - 50 кв.м
Медицина-социаль хезмәт күрсәтү учреждениеләре (хезмәткә сәләтле яшьтән өлкәнрәк затлар өчен)	койка	0,16	0,11	-	-

*Исәп-хисап күрсәткечләре СП 42 .13330.201 нигезендә кабул ителә.

Искәрмә. Гамәлдәге төзелеш шартларында биналарның гомуми мәйданы һәм җир участоклары белән тәэмин ителешенең минималь күрсәткече буенча 13 таблицада күрсәтелгән норма, объектка карата башка таләпләрне тәэмин итү шарты белән, рекомендация характерына ия.

25 бүлек. Мәдәни-ял итү билгеләнешендәге объектлар

134. Мәдәни-ял итү билгеләнешендәге объектларның һәркем файдалана алуын тәэмин итү максатларында торак зоналар составында аерым торучы, төзелгән яисә кушып төзелгән мәдәният объектларын һәм иҗтимагый-эшлекле һәм рекреацион зоналар составында аерым мәдәният объектларын урнаштыру күздә тотыла.

135. Мәдәният оешмалары хезмәтләреннән файдалану җәяү һәм транспорт белән барып җитү мөмкинлегеннән, шулай ук мәгълүмат-коммуникация технологияләрен куллану, электрон ресурслардан (виртуаль экскурсияләр, спектакльләр, концертлар) файдалану һәм гастрольләр оештыру юлы белән тәэмин ителә.

136. Ел әйләнәсе гамәлдә булган кинотеатрлар, театрлар, концерт заллары, дини, спорт корылмалары һәм кешеләрнең массакүләм килүе белән бәйле башка

объектларга керү һәм чыгу төркеме алдыннан тамашачылар залындагы бер урынга 0,3 кв. метрдан да ким булмаган мәйдан (яки бер кешегә) мәйданчыклары каралырга тиеш.

137. Халыкны мәдәни-ял итү билгеләнешендәге объектлар белән тәэмин итүнең минималь мөмкин булган дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре 14 таблицада күрсәтелгән.

14 таблица

Халыкны мәдәни-ял итү билгеләнешендәге объектлар белән тәэмин итүнең минималь мөмкин булган дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре

Нормалаштырыла торган объектларның төрләре	Үлчәү берәмлеге	Минималь тәэмин ителешнең исәп-хисап күрсәткечләре*		Бинаның гомуми мәйданы белән тәэмин ителешнең минималь күрсәткечләре, үлчәү берәмлеге мәйданының кв. м.*
		гомуми мәйданы 10 мең кв. м. фатирларга	100 ШТТ йорт биләмәсенә	
Мәдәни-ял итү учреждениеләре (мәдәни-массакүләм эш, ял итү һәм һәвәскәр эшчәнлек өчен биналар)	Гомуми мәйдан кв. м	5,3	3,8	-
Кинотеатрлар, шул исәптән күп заллы	Объектлар	0,004	0,003	
	Урын	0,9 - 1,3	0,6 - 0,9	1 урынга 4 кв. м
Театрлар	Урын	2,2 - 3,6	1,6 - 2,5	-
Концерт заллары	Урын	1,6 - 2,2	1,1 - 1,6	-
Цирклар	Урын	1,6 - 2,2	1,1 - 1,6	-
Музей, галерея	Объектлар	1 - 2 учреждение административ районга		-
Күргәзмә заллары	Объектлар	1 - 2 учреждение административ районга		-
Шәһәр китапханәләре	мең нөсхә	2,2 - 3,1	1,6 - 2,2	китапханәдә абонемент мәйданы - 1000 томга 5,5 кв. м, уку залы мәйданы - 100 кешегә 1,5 кв. м, бию залы мәйданы - 100 кешегә 11 кв.

				м.
Мәдәни үзәкләр	Гомуми мәйдан кв. м	11,5	8,3	-
Мәдәни-күңел ачу комплекслары	Гомуми мәйдан кв. м	14,2	10,2	-

*Исәп-хисап күрсәткечләре СП 42 .13330.201 нигезендә кабул ителә.

Искәрмә. Гамәлдәге төзелеш шартларында биналарның гомуми мәйданы һәм җир участоклары белән тәэмин ителешенең минималь күрсәткече буенча 14 таблицада күрсәтелгән норма, объектка карата башка таләпләрне тәэмин итү шарты белән, рекомендация характерына ия.

26 бүлек. Спорт билгеләнешендәге объектлар

138. Күпкатлы төзелеш территориясендә яссы спорт корылмалары белән тәэмин ителешне исәпләгәндә, физкультура белән шөгыльләнү өчен мәйданчыклар исәпкә алына, алар торак планлаштыру берәмлекләре составына керә.

139. Халыкның спорт билгеләнешендәге объектлар белән тәэмин ителешенең минималь мөмкин булган дәрәҗәсенең һәм файдалана алу мөмкинлегенең максималь мөмкин булган дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре 15 таблицада китерелгән.

15 таблица

Халыкның спорт билгеләнешендәге объектлар белән тәэмин ителешенең минималь мөмкин булган дәрәҗәсенең һәм файдалана алу мөмкинлегенең максималь мөмкин булган дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре

Социаль инфраструктура объектлары	Хезмәт күрсәтү радиусы, м*	Территориягә керү мөмкинлеге радиусында халыкның хисап саны, мең кеше	Минималь тәэмин ителешнең исәп-хисап күрсәткечләре*		Җир участокларының зурлыгы*
			гомуми мәйданы 10 мең кв. м. фатирларга	100 ШТТ йорт биләмәсенә	
Физкультура-сәламәтләндерү комплекслары (зал, бассейн, шугалак белән), шул исәптән халыкның хәрәкәт итү мөмкинлеге чикле төркемнәре	1500	80 гә кадәр	Гомуми мәйданы 84 кв. м	Гомуми мәйданның 61 кв. м	-

спорты белән шөгыльләнү өчен					
Ачык яссы физкультура-спорт корылмалары (физкультура-савыктыру комплексы, футбол кыры)	1000	25 гә кадәр	0,9 мең кв. м	0,6 мең кв. м	Г омуми мәйданы 10 мең кв. фатирларга - 0,36 га
Көндәлек хезмәт күрсәтү спорт-тренажер заллары, шул исәптән гомуми файдаланудагы спорт заллары	1500	80 гә кадәр	Идән мәйданы 57,7 кв. м	Идән мәйданы 41,6 кв. м	-
Бассейннар (гомуми файдаланудагы ачык һәм ябык)	1500	80 гә кадәр	кимендә 8,9 кв. м булган су көзгесе	кимендә 6,4 кв. м булган су көзгесе	1,5 - 1,0 га объектка
Махсуслаштырылган спорт корылмалары (ат спорты комплекслары, җиңел атлетика манежлары, стадионнар, биатлон-чаңгы комплекслары, тау чаңгысы комплекслары, боз ареналары, автодромнар, велотреклар, ишкәк ишү каналлары, сноуборд-парклар, экстремаль спорт төрләре өчен парклар, атышлар һ.б.), шул исәптән халыкның хәрәкәт итү мөмкинлеге чикләнгән төркемнәре спорты белән шөгыльләнү өчен	2000	100 гә кадәр	Гомуми мәйдан 122 кв. м	гомуми мәйдан 88 кв. м	-

*Исәп-хисап күрсәткечләре СП 42 .13330.201 нигезендә кабул ителә.

Искәрмә. Гамәлдәге төзелеш шартларында биналарның гомуми мәйданы һәм җир участоклары белән тәэмин ителешенең минималь күрсәткече буенча 15 таблицада күрсәтелгән норма, объектка карата башка таләпләрне тәэмин итү шарты белән, рекомендация характерына ия. Халыкның минималь хәрәкәт активлыгын тәэмин итү өчен кирәкле физкультура-спорт корылмаларының бер тапкыр үткәрү мөмкинлеге халык санының 12,2 процентыннан чыгып билгеләнә.

27 бүлек. Сәүдә-көнкүреш билгеләнешендәге объектлар

140. Җитештерү предприятиеләрендә, учреждениеләрдә, оешмаларда һәм уку йортларында җәмәгать туклануы предприятиеләренә ихтыяҗ ведомство нормативлары буенча максималь сменада 1 мең эшләүче (укучыга) исәпләнә. Җәмәгать туклануының әзерләү предприятиеләре тәүлегенә 1 мең кешегә 300 кг нормадан чыгып исәпләнә.

142. Массакүләм ял итү зоналары өчен җәмәгать туклануы предприятиеләренең нормаларын исәпкә алырга кирәк: 1 мең кешегә 1,1 - 1,8 урын.

143. Халыкның сәүдә-көнкүреш билгеләнешендәге объектлар белән минималь тәэмин ителешенең исәп күрсәткечләре 16 таблицада китерелгән. Исәп-хисап нормалары ведомствога бәйсез рәвештә сәүдә-көнкүреш билгеләнешендәге предприятиеләрнең бөтен челтәрен кертә.

16 таблица

Халыкның сәүдә-көнкүреш билгеләнешендәге объектлар белән минималь тәэмин ителешенең исәп күрсәткечләре

Объект	Минималь тәэмин ителешнең исәп-хисап күрсәткечләре*		Бинаның гомуми мәйданы белән тәэмин ителешнең минималь күрсәткечләре, үлчәү берәмлеге мәйданының кв. м.*	Җир участоклар ының зурлыгы*
	гомуми мәйданы 10 мең кв. м. фатирларга	100 ШТТ йорт биләмәсенә		
Азык-төлек товарлары кибетләре (гастроном, минимаркет, «Икмәк», «Сөт» һәм башка махсуслаштырылган кибетләр)	73,7 (31) кв. м сәүдә мәйданнары	53,1 (22,4) кв. м сәүдә мәйданы	1 кв. метрга 3,1 кв. м сәүдә мәйданнары	Хезмәт күрсәтелә торган халык саны белән җирле әһәмияттәге сәүдә үзәкләре, мең кеше; 4 тән алып 6 - объектка 0,4 - 0,6 гектар; 6 дан 10 - 0,6 - 0,8 гектар; 10нан 15 - 0,8 - 1,1 гектар; 15 - 20 - 1,1 - 1,3 гектар; Сәүдә предприятиеләре, сәүдә мәйданы кв. м: 250 кадәр - 100 кв. м сәүдә мәйданына -
Азык-төлек булмаган товарлар (универмаг, промтовар, махсус кибетләр: «Кием», «Аяк киеме», «Китаплар», «Чәчәкләр» һәм башкалар)	95 (13) кв.м сәүдә мәйданы	68,5 (9,6) кв. м сәүдә мәйданы	1 кв. м сәүдә мәйданына 1,5 кв. м	
Катнаш ассортимент кибетләре (универсамнар, супермаркетлар, шул исәптән челтәр, сәүдә үзәкләре, гипермаркетлар һ.б.)	181 кв. м сәүдә мәйданы	153,6 кв. м сәүдә мәйданы	1 кв. м сәүдә мәйданына 3,1 кв. м	

				0,08 гектар; 250 - 650 - 0,08 - 0,06 гектар; 650 - 1500 - 0,06 - 0,04 гектар;; 1500 - 3500 - 0,04 - 0,02 гектар; 3500 - 0,02 гектар;
Базар комплекслары (шул исәптән авыл хуҗалыгы базарлары)	10,6 - 17,8 кв. м сәүдә мәйданы	7,7 - 12,8 кв. м сәүдә мәйданы	1 кв. м сәүдә мәйданына 2,3 кв. м	сыйдырышлылыгына карап, 7 дән 14 кә кадәр: 14 кв. м - сәүдә мәйданы 600 кв. м булганда; 7 кв. м - 3000 кв. м сәүдә мәйданы
Җәмәгать туклануы предприятиеләре	17,8 (3,6) утырту урыны	12,8 (2,5) утырту урыны	-	Урыннар саны, 100 урынга га: 50 кадәр - 0,2 - 0,25 ; 50 - 150 - 0,2 - 0,15; 150 артык - 0,1
Халыкка көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре	2,7 (0,8) эш урыны	1,9 (0,6) эш урыны	-	-
Халыкка турыдан-туры хезмәт күрсәтү предприятиеләре	2,2 (0,8) эш урыны	1,6 (0,6) эш урыны	-	Предприятиеләр куәтеннән чыгып, 10 эш урынына: 10 - 50 - 0,1 - 0,2 га; 50 - 150 - 0,05 - 0,08 га;

				150 - 0,03 - 0,04 га
Кече куәтле, заказларны үзәкләштереп башкаручы ия көнкүреш хезмәте күрсәтүнең җитештерү предприятиесе	0,4 эш урыны	0,32 эш урыны	-	0,52 - 1,2 га объектка
Кер юу предприятиеләре, шул исәптән: мини-кер юу бүлмәләре, кер юу фабрикалары, кер юу буенча үз-үзеңә хезмәт күрсәтү	53 (4,4) сменага 49 кг кер алмашка 4,4 кг эчке кием	38,4 (3,2) сменага 35,2 кг кер сменага 3,2 кг кер	-	0,5 - 1,0 га объектка 0,1 - 0,2 га объектка
Химик чистарту предприятиеләре, шул исәптән: мини-химчистка, фабрика-химчистка, үз-үзеңә хезмәт күрсәтү химчисткалары	5 (1,7) сменага 3,3 кг кер сменага 1,7 кг кер	3,6 (1,3) Бер сменага 2,4 кг кер сменага 1,3 кг эчке кием	-	Объектка 0,5 - 10 га 0,1 - 0,2 га объектка
Мунча-сәламәтләндерү комплекслары	2,2 юыну урыны	1,6 юыну урыны	-	0,2 - 0,4 га объектка

*Исәп-хисап күрсәткечләре СП 42 .13330.201нигезендә кабул ителә.

28 бүлек. Транспорт инфраструктурасы. Гомуми таләпләр

144. Яр Чаллы шәһәренең транспорт инфраструктурасы шәһәр һәм аның тирәсендәге территорияләрне интеграцияләүче гамәлдәге һәм перспективалы транспорт төеннәрен исәпкә алып проектлана.

145. Шәһәр, региональ һәм тышкы транспортның барлык системалары һәм ярдәмче системалары, урам-юл челтәрен дә кертеп, пассажирларны һәм йөкләрне кирәкле күләмдә йөрткәндә ышанычлы, тиз һәм куркынычсыз элемтәләрне, транспорт корылмаларын төзүне һәм эксплуатацияләүне, Яр Чаллы шәһәре территориясеннән файдалануның югары нәтиҗәлелеген тәэмин итәргә тиеш.

146. Яр Чаллы шәһәрендә УЮЧ белән берлектә төрле транспорт төрләренең бердәм системасын төзергә кирәк, ул түбәндәгеләрне тәэмин итәргә тиеш:

1) регионара һәм региональ транспорт коммуникацияләре системасына чыгу;

2) шәһәр эчендәге һәм шәһәр яны элемтәсе.

147. Яр Чаллы шәһәренең шәһәр җәмәгать пассажир транспорты системасына урамнан тыш тиз йөрешле пассажир транспорты, җир өсте җәмәгать пассажир транспорты керә.

148. Транспорт системасының бөтенлеге һәм пассажирлар йөртүне координацияләү транспорт-күчеп утыру төеннәре белән тәэмин ителә.

149. Яр Чаллы шәһәренең транспорт системасы һәм УЮЧ яшәү урыныннан алып хезмәт урынына кадәр хәрәкәт итү өчен уртача чыгымнарны (бер ноктага) хезмәткә сәләтле халыкның 90 проценты өчен сәгатьләрдә тәэмин итәргә тиеш.

Җәмәгать транспортында:

1) күпфатирлы төзелеш территорияләрендә яшәүчеләр өчен - 35 мин. артык түгел;

2) ШТТ территорияләрендә яшәүчеләр өчен - 45 мин артык түгел.

Шәхси транспортта:

1) күпфатирлы төзелеш территорияләрендә яшәүчеләр өчен - 35 мин. артык түгел;

2) ШТТ территорияләрендә яшәүчеләр өчен - 40 мин артык түгел.

29 бүлек. УЮЧ. УЮЧ классификациясе

150. УЮЧ транспорт чаралары һәм җәяүлеләр хәрәкәте өчен билгеләнгән. УЮЧ территорияләре чикләре шәһәр төзелешен җайга салу линияләре белән регламентлана.

151. Яңа төзелә торган территорияләрдә инженерлык челтәрләре аерым техник коридорда, ягъни автомобиль юлының (юл йөрү) юл полотносыннан читтә проектлана.

152. УЮЧ Яр Чаллы шәһәренең яшәешен, төрле функциональ билгеләнештәге территорияләргә бәйле булуны тәэмин итүче транспорт-планлаштыру каркасы булып тора. УЮЧ буенча халыкка һәм юридик затларга хезмәт күрсәтә торган барлык төр транспортка пропуск бирелә.

153. Урамнар һәм мәйданнар челтәре Яр Чаллы шәһәренә якын территорияләрнең транспорт системасы белән бәйләүдә бердәм шәһәр системасы буларак формалаша.

154. УЮЧ проектлаганда территориянең архитектура-планлаштыру оешмасының үзенчәлекләре һәм төзелешнең характеры исәпкә алына.

155.УЮЧ территориясе чикләрендә юл йөрү өлешенең юл полотносын, транспорт мәйданнарын, бүлү полосаларын, рельс транспорты (трамвай, җиңел рельс транспорты) юлларын һәм аның контакт челтәрләренең терәкләрен, саклагыч киртәләрне, яшелләндерүне дә кертеп, юл хәрәкәтен оештыруның техник чараларын, тротуарларны, транспорт юлларын, тукталыш пунктларын, шәһәр җәмәгать пассажир транспортының ачык һәм ирекле борылыш мәйданчыкларын, яктырту объектларын һәм башка шундый корылмаларны кертеп, конструктив элементлар урнаштырыла.

156. УЮЧ янәшәдә төзелешнең функциональ билгеләнешен, гомумшәһәр үзәге территорияләренең урнашу урынын, халыкның хезмәт һәм ял итү урыннарын, транспорт, велосипед һәм җәяүлеләр хәрәкәтенең интенсивлыгын, территориянең архитектура-планлаштыру оешмасын һәм төзелеш характерының характерын исәпкә алып, өзлексез система рәвешендә проектлана.

157. УЮЧ составында магистраль һәм җирле әһәмияттәге урамнарны һәм юлларны аерып күрсәтәләр.

158. Яңа төзелеш барышында төзү контурын формалаштырганда "Торак пунктлар урамнары һәм юллары" СП 396.1325800.2018 нигезендә "күрү өчпочмагы" тәэмин ителә.

159. Шәһәр һәм район дәрәҗәсендәге УЮЧ чыга торган микрорайоннар (комплекслар) өчен төзелешкә таләпләрдә завал линияләрен (сары линияләр) исәпкә алынырга тиеш.

160. Квартал территорияләрен ызанлау проектларында УЮЧ аркылы профилен һәм инженерлык челтәрләренең техник коридорларын саклау максатыннан чыгып, УЮЧ кызыл линияләрен киметү рөхсәт ителми.

161. Бер категория урамнары һәм юллар буйлап тротуар күчәре туктаусыз һәм аерым алынган һәм катнаш кварталларда юлның күчәреннән тотрыклы ераклыкта уза.

162. Урам һәм юл категорияләре 17 нче таблица нигезендә билгеләнә.

17 таблица

Урам һәм юл категорияләре

Урам һәм юл категорияләре	Төп характеристика*
Магистраль шәһәр урамнары һәм юллар	
Регионара әһәмияттәге юллар	Республика әһәмиятендәге юллар буларак Татарстан Республикасын территориаль планлаштыру схемасында күрсәтелгән тиз йөрешле транспорт элемтәләре, тышкы автомобиль юлларына, аэропортларга, массакүләм ял итүнең эре зоналарына чыгу юллары, шулай ук федераль әһәмияттәге М7 юлы. Өзлексез хәрәкәт. Төрле дәрәҗәләрдәге чишелешләр аша транспорт чараларыннан файдалану. Төрле дәрәҗәләрдәге барлык категориядәге юллар һәм урамнар белән кисешү. Җәяүлеләр кичүе - машина юлыннан тыш
Төзелмәгән территорияләрдә (IV категориядә) җирле юллар	Төзелмәгән территорияләр буйлап уза торган шәһәр юллары, шул исәптән М7 дублеры ролен үтәүче, яисә төзелеш тыгызлыгы түбән булган, әйләнеп узу магистральләре функцияләрен башкаручы территорияләр тирәсендә.
1 нче класслы гомумшәһәр әһәмиятендәге урамнар һәм юллар	Эре, бик зур һәм зур шәһәрләрдә торак, сәнәгать районнары һәм җәмәгать үзәкләре, шулай ук башка магистраль урамнар, шәһәр һәм тышкы автомобиль юллары белән транспорт элемтәсе. Шәһәр территорияләре чикләрендә тиз йөрешле элемтәләрне тәэмин итә торган төп транспорт коммуникацияләре. Хәрәкәт - өзлексез яки җайга салына торган Якын-тирәдәге төзелешләргә хезмәт күрсәтү ян яисә җирле юллардан башкарыла. Җәяүле кичүләр машина юлыннан читтә урнаша
2 нче класслы гомумшәһәр	Торак, сәнәгать районнары һәм шәһәр үзәге, җәмәгать үзәкләре арасында транспорт элемтәсе; тышкы автомобиль юлларына чыгу.

әһәмиятендәге урамнар һәм юллар	җайга салына торган хәрәкәт. Җир өсте җәмәгать транспорты хәрәкәте өчен, тиешле нигезләүдән чыгып, бүлеп бирелгән полоса булдырыла. Юллар һәм башка категория урамнары белән бер һәм төрле дәрәҗәдә үзгәрешләр. Җәяүлеләр кичүе юл йөрү өлешеннән тыш һәм светофор көйләнгән юл өлеше дәрәҗәсендә оештырыла
3 нче класслы гомумшәһәр әһәмиятендәге урамнар һәм юллар	Торак, сәнәгать районнары һәм шәһәр үзәге арасында транспорт элемтәсе. Җайга салына торган һәм үз-үзен җайга сала торган хәрәкәт. Транспортның барлык төрләре өчен пропуск. Җир өсте җәмәгать транспорты хәрәкәте өчен, тиешле нигезләүдән чыгып, бүлеп бирелгән полоса булдырыла. Җәяүлеләр кичүе юл өлеше дәрәҗәсендә оештырыла
Район әһәмиятендәге урамнар һәм юллар	Торак районнар чикләрендә транспорт һәм җәяүлеләр элемтәсе, башка магистраль урамнарга чыгу. Район һәм гомумшәһәр әһәмиятендәге урамнарга һәм юлларга чыгуны тәэмин итәләр. Җайга салына торган һәм үз-үзен җайга сала торган хәрәкәт. Юллар һәм урамнар белән бер дәрәҗәдә кисешү. Җәяүлеләр кичүе юл өлеше дәрәҗәсендә һәм машина юлыннан тыш үткәрелә
Җирле әһәмияттәге урамнар һәм юллар	
Күпфатирлы торак һәм иҗтимагый төзелеш зоналарында	Торак районнар (микрорайоннар) территорияләрендә транспорт һәм җәяүлеләр элемтәләре, район әһәмиятендәге магистраль урамнарга, урамнарга һәм җайга салына торган хәрәкәт юлларына чыгу. Биналарга һәм җир участокларына турыдан-туры керү мөмкинлеген тәэмин итәләр. Сәүдә, офис һәм административ биналарга, халыкка сервис хезмәте күрсәтү объектларына, мәгариф оешмаларына керү мөмкинлеген тәэмин итү өчен зоналар һәм районнар эчендә транспорт һәм җәяүлеләр элемтәләре. Җәяүлеләр кичүе юл өлеше дәрәҗәсендә оештырыла
Сәнәгать билгеләнешендәге зоналарда	Сәнәгать, коммуналь-склад зоналары һәм районнар эчендә транспорт һәм җәяүлеләр өчен транспорт элемтәләре, әлеге зоналарның биналарына һәм җир участокларына керү мөмкинлеген тәэмин итү. Җәяүлеләр кичүе юл өлеше дәрәҗәсендә оештырыла
ШТТ зоналарында	Урам (урамнар)ШТТнең бөтен территориясе буйлап уза, төп транспорт һәм җәяүлеләр элемтәләрен гамәлгә ашыра, шулай ук торак төзелеше территориясенең иҗтимагый үзәк белән элемтәсен дә тота. Тышкы юлларга чыга
УЮЧ составында җәяүлеләр пространствосы һәм коммуникацияләр	
Җәяүле зоналар, җәяүлеләр урамнары,	Җәяүлеләрнең ял итүе һәм хәрәкәт итүе өчен билгеләнгән УЮЧ составындагы төзекләндерелгән пространстволар тулы

мәйданнар, яр буйлары	куркынычсызлыкны һәм уңайлы булуны тәэмин итә. Велосипед хәрәкәтеннән тыш барлык төр транспортның хәрәкәте тыела. Махсус транспортка йөрү мөмкинлеге тәэмин ителә. Кагыйдә буларак, җирле әһәмияттәге урамнарда төзелә; район әһәмиятендәге урамнарда җәяүлеләр зоналарын төзү, үткәрү сәләте резервы булганда, 400 метрдан да артык булмаган ераклыкта алдынгы юнәлешләр булганда гамәлгә ашырыла.

*Исәп-хисап күрсәткечләре СП 42 .13330.2021. нигезендә кабул ителә.

Искәрмәләр:

1. Бер-берсен дәвам иттерүче бер категориядәге урамнарның һәм юлларның аркылы профиле үзгәрергә тиеш түгел. Профильне үзгәртү әлеге категория өчен УЮЧнең аркылы юнәлештәге билгеләнгән минималь параметрларын үтәү һәм инженерлык челтәрләренең техник коридорларын саклау шартларында гамәлгә ашырыла.

2. Төзелмәгән территорияләр буйлап уза торган төрле категориядәге юлларда тротуарны, территорияләрне тротуарларга мәҗбүри резервлаштырып, юлның бер ягыннан гына (минималь киңлек - 0,75 - 1 м) һәм перспектив төзелеш нигезендә инженерлык челтәрләре өчен техник коридорлар оештырырга рөхсәт ителә.

3. Гамәлдәге төзелеш шартларында, шулай ук район әһәмиятендәге урамнар өчен җәмәгать транспорты чараларын үткәрү өчен генә билгеләнгән магистральләр яисә аларның участокларын трамвайлар, троллейбуслар, юл өлеше буенча автобуслар һәм тротуарлар буйлап җәяүлеләр хәрәкәте оештыру һәм, әлеге таблицада күрсәтелгән кызыл линияләрдә аркылы профильне киметеп, урнаштыру рөхсәт ителә.

4. УЮЧ составында гомумшәһәр үзәгенең архитектура-планлаштыру нигезен тәшкил итүче төп урамнар аерылып тора.

163. Төрле категорияләрдәге УЮЧ аркылы профильләренең төп параметрлары 18 нче таблица нигезендә кабул ителә.

18 таблица

Төрле категорияләрдәге УЮЧ аркылы профильләренең төп параметрлары

Урам категорияләре	Кызыл линияләр киңлеге, м*	Хәрәкәтнең исәп-хисап тизлеге, км/сәг*	Хәрәкәт полосасының киңлеге, м*	Хәрәкәт полосалары саны (суммар 2 юнәлештә), бер.*	Виражлы/ виражсыз планда кәкреләрнең иң кечкенә радиусы, м*	Иң зур буй авышлык, о/оо*
Регионара әһәмияттәге юллар	-	120	3,75	4	980/1500	40
	-	100	3,75	4	600/840	50
Төзелмәгән территорияләрдә (IV категориядә) җирле юллар	-	50	3,0 3,25	2	110/140	80
Магистраль шәһәр урамнары һәм юллар						

1 нче классы гомумшәһәр әһәмиятендәге урамнар һәм юллар	65 - 100	80	3,5 - 3,75	4 – 10	310/420	60
2 нче классы гомумшәһәр әһәмиятендәге урамнар һәм юллар	40 - 90	70	3,5 - 3,75	4 – 8	230/310	65
3 нче классы гомумшәһәр әһәмиятендәге урамнар һәм юллар	40 - 80	60	3,25 - 3,75	4 – 6	170/220	70
Район әһәмиятендәге магистраль урамнар						
Район әһәмиятендәге урамнар	35 - 45	60	3,25 - 3,75	2 – 4	170/220	70
Җирле әһәмияттәге урамнар						
Күпфатирлы торак һәм иҗтимагый төзелеш зоналарында	30	40	3,0 - 3,5	2 – 4	70/80	80
Сәнәгать билгеләнешендәге зоналарда	20 - 30	50	3,75 - 4,0	2 – 4	110/140	80
ШТТ зоналарында	15-25	40	3,0	2	40/40	80

*Исәп-хисап күрсәткечләреСП 42 .13330.2021 и СП 396.1325800.2018.нигезендә кабул ителә.

Искәрмәләр:

1. Катлаулы рельеф шартларында, шулай ук гамәлдәге төзелеш шартларында һәм югары тарихи һәм шәһәр төзелеше кыйммәте булган зоналарда хәрәкәт итү тизлеген 10 км/сәг кә киметергә, планда кәкреләр радиусын киметеп һәм буй авышлыкларын зурайтып киметергә рөхсәт ителә.

2. Автобусларның хәрәкәте интенсив булганда магистраль урамнарда һәм юлларда 30 бер./сәг. һәм алар хәрәкәте өчен аннан да күбрәк аерымланган полоса оештыралар.

3. Җәяүлеләр йөри торган өлешнең киңлегенә эскәмияләр, киосклар, яктырту мачталары урнаштыру өчен кирәкле мәйданнар һәм башкалар керми.

4. Гамәлдәге төзелеш шартларында, шулай ук җәяүлеләр хәрәкәте 50 кешедән кимрәк булган очракта, ике юнәлештә тротуарлар һәм 1 м киңлектәге юллар төзү, халыкның аз мобильле төркемнәренең каршы хәрәкәтен тәэмин итү өчен хәрәкәт итү

мөмкинлекләре чикле төркемнәр өчен юллар төзү, СП 35-105-2002 таләпләре нигезендә тротуарлар һәм юллар салу рөхсәт ителә.

5. Перспективалы төзелеш өчен территорияне мәҗбүри резервлаштырып, магистраль урамнарның һәм юлларның исәп-хисап параметрларына этаплап ирешүне күздә тоту рөхсәт ителә.

6. Әгәр район әһәмиятендәге магистраль урамының төп юл кырыеннан төзелеш линиясенә кадәр исәп-хисап ераклыгы 25 метрдан артса, юл өлеше полосасы 6,0 м киңлектә, ләкин янгын сүндерү машиналары юлларын тәэмин итү өчен төзелеш линиясеннән 5 м дан якынрак булмаган ераклыкта рөхсәт ителә.

7. 1 нче һәм 2 нче класслы урамнары һәм юллары өчен территорияне комплекслы төзегәндә кызыл линияләрдә планировка берәмлекләре буйлап 6 м киңлектәге ян юл йөрү каралган.

8. Катлаулы рельеф шартларында, шулай ук гамәлдәге төзелеш шартларында һәм шәһәр төзелеше кыйммәте югары булган зоналарда җирле әһәмияттәге урамнар киңлеге, аркылы юнәлештәге билгеләнгән минималь параметрларны үтәү һәм урамның кызыл сызыкларында проектлана торган инженерлык коммуникацияләренең таләп ителә торган җыелмасын тәэмин итү мәҗбүри булганда, нормативтан әзрәк кабул ителергә мөмкин.

164. Магистраль урамнарны һәм юлларны, аларның категорияләренә карап, үзгәртү түбәндәге сыйныфларны исәпкә алып проектлана:

1 нче класслы транспорт чишелеше - максималь параметрлы тулы күп дәрәҗәле чишелеш; регионара әһәмияттәге магистраль юллар, шулай ук транспортның өзлексез хәрәкәтенә ия булган гомумшәһәр әһәмиятендәге урамнар һәм юллар киселешендә урнаша;

2) 2 нче класслы транспорт чишелеше - төрле дәрәҗәләрдә минималь параметрлы төп юнәлешләрнең тулысынча чишелеше, светофор җайга салуыннан башка барлык борылыш юнәлешләрен оештырып; магистраль урамнар һәм гомумшәһәр әһәмиятендәге юллар киселешендә урнаша;

3 нче класслы транспорт чишелеше - светофор җайга салуы белән икенче дәрәҗәдәге юнәлештә борылыш хәрәкәтен оештыру белән тулы чишелеш; гомумшәһәр әһәмиятендәге магистраль урамнар һәм юллар киселешендә районара әһәмияттәге урамнар һәм юллар киселешендә урнаша;

4 нче класслы транспорт чишелеше - төрле дәрәҗәләрдәге тулы булмаган чишелеш; районара әһәмияттәге магистраль урамнар киселешендә бер-берсе белән, шулай ук магистраль урамнар һәм район әһәмиятендәге юллар киселешендә ясала;

5 нче класслы транспорт чишелеше - магистраль урамнарны һәм юлларны светофор җайга салуы белән кисешү; район әһәмиятендәге магистраль урамнар һәм юллар киселешендә бер-берсе белән, район әһәмиятендәге урамнар һәм юллар киселешендә җирле әһәмияттәге урамнар һәм юллар киселешендә урнаша.

165. Яр Чаллы шәһәре чикләрендә федераль һәм республика дәрәҗәсендәге автомобиль юллары «Россия Федерациясендә автомобиль юллары һәм юл эшчәнлеге турында һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында» 2007 елның 08 декабрендәге 257-ФЗ номерлы Федераль закон, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 27 декабрендәге 1071 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасын шәһәр төзелешен проектлауның

республика нормативлары таләпләре нигезендә, ук СП 34.13330.2021 Кагыйдәләр җыелмасы. Автомобиль юллары. СНиП 2.05.02-85 белән проектлана..

166. Бер дәрәҗәдәге кисешүләр җайга салына торган һәм җайга салынмый торган, шул исәптән бөжралыга бүленә. Кисешүләрне проектлауны хәрәкәтнең перспектив интенсивлыгы нигезендә, шулай ук УЮЧ буенча транспорт агымнарының рациональ бүленешен исәпкә алып, башкарырга кирәк.

167. Яңа төзелештә кисешүләр арасындагы ераклык бер дәрәҗәдә кабул ителә:

1) магистраль урамнар һәм җайга салына торган хәрәкәт юллары өчен - кимендә 400 м;

2) район әһәмиятендәге урамнар (бүлүчеләр) өчен - кимендә 200 м;

3) җирле әһәмияттәге урамнар өчен - кимендә 60 м.

168. Гомумшәһәр әһәмиятендәге магистраль урамнарда, кәкреләрне планда кире бәйләгәндә, алар арасында кимендә 50 м туры килү мөмкинлеге тәэмин ителергә тиеш.

169. 1 нче класслы кисешү урыннарның чыгу һәм керү юлларында күчеш-тизлек полосаларын күз алдында тоту зарур. Горизонталь участоклар өчен күчеш-тизлек полосаларының озынлыгы 19 таблица буенча кабул ителә.

19 таблица

Күчеш-тизлек полосаларының тизлек алганда
һәм тормозлаганда озынлыга

Хәрәкәтнең исәп-хисап тизлеге, км/сәг*		Күчеш-тизлек полосалары озынлыгы, м*	
төп юнәлеш	төшү	тормозлау өчен	тизлек өчен
60	20	130	175
	40	110	140
80	30	175	260
	40	160	230
	50	150	185
100	20	250	390
	30	240	380
	40	230	345
	50	210	320

*Исәп-хисап күрсәткечләре СП 34.13330.2021 СП 396.1325800.2018 нигезендә кабул ителә.

Искәрмәләр:

1. Күчеш-тизлек полосасының озынлыгы автомобиль юлларының төп юнәлешнең кырый уң полосасына һәм тормозлау полосасына ирекле керү

шартларыннан - автомобиль тормозлау полосасына ирекле керү шартларында - билгеләнгән.

2. Автомобильләрнең төп юнәлеш буенча хәрәкәт тизлеге төп юнәлешнең иң чик уң полосасында хәрәкәт режимына бәйле рәвештә кабул ителә.

3. Буй авышлыгы 0 проценттан 40 процентка кадәр булганда, төшү юлында тизлек алу полосасының озынлыгы 10 - 20 процентка кими, тормозлау 10 - 15 процентка арта. Буй авышлыгы 0 дән 40 ка кадәр арткан очракта, төшү юлында тизлек алу полосасының озынлыгы 15 - 30процентка арта, тормозлау 10 - 15 процентка кими.

170. Магистраль УЮЧ юл өлеше читеннән торак төзелеше линиясенә кадәр ераклык СП 51.13330.2016 нигезендә тавыш дәрәҗәсен исәпләп чыгару нигезендә билгеләнә. Санитария өзелү зонасында яшел утыртмаларны (утыртмалары булган зона территориясенең 70 проценттан да ким булмаган киңлеген), паркингларны, ачык стоянкаларны урнаштырырга кирәк.

171. Тавыш көченең норматив дәрәҗәсен планировка өзеклекләре белән тәэмин итү мөмкин булмаган очракта, тавыштан саклануның башка чаралары (яклау экраннары, ел әйләнәсендә яшелләндерү) кулланыла.

172. III дәрәҗәдәге планлаштыру берәмлеге (торак микрорайоны (комплексы) территориясендә район әһәмиятендәге урамнардан керү 200 метрдан, реконструкцияләнә торган районнарда 180 метрдан артмый. Көйләнә торган хәрәкәтле магистраль урамнарының юл өлешләренә бару юллары юл чатларының стоп-линиясеннән 50 м дан да ким булмаган ераклыкта рөхсәт ителә.

30 бүлек. Җәяүлеләр зоналары, урамнар, мәйданнар, яр буйлары

173. Җәяүлеләр зоналар, урамнар, мәйданнар шәһәрнең гомумшәһәр үзәкләре системасында, шулай ук Яр Чаллы шәһәренең периферия районнарында һәм яңа төзелә торган территорияләрдә күздә тотыла.

174. Җәяүлеләр йөри торган тротуарларны планлаштырганда, санитария кагыйдәләре һәм нормалары таләпләре нигезендә халыкның хәрәкәт итү мөмкинлекләре чикле төркемнәре өчен махсус җиһазландырылган урыннарны инвалидлар һәм аларны озата йөрүче башка төркемнәре биналарыга һәм корылмаларга тоткарлыксыз кереп йөрү өчен махсус җиһазландырылган урыннар булдыруны күздә тотарга кирәк.

175. Чаллы шәһәре территориясендә җәяүлеләр өчен урамнар һәм зоналар төзегәндә түбәндәгеләрне тәэмин итәргә кирәк: транспорт коммуникацияләре белән кисешкән урыннарның минималь саны, җәяүлеләр коммуникацияләре системасының өзлексез булуы, инвалидларны һәм халыкның аз мобильле төркемнәрен дә кертеп, кешеләрнең имин, тоткарлыксыз һәм уңайлы хәрәкәт итү мөмкинлеге.

176. Җяүлеләр агымын норматив шартлар белән тәэмин итү шарты белән, җәяүлеләр зоналары, урамнар, капиталь булмаган мәйданнар территорияләрендә вак-төяк сәүдә, көнкүреш хезмәте күрсәтү һәм туклану (пассажлар, палаткалар, павильоннар, җәйге кафелар) урнашкан стационар булмаган корылмаларны (югарыда күрсәтелгән объектларны урнаштырганнан соң) урамның киңлегендә урнаштыру рөхсәт ителә (СП 396.1325800.2018 нигезендә).

177. Транспортсыз зоналар даими рәвештә генә түгел, вакытлыча итеп тә оештырылырга мөмкин (билгеле бер көннәрдә яисә бер тәүлектә, җәяүлеләрнең иң зур активлыгы билгеләнгән вакытта).

178. Транспортсыз зоналар төзүне җәяүлеләр өчен урамнар, мәйданнар һәм зоналар төзүнең беренче этабы дип карарга мөмкин.

179. Аркылы профильдә юлсыз зоналар тротуарларның борт ташы белән капланган өлеше саклана.

31 бүлек. Урамнарның һәм юлларның классификациясез категорияләре

180. Яр Чаллы шәһәрендә урамнарның һәм юлларның классификацияле категорияләреннән тыш 20 таблицада китерелгән характеристикалар нигезендә проектлана торган торак микрорайоннар (комплекслар) һәм планировка берәмлекләре территорияләрендә юллар һәм планировка берәмлекләре, рекреация территорияләрендә парк юллары, велосипед юллары каралган.

20 таблица

Урамнарның һәм юлларның классификациясез категорияләре

Коммуникация төре	Коммуникацияләрне төп билгеләнеше
Парк юллары	Парклар һәм урман-парклар территорияләрендәге әлеге территорияләргә хезмәт күрсәтү өчен билгеләнгән юллар. Махсус транспорт төрләрен (урып-җыю техникасы, МЧС, ашыгыч ярдәм, полиция), шулай ук парк транспортын, электр тягасында моторлаштырылган транспортны да кертеп, аларның велосипедлы, атлы һәм башка төрләрен, җирле үзенчәлекләрне исәпкә алып
Квартал эчендәге юллар	Торак микрорайоннар (комплекслар) һәм планлаштырылган районнар территорияләрендә торак һәм иҗтимагый биналарга, учреждениеләргә, предприятиеләргә һәм шәһәр төзелешенең башка объектларына транспорт чараларын кертүне тәэмин итүче коммуникатив коммуникацияләр.
Төп юл	Транспорт чараларының биналар, корылмалар төркемнәренә керүен тәэмин итүче коммуникацияләр. Аркылы профиль составына тротуар керә. Бер яктан тротуар ясарга рөхсәт ителә.
Икенчел керү юллары	Аерым биналарга, корылмаларга транспорт чаралары керүне тәэмин итүче коммуникацияләр. Тротуарсыз ясарга рөхсәт ителә
Велосипед юллары:	
Аркылы профиль УЮЧ составында	Велосипед транспорты хәрәкәте өчен билгеләнгән коммуникацияләр урамнарның аркылы юнәлеше составында башка төр хәрәкәтләрдән аерымланган урамнарда оештырыла.
рекреацион, квартал эчендәге территорияләрдә	Рекреация территорияләрендә, ял һәм спорт зоналары территорияләрендә, яр буйларында, урман паркларында, паркларда, скверларда, квартал эчендәге территорияләрдә мөстәкыйль трассалар

	рәвешендәге коммуникатив коммуникацияләр

Искәрмә. Янгын сүндерү автомобильләренә керү юллары тәэмин итү өчен квартал эчендәге машина юллары кулланыла. Өстәмә юллар СП 396.1325800.2018 нигезендә оештырыла.

181. Шәһәр төзелешен җайга салу линияләре чикләре ныгытылмый (МГББО һәм гомуми белем бирү оешмалары территорияләренә янгын чыгу юлларыннан тыш).

182. Юл хәрәкәте иминлеге системасына чыгучы юллар буйларында киңлеге 1,5 метрдан да ким булмаган тротуарлар урнаштырырга, Россия Федерациясенең гражданнарны социаль яклау турындагы норматив документлары таләпләре һәм халыкның хәрәкәт итү мөмкинлекләре чикле төркемнәренең социаль, транспорт һәм инженерлык инфраструктуралары объектларына тоткарлыксыз үтеп керүен тәэмин итү турындагы норматив документлары таләпләре нигезендә корырга кирәк.

183. Тротуарларны бер яктан оештырырга рөхсәт ителә. Икенчел дәрәҗәдәге юл буйларында тротуарлар каралмаган.

32 бүлек. Велосипед хәрәкәте өчен инфраструктура

184. Велосипед юллары:

1) урамның юл өлешендә урнашкан аерымланган, юл хәрәкәтен машина юлыннан оештыруның техник чаралары белән аерылган;

2) изоляцияләнгән, үтеп йөрү өлешеннән читтә урнашкан һәм велосипедчылар хәрәкәте өчен генә билгеләнгән;

3) билге күрсәтегән яки таш түшәлгән юл өлешендә урнаштырылган.

185. УЮЧта велосипед хәрәкәте ГОСТ 33150-2014 таләпләрне үтәп оештырыла.

186.Велопарковкалар кешеләр күпләп йөри торган объектлар (стадионнар, кинотеатрлар, спорт комплекслары, күңел ачу һәм сәүдә үзәкләре, вокзаллар), уку йортлары, парклар, скверлар һәм яр буйлары янында урнашкан, объектның функциональ билгеләнешен исәпкә алып.

187. 500 кв.м мәйдандагы кешеләр күпләп йөрү белән бәйле торак булмаган объектлар өчен велопарковкаларны потенциаль ихтыяҗдан чыгып урнаштырырга тәкъдим ителә.

188. Велосипед юлы узган тротуарга параллель рәвештә аларның ишегалларына үтү урыннары белән кисешкән урыннар кирә, әгәр тротуар белән велосипед юлы һәм юлның бер өлеше арасында 4 м дан да ким булмаган киңлектәге яшелләндерелгән яисә башка бүлү полосасы булса, велосипед юлы һәм тротуар күтәренке итеп проектлана.

189. Велосипед парковкасын урнаштырырга мөмкинлек бирми торган төзелеш шартларында велопаркларны проектлау булган пространство-планлаштыру мөмкинлекләрен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

190. Велосипед юлы узган вакытта тротуар тротуарлары тротуарлар белән велосипед юллары кисешкән урыннарда, тротуар белән велосипед юллары арасындагы юл, перпендикуляр юл, велосипед юлы белән тротуарны кисеп үтә торган перпендикуляр юл арасындагы очракта, киңлеге 4 метрдан да ким булмаган яшел яисә

башка төрле аерып тора торган полоса бар, юл тротуар һәм велосипед юлы белән бер дәрәҗәгә күтәрелә.

33 бүлек. Җиңел автотранспортны саклау һәм вакытлыча куеп тору

191. Торак төзелешендә җиңел автомобильләрне даими саклау һәм автомобильләрне вакытлыча кую урыннары (кунак стоянкалары) каралырга тиеш.

192. Машина-урыннарның гомуми саны җиңел автомобильләрне һәм кунак стоянкаларын саклау күрсәткечләре суммасында билгеләнә.

193. Торак микрорайоннар (комплекслар), торак комплекслар, торак йортлар төркемнәре, аерым торак биналар территорияләрендә халыкның җиңел автомобильләре өчен машина урыннары саны нормадан чыгып билгеләнә: фатирларның гомуми мәйданының 55 кв.метрына 1 машина урыны, 1 фатирга 1 парковка урыны тәэмин итүнең исәп күрсәткеченә ирешкән очракта, фатирларның гомуми мәйданыннан 55 кв.м түбәнрәк исәп-хисап күрсәткечен куллану рөхсәт ителә. Парклар кую урыннарын урнаштыру, парковка урыннарына гомуми ихтыяҗның 10 проценттан артыграгы, җәяүлеләр йөри алу мөмкинлеге 800 метрдан артмаган очракта паркингларда һәм гаражларда проектлау территориясеннән читтә, җиңел машиналарны саклау күздә тотыла торган урыннарда тиешле буш урыннар саны булуын язмачараслауга рөхсәт ителә.

194. Автомобильләр кую урыннарында машина кую урыннарын урнаштырганда зарядлы сервис инфраструктурасы җайланмалары белән җиһазландырылган электр автомобиль транспорты өчен урыннар гомуми санның кимендә биш процентын тәшкил итәргә тәкъдим ителә.

195. Һәр төр ягулык колонкасы һәм ягулык салу станцияләрендә станцияләрендә электр автомобиль транспорты зарядкасының бер урыны креслода - коляскадагы инвалидларга СП59.13330.2020«Халыкның аз мобиль төркемнәре өчен биналарның һәм корылмаларның уңайлылыгы» СНиП 35-01-2001» нигезендә исәпләнә

196. Торак төзелеше үзгәртеп корылган территориядә алып барылган очракларда автотранспортны даими саклауның исәп-хисап урыны саны 20 процентка кимергә мөмкин.

197. Берничә шарт булганда, машина урынының гомуми кимүе кушылмый һәм киму 20 проценттан артмаска тиеш.

198. Кунак парковка урыннары саны түбәндәгечә урнаштырылырга мөмкин:

1) торак йортның җир участогы өслекләре, шул исәптән киртәләүче конструкцияләрсез (ачык киңлектә);

2) торак йортның стилобатында;

3) рөхсәт ителгән төзелешнең чикле параметрларыннан читкә тайпылуга рөхсәт алу шарты белән торак йорт кишәрлегеннән җәяү барып җиту мөмкинлеге радиусында урнашкан җир кишәрлеге өслегендә;

4) стилобатта, җир асты яисә җир өсте паркингында.

199. Территорияне планлаштыру проекты булган очракта территорияне комплекслы төзегәндә ачык парковкаларда, паркингларда һәм махсус бүлеп бирелгән җир кишәрлегендә урнашкан гараж-төнге объектларда даими саклана торган машина урынының исәп-хисап санын 500 м радиуста планлаштыру проекты нигезендә яисә

проектлана торган торак төзелешеннән 800 м җәяүле файдалана алу мөмкинлеге булган очракта урнаштырырга рөхсәт ителә.

200. Даими саклау буенча машина-урыннарның исәп-хисап санына ачык парковкаларда, паркингларда һәм торак йорт кишәрлегеннән читтә гараж-стоянкалы объектларда, территорияне планлаштыру проектында каралмаган очракларда, 500 м радиуста рөхсәт ителгән төзелешнең чикле параметрларыннан читкә тайпылганда яисә проектлана торган торак төзелешеннән 800 м җәяүлеләр файдалана алырлык мөмкинлектән тайпылганда гына, торак йорт кишәрлегеннән читтә машина-урыннар кертелергә мөмкин.

201. Күпфатирлы торак төзелеше өчен гамәлдәге муниципаль парковкаларда әлеге урыннарның таләп ителә торган саны булган, рөхсәт ителгән төзелешнең чикле параметрларыннан читкә тайпылуга рөхсәт алу шарты белән, парковка урыннарының норматив санын күздә тоту рөхсәт ителә.

202. Күпфатирлы йортларның төзелгән, кушып төзелгән һәм төзелгән-кушып төзелгән биналарында эшләүчеләр һәм аларга килүчеләр өчен машиналар урынының таләп ителгән күләме 50 кв.м. гомуми мәйданга бер машина урыны тәшкил итә.

203. Басып алу мөмкинлеге булган объектлар, балалар өчен мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре, китапханәләр, яшүсмерләр клублары, эчке хокук тәртибен тәэмин итү объектлары (тәртип саклау буенча җәмәгать пунктлары), поликлиникалар искәрмә булып тора.

204. Парклар, скверлар, яр буйлары һәм башка җәмәгать урыннары территорияләрендә урнашкан, автотранспорттан файдалану (җәмәгать киңлекләренең җәяүлеләр зонасында урнашкан) чикләнгән җәмәгать билгеләнешендәге торак булмаган объектлар өчен җир участогы чикләрендә парковка урыннарын урнаштыру таләп ителми.

205. Арадаш җир кишәрлекләрендә 25 метрдан артмаган араларында урнашкан берничә автомобиль тукталышын урнаштырган очракта, алардан торак йортларга һәм башка биналарга кадәрге араны, машина урынының гомуми санын исәпкә алып, кабул итәргә кирәк.

206. Гамәлдәге капиталь төзелеш объектлары булган җир кишәрлеге чикләрендә капиталь төзелеш объектын проектлаганда, машина урынын исәпләүне, аларның функциональ билгеләнешенә карап, һәр объектка таләп ителгән машина урынын исәпкә алып, кирәкле күләмдә башкарырга кирәк.

207. Территория мөмкинлекләре, гидрогеологик торыш шартлары, төзелешнең архитектура-планлаштыру хәл ителешләре буенча паркингларның һәм гараж-стоятөнге объектларның түбәндәге типлары сайлана:

1) автостоянкалар (ачык яисә түбә астында);

2) аерым торучы, корылган, кушып төзелгән паркинглар, паркинглар (җир өсте, җир асты, катнаш типлар).

208. Объект янындагы стоянкалар әлеге объектларга (сәүдә комплекслары, хезмәт кушымтасы объектлары, мәдәни-күңел ачу үзәкләре) хезмәт күрсәтү өчен төрле функциональ билгеләнештәге аерым объектларны урнаштырганда урнаштырыла.

209. Төрле функциональ билгеләнештәге аерым торучы объектларга хезмәт күрсәтү өчен машиналар урынының таләп ителгән саны Таблица нигезендә 21 билгеләнә.

210. Объект яны урыннарында хезмәт күрсәтү объекты өчен бирелгән җир участогы чикләрендә урнаштырырга кирәк.

211. Кооперланган стоянкаларны төрле вакытта пик йөкләнешләре булган төрле функциональ билгеләнештәге объектларның югары концентрациясе булган территорияләрдәге объектлар төркемнәренә хезмәт күрсәтү максатка ярашлы була.

212. Ведомстводагы автомобильләрне һәм махсус билгеләнештәге җиңел автомобильләрне, йөк автомобильләрен, таксиларны җитештерү һәм коммуналь-склад зоналарына урнаштырырга кирәк.

213. Җирле урам челтәренең тыгызлыгы төзелеш микрорайоннарының (комплексларының) күләмнәре белән билгеләнә һәм төзелеш тыгызлыгы һәм шәһәр территориясе буенча норматив йөрү вакытын тәэмин итә торган транспорт инфраструктурасы объектларының уңайлылыгы белән бәйләнгән булырга тиеш.

21 таблица

Төрле функциональ билгеләнештәге аерым объектларга хезмәт күрсәтү өчен таләп ителә торган машина-урыннар

Объект	Исәп берәмлеге	Исәп-хисап берәмлекләренең санына 1 машина урыны күздә тотыла*
Уку-белем бирү билгеләнешендәге объектлар		
Югары уку йортлары	Укытучылар + студентлар	4 + 20
Урта һөнәри уку йортлары	Укытучылар + студентлар	4 + 20
Мәктәпкәчә мәгариф оешмалары Шәһәр әһәмиятендәге балаларга өстәмә белем бирү объектлары	Эшләүчеләр	7
Гомуми белем бирү мәктәпләре	Эшләүчеләр	5
Административ-эшлекле билгеләнештәге объектлар		

Идарә учреждениеләре	Гомуми мәйдан кв. м	100
Коммерция эшлекле үзәкләре, офис биналары һәм биналары	Гомуми мәйдан кв. м	50
Банклар һәм банк учреждениеләре (операция залы белән/ансыз)	Гомуми мәйдан кв. м	30/65
Фәнни-тикшеренү һәм проект институтлары, лабораторияләр	Гомуми мәйдан кв. м	150
Сәламәтлек саклау, спорт, рекреация, ял итү объектлары		
Больницалар, профилакторияләр	Эшләүчеләр + койко-мест	5+10
Поликлиникалар	Эшләүче + сменага керү	5 + 50
Ветеринария клиникалары: - 1 ветеринария табибы белән; - 2 һәм аннан да күбрәк ветеринария табиблары белән	Бер тапкыр килүчеләрне	7 4
Сәламәтләндерү комплекслары (фитнес-клублар, физкультура-савыктыру комплекслары, спорт һәм тренажер заллары, бассейннар)	Гомуми мәйдан кв. м	25
Спорт комплекслары һәм трибуналы стадионнар	Эшли торган + бер тапкыр килүчеләр	5 + 25
Аквапарклар, бассейннар, шугалаклар	Эшли торган + бер тапкыр килүчеләр	5 + 10
Музей, күргәзмә комплекслары, галерея	Бер тапкыр килүчеләр	6
Балалар ял итү үзәкләре	Эшләүчеләр	5
Белем бирү үзәкләре, үзешчән иҗат үзәкләре, өлкәннәр өчен кызыксынулар буенча клублар	Эшли торган + килүчеләр	5 + 5
Мәдәният һәм ял парклары	Бер тапкыр килүчеләр	20
Мунча-сәламәтләндерү комплекслары	Бер тапкыр килүчеләр	7
Пляжлар	Бер тапкыр килүчеләр	10
Сәүдә-көнкүреш һәм коммуналь билгеләнештәге объектлар		
Күңел ачу үзәкләре, цирклар, кинотеатрлар, театрлар,	Эшли торган + бер	5 + 5

архивлар, концерт заллары	тапкыр килүчеләр (урыннар)	
Коммуналь-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары (чәчтарашханә, косметик салоннар, кер юу, химик чистарту, почта, банклар, бүлекчәләр һәм элемтә станцияләре, ритуаль хезмәтләр бюросы)	Гомуми мәйдан кв. м	50
Сәүдә үзәкләре һәм комплекслары, махсус сәүдә объектлары, супермаркетлар, универсамнар, универмаглар, базарлар, күп функцияле үзәкләр	Гомуми мәйдан кв. м	50
Шәһәр әһәмиятендәге рестораннар, кафелар	Утырту урыннары	7(5)
Мәдәни объектлар	Килүчеләрне	8 - 10, әмма ким түгел Объектка 8 машина урыны
Даими базарлар (универсаль, азык-төлек булмаган, с/х)	Гомуми мәйдан кв. м	50
Гомуми тормыш	Эшли торган + Яшәүчеләр	5 + 10
Сәнәгать-җитештерү, транспорт, социаль хезмәт күрсәтү объектлары һәм башкалар		
Транспортның барлык төрләре вокзаллары	Эшләүче + пассажирлар сәгатенә пик	5 + 8
Җитештерү һәм коммуналь-склад биналары	Ике чиктәш сменада эшләүчеләр	8
Кунакханә	Эшләүче + урыннар	5 + 5
Интернат-балалар йортлары	Бер сменада эшләүчеләр	8
Санатория-профилактория, ял итү йортлары (пансионатлар), шул исәптән балалар белән ял итү өчен, шифаханә балалар лагерьлары, балалар лагерьлары, өлкән сыйныф укучылары өчен савыктыру лагерьлары	Ял итүче һәм хезмәт күрсәтүче персонал	18
Зоопарклар, җәнлекләрне тоту урыннары	Бер тапкыр килүчеләр	10
Зират	Бер тапкыр килүчеләр	10
АЗС, АГЗС, автомобильләргә техник хезмәт күрсәтү объектлары	1 пост	0,5
Техник катлар, техник бүлмәләр	Гомуми мәйдан кв.	50

	м	

*Исәп-хисап күрсәткечләре 42.13330.2016 уртак предприятие нигезендә кабул ителә.

Искәрмәләр:

1. Машина урыны саны әлеге объектта күрсәтелгән исәп-хисап берәмлекләренең санын өченче баганадагы зурлыкка бүлү белән билгеләнә. Машина урынын исәпләү, интерполяцияне исәпкә алып, исәп-хисап берәмлегенә пропорциональ исәпләп чыгарыла, нәтиҗә арту ягына түгелә һәм, объектларның түбәндәге төренә: АЗС, АГЗС, автомобильләргә техник хезмәт күрсәтү объектларын исәпләүдән тыш, кимендә 1 машина урынын тәшкил итә алмый.

2. Җәмәгать туклануы предприятиеләре булган кунакханәләр (рестораннар, кафелар) өчен машина урыннары санын исәпләү, әлеге кунакханәдә яшәү урыннары саныннан арткан утырту урыннары саны кунакханәләр һәм җәмәгать туклануы предприятиеләре өчен аерым башкарыла.

3. Парклар кую урыннары санын исәпләгәндә, бинаның гомуми мәйданына баскыч күзәнәкләре мәйданы, лифт шахталары, файдаланылмый торган чердача биналары, эксплуатацияләнә торган түбәләр, автопарковкалар, техник кат биләгән урыннар, әгәр аның биеклеге 1,8 метрдан артмаса, шулай ук техник биналарның гомуми мәйданы, әгәр аларның гомуми мәйданы объектның гомуми мәйданының биш процентыннан артмаса, кертелми.

4. Төрле функциональ билгеләнештәге (күпфункцияле комплекс) биналары булган объектлар өчен исәп-хисап һәр бина өчен аерым алып барыла, аның функциональ билгеләнешенә карап. Гомуми биналар буенча, әлеге искәрмәнең 3 пунктында күрсәтелгәннәрдән тыш, исәпләү гомуми мәйданның 50 кв. метрына 1 машина урынын урнаштырудан чыгып башкарыла.

5. Җирле нормативларда җайга салынмаган төрле типтагы объектлар өчен парковка урыннары саны шәһәр төзелешен проектлауның гамәлдәге нормалары нигезендә билгеләнә.

6. Социаль юнәлешле федераль, региональ һәм муниципаль әһәмияттәге объектларны реконструкцияләгәндә һәм яңа төзегәндә: МГББО, гомуми белем бирү объектлары, урта һәм югары һөнәри белем бирү объектлары, балаларга өстәмә белем бирү объектлары, парковка урыннарының исәп-хисап саны 500 м радиуста яисә җәяүлеләр өчен мөмкин булган 800 м муниципаль парковкалар булган очракта, участок чикләрендә каралмаска рөхсәт ителә. Шулай ук парковка урыннарын урнаштыру максатларында бирелгән яисә мондый файдалануга мөмкинлек бирә торган җир участокларында, шулай ук УЮЧ чикләрендә парковка кесәләре участокларында парковка урыннарын урнаштыру рөхсәт ителә. Әлеге норматив буенча рөхсәт ителгән төзелешнең чикле параметрларыннан читкә тайпылуга рөхсәт алу таләп ителми.

7. Социаль юнәлешле федераль, региональ һәм муниципаль әһәмияттәге объектларны реконструкцияләгәндә, аларның куәтләрен арттыруны күздә тотмаган (эшләүче, эш урыны булган урыннар саны) участок чикләрендә яисә аның янәшәсендәге территорияләрдә, халыкның азмобиль төркемнәре өчен гамәлдәге таләпләрне тәэмин итү шарты белән, аларны урнаштыру мөмкинлеге булмаган

очракта, парковка урыннарының исәп-хисап санын күздә тотмый. Шулай ук парковка урыннары өчен бирелгән яисә мондый файдалануга мөмкинлек бирә торган җир кишәрлекләрендә, шулай ук 500 м яисә җәяүлеләр йөри алырлык радиуста урнашкан УДС чикләрендә парковка кесәләре участокларында парковка урыннарын урнаштыру рөхсәт ителә. Әлеге норматив буенча рөхсәт ителгән төзелешнең чикле параметрларыннан читкә тайпылуга рөхсәт алу таләп ителми.

8. Сәламәтлек саклау объектларын яңа төзегәндә бина участогындагы бинага, шулай ук парковка урыннарын урнаштыру максатларында бирелгән яисә мондый файдалануга мөмкинлек бирә торган башка җир кишәрлекләрендә керү урыннарына керү мөмкинлеге булган һәркем өчен уңайлы урында тору урыны булдыру рөхсәт ителә. Парклар кую урыннарының норматив саны 500 м радиуста яисә җәяүлеләр йөри алырлык 800 м муниципаль парковкалар булган очракта, шулай ук УДС чикләрендә парковка кесәләре булган очракта 50 процентка кими. Әлеге норматив буенча рөхсәт ителгән төзелешнең чикле параметрларыннан читкә тайпылуга рөхсәт алу таләп ителми.

9. Спорт объектларын, мәдәни-ял итү эшчәнлеген (китапханәләрне, мәдәният йортын) яңа төзегәндә һәм реконструкцияләгәндә социаль юнәлешле учреждениеләрдә бина бинасына, шулай ук парковка урыннарын урнаштыру максатлары өчен бирелгән яисә мондый файдалануга мөмкинлек бирә торган башка җир участокларына керүчеләр өчен уңайлы урыннарда йөрү мөмкинлеген күздә тотыла. 500 м радиуста яисә җәяүлеләр йөри алырлык 800 м муниципаль парковкалар булган очракта, парковка урыннарын, шулай ук урам-юл челтәре чикләрендә парковка кесәләрен 50 процентка кыскартырга мөмкин. Әлеге норматив буенча рөхсәт ителгән төзелешнең чикле параметрларыннан читкә тайпылуга рөхсәт алу таләп ителми.

10. Кунак автостоянкалары юл өлеше җимерелүендә яисә махсус билгеләнгән җир кишәрлегендә УДСның кызыл сызыкларында җир кишәрлегеннән читтә урнаштырылырга тиеш.

11. Парковкаларда җиңел автомобильләрне урнаштыруның төрле ысуллары белән машина урыннары параметрларының тәкъдим ителә торган күрсәткечләре 22 таблицада күрсәтелгән.

22 таблица

Парковкаларда җиңел автомобильләрне урнаштыруның төрле ысуллары белән машина урыннары параметрларының тәкъдим ителә торган күрсәткечләре

Парковка параметрлары	Машина кую почмагы,					
	0°	30°	45°	60°	75°	90°
	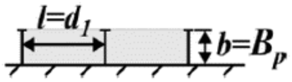	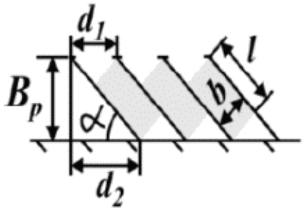				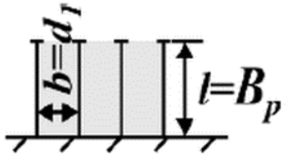
Машина-урын озынлыгы (l), м	6,5 дән ким түгел	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Машина урынының киңлеге (b), м	2,2	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
Бер машина урынының мәйданы (маневрлау полосасының мәйданын исәпкә алмыйча) (S), кв. м	16,25	23,3	18,8	16,1	14,2	12,5
Парклар кую полосасының киңлеге (Bp), м	2,5	4,7	5,3	5,6	5,5	5,0
Машина-урыннарны билгеләгәндә парковка модульләре характеристикалары (d1 һәм d2): d1 - модульнең ике линиясе арасында билге күчәре буенча ераклык; d2 - модульнең буй линиясе проекциясе озынлыгы	6,5; кимендә 6,5	5,0; 8,08	3,54; 5,3	2,89; 3,22	2,59; 1,47	2,5; 0
маневрлау полосасының минималь киңлеге (үтү киңлеге) (Bm) (м)	3,0	4,0	4,5	5,5	5,7	6,0
Парклар кую зонасының киңлеге (Bd), парклау полосасын да кертеп һәм маневрлау полосасын (Br + Bm), м	5,5	8,7	9,8	11,1	11,2	11,0
Паркландыруның линейкалы тыгызлыгы (p), бер. к. 100 м га	15	20	28	34	38	40

Искәрмә.

1.Bm - керү маневрларын ясау һәм машина урынына чыгу өчен кирәкле минималь юл киңлеге. маневр ясау полосасы мөстәкыйль полоса буларак планировкалы рәвештә аерылып тормый, маневр өчен хәрәкәт полосасы кулланыла. Шул ук вакытта машина керү маневрларын ясаганда һәм машина урынына чыкканда каршы як полосага чыгу рөхсәт ителми.

34 бүлек. Пассажир җәмәгать транспорты объектлары

214. Яр Чаллы шәһәренең гомумшәһәр үзәкләре территориясендә җир өсте пассажир транспортының транспорт челтәре тыгызлыгы төзелеп беткән территориядә магистраль челтәрнең тыгызлыгы күрсәткеченнән дә ким түгел.

35 бүлек. Территорияләрнең типлары һәм төрләре буенча территориаль аңлаешлылыкның дифференциацияләнгән күрсәткечләре

215. Хезмәткәрләрнең һәм иҗтимагый-эшлекле территорияләр объектларында булучыларның җиңел автомобильләрен кую өчен машиналар 23 нче таблица күрсәткечләре нигезендә билгеләнә.

23 таблица

Җиңел автомобильләрне кую өчен машина-урыннар

Автостоянка төрләре	Билгеләү һәм урнаштыру	Хезмәт күрсәтү объектларына кадәр ераклык
Объектлар	Аерым объектларга хезмәт күрсәтү өчен өстәлләр	Яңа төзелештә төзелеш өчен бүлеп бирелгән кишәрлектә хезмәт күрсәтү объектлары янында ук урнашалар. Булган төзелеш шартларында - сәүдә үзәкләренә, универмагларга, кунакханәләргә, поликлиникаларга, вокзалларның пассажир биналарына кадәр - 150 метрдан артык түгел; башка объектларга кадәр - 400 метрдан артык түгел. Рекреацион территорияләргә керү юлларына кадәр ара - 250 м дан артмый.
Кооперация (гомуми файдаланудагы)	Объектлар төркемнәренә хезмәт күрсәтү өчен өстәлләр. Мөмкинлек радиуслары арту белән билгеләнә	Хезмәт күрсәтү төркеменнән иң ерак объектка кадәр - радиус 500 м дан артмаган яисә җәяүлеләр йөри алырлык - 800 м

216. Барлык стоянкаларда халыкның аз хәрәкәтле төркемнәре өчен 59.13330.2020 таләпләре нигезендә машина урыннары каралган.

36 бүлек. Инженерлык инфраструктурасы

217. Яр Чаллы шәһәре территориясендә урнашкан инженерлык инфраструктурасы объектлары түбәндәгеләргә бүленә:

1) федераль әһәмияттәге регионара һәм система барлыкка китерә торган объектлар;

2) Яр Чаллы шәһәре һәм Татарстан Республикасының күрше муниципаль районнары халкын һәм территорияләрен уртак тормыш белән тәэмин итү өчен билгеләнгән региональ (республика) әһәмияттәге объектлар;

3) халыкны һәм Яр Чаллы шәһәре территориясен, тулаем алганда, аның аерым өлешләрен тормыш белән тәэмин итү өчен билгеләнгән җирле әһәмияттәге инженерлык инфраструктурасы объектлары;

4) аерым капиталь төзелеш объектын тәэмин итү өчен билгеләнгән индивидуаль әһәмияттәге инженерлык инфраструктурасы объектлары.

218. Яр Чаллы шәһәре территориясендә урнашкан һәм территорияне территориаль планлаштыру һәм планлаштыру документларында күрсәтелергә тиешле инженерлык инфраструктурасы өлкәсендә федераль әһәмияттәге объектларга түбәндәгеләр керә:

1) магистраль торба үткәргечләргә, нефть үткәргечләргә, нефть продуктлары үткәргечләргә, газ бүлү станцияләренә, су үткәргеч транспортка караган һәм табигый газны, чи нефтьне, нефть эшкәртү продуктларын транспортлау өчен билгеләнгән, шул исәптән 1,2 МПадан артык басым астында этан һәм этиленның махсуслаштырылган сәнәгать чималын һәм этиленны ташу өчен билгеләнгән су сиптерү компрессор станциясенә;

2) 220 кВ көчәнешенең проект номиналь классы һәм югарырак булган электр тапшыру һәм электр подстанциясе линияләре;

3) генерирлау куәте 100 МВт һәм аннан да югарырак булган электр станцияләре, һәм көчәнешләренең проект номиналь классы 110 кВ тәшкил иткән һәм югарыда күрсәтелгән станцияләрнең куәтләрен бирүне тәэмин итә торган электр тапшыру линияләре (кабель һәм һава) электр станцияләре;

4) 110 кВ көчәнешенең проект номиналь классын тәшкил иткән электр тапшыру һәм подстанция линияләре, алар Россия Федерациясенең төрле субъектларының энергетика системаларының кушылмасын һәм параллель эшен тәэмин итә һәм куәте 500 МВт арткан яңа электр станцияләре белән куәт бирүне тәэмин итү өчен кирәкле;

5) 110 кВ көчәнешнең проект номиналь сыйныфы булган электр тапшыру линияләре һәм аларның эшләреннән нәтиҗә югары класслы көчәнешнең электр энергиясе (куәте) челтәрен күчерүнең технологик чикләүләренә китерә.

219. Яр Чаллы шәһәре территориясендә урнашкан һәм территорияне территориаль планлаштыру һәм планлаштыру документларында күрсәтелергә тиешле инженерлык инфраструктурасы өлкәсендә региональ (республика) әһәмияттәге объектларга су сулары һәм сууткәргеч магистральләр, хуҗалык-көнкүреш канализациясе торбаүткәргечләре керә, алар агып төшү урынын, I һәм II категориядәге һәм урта басымның югары басымын бүлүче газүткәргечләре, 110 кВ көчәнешле электр линияләре һәм 35 кВ керә.

220. Җирле әһәмияттәге объектлар шәһәр инженерлык инфраструктурасы системаларында һәм гамәлләр зонасында аларның әһәмиятенә карап түбәндәге категорияләргә бүленә:

1) халыкның һәм Яр Чаллы шәһәре территориясенең яшәешен тәэмин итү өчен билгеләнгән яисә берничә административ район объектлары;

2) халыкның һәм торак район, микрорайон территорияләренең, иҗтимагый-эшлекле һәм җитештерү зоналарының, рекреация зоналарының яшәешен тәэмин итү өчен билгеләнгән район әһәмиятендәге объектлар;

3) берничә объектны, комплексны, микрорайонны тәэмин итү өчен билгеләнгән локаль объектлар.

221. Инженерлык инфраструктурасы объектлары түбәндәге типларга бүленә: су белән тәэмин итү объектлары; шәһәр агып төшүче суларны, җир өсте суларын һәм дренаж суларын агызу объектлары; җылылык һәм энергия белән тәэмин итү объектлары; электр белән тәэмин итү объектлары; газ белән тәэмин итү объектлары; мәгълүмат һәм элемтә объектлары; коммуникация коллекторлары, кар чистарту объектлары.

222. Һәр типтагы инженерлык инфраструктурасы объектлары линия объектларына һәм корылмаларына бүленә.

37 бүлек. Территорияне планлаштырып үстерү параметрларын билгеләгәндә инженерлык инфраструктурасы объектларын урнаштыру кагыйдәләре

223. Гамәлдәге инженерлык инфраструктурасының яңа корылмаларын һәм линия объектларын урнаштыру, реконструкцияләү һәм капиталь ремонтлау кагыйдәләре халыкның техник җайга салу һәм санитария иминлеген тәэмин итү өлкәсендә федераль законнар, дәүләт стандартлары, төзелеш кагыйдәләре, инженерлык челтәрләрен һәм корылмаларны саклау кагыйдәләре һәм башка хокукый актлар һәм инженерлык инфраструктурасы объектларын проектлауга, төзүгә һәм эксплуатацияләүгә норматив документлар белән билгеләнә.

224. Шәһәр төзелеше регламентларының төрле зоналары территориясендә инженерлык инфраструктурасы объектлары аларның типларын, төрләрен, күрсәткечләрен һәм категориясен, шулай ук җир өслегенә карата урнашу урыннарын исәпкә алып урнаштырыла.

225. Инженерлык корылмаларын башка билгеләнештәге кишәрлекләр чикләрендә саклаганда һәм урнаштырганда тоткарлыксыз якын килү һәм әлеге корылмаларга килү, шулай ук аларның нормаль эшләвенең башка шартлары күздә тотыла.

226. Территорияне планлаштыру документларын әзерләгәндә федераль, региональ һәм җирле әһәмияттәге гамәлдәге инженерлык инфраструктурасының яңа инженерлык корылмаларын төзү һәм реконструкцияләүне уздыру өчен җир участокларын резервларга кирәк.

227. Проект документациясе составында төзелгән җир кишәрлеген планлаштыру оешмасы турында җитәрлек мәгълүмат булган очракта, территорияне планлаштыру документларын әзерләгәндә, аерым торучы җирле локаль

корылмаларны (канализация насос станцияләрен, төрле төрдәге газ бүлү пунктларын, трансфрматор подстанцияләрен) урнаштыру өчен җир кишәрлекләре резервлана.

228. Инженерлык коммуникацияләренең һәм корылмаларның техник һәм сак зоналары файдалануның махсус шартлары булган территорияләргә керә.

229. Техник һәм саклау зоналары чикләрендә капиталь төзелеш объектларын урнаштыру, төзү, реконструкцияләү һәм территориядән файдалану техник җайга салу өлкәсендә федераль законнар, төзелеш кагыйдәләре, инженерлык челтәрләрен һәм корылмаларны саклау кагыйдәләре белән җайга салына.

230. Җир асты инженерлык коммуникацияләренең сак зоналары торбаның, каналның (тоннельнең) тышкы стенасыннан ике якта да кабель тышчасы җир өстеннән алып коммуникацияләрне сузу тирәнлегенә кадәр җир кишәрлегенә урнаштырыла.

231. Җир өсте һәм җир өсте инженерлык коммуникацияләренең (торбаүткәргечләрнең) һәм корылмаларның сак зоналары торбаның тышкы стенасыннан яисә сызыкча объектның конструкциясеннән ике якка да урнаштырыла һәм җир кишәрлеге өслегенә корылма киртәсе һәм конструкциянең биеклегенә туры килә торган биеклеккә күтәрелә.

232. Электр тапшыруының һава линияләренең сак зоналары чикләре аларның җимерелмәгән урыннарында, терәк биеклегенә туры килә торган биеклектә, кырый үткәргечләр проекциясенең ике ягында да урнаштырыла.

233. Су белән тәэмин итү системасының линияле объектларының корылмаларын һәм санитар-саклагыч полосаларын санитар саклау зонасы территориясеннән файдалану шартлары һәм кагыйдәләре эчәргә яраклы су белән тәэмин итү чыганакларын саклау өлкәсендәге федераль законнар белән билгеләнә.

234. Җирле нормативларның 239 пунктында күрсәтелгән очраклардан тыш, җир асты коммуникацияләрен урнаштырырга кирәк.

235. Чаллы шәһәренең тышкы кыяфәтен яхшырту һәм булдырылган территорияләрне саклау һәм комплекслы төзекләндерү зоналарында яисә территорияне комплекслы үзгәртеп корганда инженер коммуникацияләрен реконструкцияләгәндә йә җир өсте һәм җир өсте инженерлык коммуникацияләрен җир асты коммуникацияләренә күчерү, шул исәптән 10 кВ көчәнешле һәм җир асты кабельле линияләренә яңадан урнаштыру күздә тотыла.

236. Җитештерү һәм табигый зоналар территориясендә һава башкаруында сакланып калган барлык киеренкелекләрне электр белән тапшыруның гамәлдәге һава линияләрен саклап калу һәм аларны реконструкцияләү (капиталь төзекләндерү), шулай ук табигый һәм ясалма киртәләр (тимер юллар, елгалар, чокырлар) кисешкәндә бары тик тиешле техник-икътисадый һәм экологик нигезләү шартларында гына мөмкин.

237. Инженерлык инфраструктурасының линияле объектларын урнаштыру буенча таләпләрне һәм тәкъдимнәрне исәпкә алып, инженерлык инфраструктурасының гамәлдәге, реконструкцияләнә һәм яңа җир асты линия объектлары функциональ зоналарның барлык төрләре территориясендә урнаштырыла.

238. Җир өсте һәм җир өсте сызыкча объектлары, шулай ук җир өсте һәм җир өсте элементлары кишәрлекләре түбәндәгеләр урнаштырыла:

1) җитештерү зоналары территорияләрендә, шулай ук иҗтимагый-эшлекле һәм торак зоналары чикләренә керүче җитештерү объектлары кишәрлекләре территориясендә, гамәлдәге һәм яңа җир өсте һәм җир өсте объектлары төрләренең һәм җир асты линия объектлары элементларының барлык төрләре, уртак 18.13330.2019 таләпләрен исәпкә алып. Кагыйдәләр җыелмасы. Җитештерү объектлары. Җир кишәрлеген планлаштыру оешмасы (СНиП II-89-80 «Сәнәгать предприятиеләренең генераль планнары»);

2) торак һәм иҗтимагый-эшлекле зоналар территорияләрендә:

- суүткәргеч һәм җылылык челтәрләре вакытлыча гына, җир асты инженерлык коммуникацияләре буенча эшләр башкару чорына гына;

- җылылык челтәрләрендә булган һәм яңа камера-павильоннар; җир асты торбаүткәргечләрен газ белән җиһазлау; торак төзелеше (йортлар, комплекслар, төркемнәр) участоклары территорияләреннән, гомуми белем бирү һәм медицина оешмаларыннан тыш, инженерлык коммуникацияләре өчен коллекторларның вентиляция камералары;

- гамәлдәге һәм яңа җир өсте газүткәргечләре: биналарның тышкы стеналарында һәм түбәләрендә; газ бүлү пунктларына яисә газлаштырылган объектларга (котельныйларга, коммуналь билгеләнештәге объектларга) газ үткәргечләр-кертү; аларны урнаштыру торак һәм иҗтимагый-эшлекле зоналарда рөхсәт ителә торган объектлар; табигый һәм ясалма каршылыклар (тирән чокырлар, елгалар) аша яисә катлаулы гидрогеологик шартларда СП62.13330.2011 таләпләрен үтәгәндә;

- биналар түбәләрендә металл элементлары булмаган махсус стойкаларда үткәргечле үткәргечләрнең һава линияләре, электр тапшыруның һава линияләре таянычларында;

- көчәнеш белән 0,4 кВ дан артмаган электр тапшыруының гамәлдәге һава линияләре;

-электрүткәргечнең яңа һава линияләре: ИЖСта 0,4 кВ көчәнеш белән, шул исәптән гражданнарның бакчачылык берләшмәләре территориясендә; объектлар төзелеше чорына, эшләр тәмамланганчыга кадәр; табигый һәм ясалма киртәләр (тирән чокырлар, елгалар) аша чыгу урыннарында 10 кВ көчәнеш белән;

- гамәлдәге төзелештә, гражданнарның бакчачылык берләшмәләре территориясеннән тыш, барлык киеренкелекләрне электр белән күчерү линияләрен реконструкцияләгәндә, аларны җир асты кабельләренә күчерүне күз алдында тотарга кирәк.

239. Әлеге объектларга хезмәт күрсәтү белән бәйле булмаган инженерлык инфраструктурасының яңа корылмаларын төзү һәм түбәндәге объектлар территорияләрендә транзит инженерлык коммуникацияләрен төзү рөхсәт ителми:

1) спорт белән массакүләм шөгыльләнү өчен өстәмә белем бирү һәм мәгариф (гомуми белем бирү һәм махсуслаштырылган) оешмалары, спорт оешмалары һәм корылмалары участоклары, медицина оешмалары;

2) балалар уеннары, өлкәннәрнең ялы һәм спорт белән шөгыльләнү өчен мәйданчыклар;

3) махсус билгеләнгән зоналар: зиратлар, крематорийлар, чүплекләр, хәрби һәм башка режимлы объектлар.

240. Участоклар территориясендә булган инженерлык корылмалары һәм район һәм локаль әһәмияттәге коммуникацияләре территорияне үзгәртеп кору башланганчы яисә инженерлык корылмаларын, яисә коммуникацияләрен реконструкцияләү башланганчы сакланып кала, һәм ул, кишәрлек чикләрендә күзәтү коелары булмаганда.

241. Объектлар урнашкан территорияне үзгәртеп корганда яисә әлеге объектларның үзләрен реконструкцияләгәндә аларның кишәрлекләре чикләреннән транзит инженерлык коммуникацияләре һәм корылмалары чыгарылуын күздә тотарга кирәк.

242. Планлаштыруның уңайсыз шартларында, ягъни корыла торган объектларның бәйсез (үзара йогынтыны исәпкә алмыйча) урнашуы төшереп калдырылганда, аларны башка территориядә урнаштыру нигезле була алмый, шулай ук, норматив таләпләрне үтәгәндә һәм инженерлык коммуникацияләрен, биналарны һәм корылмаларны яклау һәм аларның куркынычсызлыгын тәэмин итү буенча техник чаралар уздырганда, гамәлдәге урамнарда түбәндәгеләр рөхсәт ителә:

1) инженерлык коммуникацияләрен һәм УДС элементларын яклау һәм аларның куркынычсызлыгын тәэмин итү буенча техник чаралар үткәргәндә УДСның юл өлеше астында;

2) биналар һәм галереялар арканнары астында, җир өсте тигезлегеннән күтәрелгәндә, инженерлык коммуникацияләрен эксплуатацияләү һәм капиталь ремонтлау өчен нормаль шартлар тәэмин итә торган җир өсте тигезлегеннән күтәрелгәндә, әмма кимендә 4,5 м, һәм челтәрдә коелар булмаганда, җиргә корылма проекциясе зонасында;

3) көнкүреш һәм эре габаритлы чүп-чар җыю өчен хуҗалык һәм контейнер мәйданчыклары территорияләре астында, этләрне йөртү өчен мәйданчыклар, җәяүлеләр коммуникацияләре, велоюллар, шулай ук җир кишәрлекләре чикләрендә камералар һәм коелар булмаганда һәм яклау чаралары уздырганда (1000 В дан артык көчәнешле электр челтәрләреннән тыш, I категориядәге югары басымлы газүткәргечләр үткәрелгәндә);

4) яшелләндерелгән, табигый һәм махсус сакланылучы табигать территорияләре дигәндә, төзелешнең күбесенчә траншеясез ысулларын кулланып, табигатьне саклау оешмалары белән нигезләнгән һәм килештерелгән тыюлык зоналарыннан тыш.

243. Җир асты коммуникацияләрен салу ябык яисә ачык ысул белән башкарылырга мөмкин. Салым салу ысулын һәм технологияләрен сайлау вариантларның техник-икътисадый чагыштыруы нигезендә, тиешле төрдәге җир асты коммуникацияләрен проектлауга һәм төзүгә гамәлдәге норматив документлар таләпләре, салына торган җир асты коммуникацияләренә техник шартлар таләпләре нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш, түбәндәгеләрне исәпкә алып:

1) төзелешнең шәһәр төзелеше шартлары (территориядә аның хокукый һәм мөлкәти статусын исәпкә алып коммуникацияләр салуның мөмкинлеге; территорияне, шул исәптән җир асты киңлеген перспективалы үстерү планнары; проектлана торган коммуникациягә төзелеш һәм шәһәр инфраструктурасы йогынтысы);

2) урынның инженерлык-геологик, гидрогеологик шартларын, рельефын;

3) проектлана торган коммуникацияләрне урнаштыру зонасында урнашкан элек төзелгән биналарның, корылмаларның һәм элек салынган җир асты коммуникацияләренең ышанычлылыгын тәэмин итү;

4) башка төр коммуникацияләр белән бергә салу мөмкинлеге, гамәлдәге инфраструктура объектлары (тоннельләр, күчешләр) эчендә салу;

5) башка төрдәге гамәлдәге коммуникацияләр белән кисешү, элек салынган җир асты коммуникацияләрен алып чыгу һәм күчерү зарурлыгы, җир асты коммуникацияләренең һәлакәттә үрчемнәре һәм зарарланулары мөмкинлекләре;

6) экологик таләпләр һәм чикләүләр (әйләнә-тирә мохитнең сакланышы, трасса буенча уңайсыз санитария зоналары (зиратлар, чүплекләр, үләт базлары) булу).

244. Биналарга, корылмаларга, яшел үсентеләргә карата җир асты инженерлык коммуникацияләрен урнаштыру һәм аларның үзара урнашуы биналар һәм корылмалар нигезен алмаштыру, якындагы челтәрләргә һәм яшел утыртмаларга зыян китерү мөмкинлеген юкка чыгарырга, шулай ук шәһәр транспорты хәрәкәте өчен кыенлыкларсыз челтәрләрне ремонтлау мөмкинлеген тәэмин итәргә тиеш. Проектлы карарлар һәм җайланма ысулларын сайлаганда, төзелешнең чагыштырма тәҗрибәсе, беренче чиратта, шундый ук грунт шартларында бәяләнергә тиеш.

245. Аларда квартал эчендәге инженерлык коммуникацияләрен һәм корылмаларын кызыл сызыклар белән беркетелми торган төзелеш кишәрлекләре арасында билгеләнә торган техник зоналарда проектларга кирәк. Төзелеш участоклары аша әлеге коммуникацияләрне узу аларны салу зоналарына сервитутны мәҗбүри тәэмин иткәндә генә мөмкин. Шул ук шарт биналарны микрорайонның бүлү челтәрләренә (квартал) тоташтыруны тәэмин итүче инженерлык челтәрләре участокларына һәм аларда төзелгән корылмаларга да кагыла.

246. Яңа районнар төзегәндә һәм, шартлар мөмкинлек бирсә, төзелешле территорияләрне үзгәртеп корганда техник зоналар территориясенә микрорайоннар, кварталлар, кишәрлекләр территорияләре буенча салынган инженерлык коммуникацияләрен күчерергә тәкъдим ителә. Бу очракта УДСның кызыл сызыклары буенча билгеләнә торган техник зона киңлеге аның чикләрендә өстәмә инженерлык коммуникацияләрен урнаштыруны исәпкә алып арттырылырга тиеш.

247. Гамәлдәге инженерлык инфраструктурасының микрорайоннар, кварталлар, участоклар территориясе эчендә яңа линияле объектларын саклап калуның һәм/яки максатчан булуын нигезләгәндә инженерлык коммуникацияләренең техник зонасы билгеләнә, аның киңлеге аның чикләрендә урнашкан объектлар җыелмасын исәпкә алып билгеләнә.

248. УЮЧ кызыл линияләрендә УЮЧ эшләвен тәэмин итү өчен кирәкле инженерлык коммуникацияләре урнаштырыла (юл хәрәкәте белән идарә итү һәм

светофор көйләү челтәре, контакт челтәре терәкләре һәм электр транспортының кабель линияләре).

249. Юл-транспорт станциясе эшчәнлеген тәэмин итү өчен кирәкле инженерлык коммуникацияләрен урнаштыру өчен техник зона киңлеген 4,5 метрдан 7,0 метрга кадәр кабул итәләр. Техник зонаның киңлеге УЮЧ аркылы профиленә бәйле рәвештә ачыклык кертергә мөмкин (тукталыш пунктлары, заезд кесәләре, аерым полосалар, шау-шулы экранның булуы һәм конструкциясе, яктырту терәкләренең урыны).

250. Шәһәр әһәмиятендәге инженерлык коммуникацияләре УЮЧ эшчәнлеген тәэмин итү өчен билгеләнгән инженерлык коммуникацияләре өчен - УЮЧ уенча, район әһәмиятендәге инженерлык коммуникацияләре өчен - магистраль инженер челтәрләре артында, төзелешкә якынрак урнаштырыла.

251. Шәһәр һәм район әһәмиятендәге инженерлык инфраструктурасының линия объектлары яшелләндерелгән урамнарда юл читендәге (кисешүләрдән тыш) УЮЧ кызыл сызыкларында, бүлү полосалары һәм яшелләндерү полосалары астында урнаштырылырга мөмкин.

252. Бүленү полосаларының һәм яшелләндерү полосаларының киңлеге җитәрлек булмаганда, тротуарлар астында җир асты инженерлык коммуникацияләрен (барыннан да бигрәк, УЮЧ үзе эшләвен тәэмин итү өчен кирәкле инженер коммуникацияләрен, җылылык челтәрләрен, коммуникация коллекторларын, начар җылылык кабель линияләрен һәм 20 кВ га кадәр киеренкелек белән көч кабельләре) урнаштырырга мөмкин.

253. Төзелгән территорияләрне саклау һәм комплекслы төзекләндерү зоналарында һәм төзелгән территорияләрне комплекслы үзгәртеп кору зоналарында, махсус бүлеп бирелгән техник зона урнаштыру мөмкинлеге булмаганда, инженерлык коммуникацияләре гамәлдәге яисә проектлана торган УЮЧ бүлеп чыгару (кызыл линия) полосасы чикләрендә, ә ШТТ (бер фатирлы) һәм аз катлы төзелеш зоналары территориясендә, приквартир участоклары территориясендә хуҗалары ризалыгы белән урнаштырыла.

254. Бүленү полосалары, яшелләндерү полосалары һәм тротуарлар булмаганда, УЮЧ кызыл сызыкларында җир асты инженерлык коммуникацияләре юл йөрү өлеше чикләрендә урнаштырылырга мөмкин. Бу очракта инженерлык коммуникацияләрен мөмкин булганча бордюр янында урнаштырырга кирәк, бу аларны төзү, ремонтлау һәм эксплуатацияләү вакытында УЮЧ үткәрүчәнлегенә һәм юл хәрәкәте иминлегенә тискәре йогынтыны киметергә мөмкинлек бирәчәк.

255. Су асты инженерлык коммуникацияләренең җир өсте элементларын урнаштыру, күзәтү коеларының арзанлы келәмнәреннән тыш, УДСның юл өлеше чикләрендә рөхсәт ителми.

256. Торак, иҗтимагый-эшлекле, җитештерү зоналары, инженерлык һәм транспорт инфраструктурасы, урам-юл челтәре территорияләрендә объектларны төзегәндә, реконструкцияләгәндә һәм капиталь ремонтлаганда, “Янгынга каршы көрәш системалары” СП 4.130.2013 нигезендә янгынга каршы тору юлларын исәпкә алып, электр автомобиль транспортының зарядка сервисы инфраструктурасын төзүне күз алдында тотарга тәкъдим ителә. Саклау объектларында янгын таралуны

чикләү. "Күләм-планлаштыру һәм конструктив чишелешләргә таләпләр" СП 42.13330.2016. Кагыйдәләр җыелмасы. Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү. СНиП актуаль редакциясе 2.07.01-89*".

257. Беренче чиратта электр автомобиль транспортының зарядка сервисы инфраструктурасы җайланмалары булган пунктлар ягулык салу колонкаларында, автомобильләргә ягулык салу станцияләрендә, техник хезмәт күрсәтү станцияләрендә, автомобиль стоянкаларында җиһазландырыла.

258. Элемтә объектлары һәм линияләре белән биләгән участоклардан, шулай ук торак район территориясендә җир асты коммуникацияләре өчен гомуми коллекторлардан файдалану Татарстан Республикасын шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативларына туры килә дип регламентлаштырыла.

259. Элемтә линияләрен бары тик җир асты вариантында һәм шәһәрне төзекләндерү кагыйдәләрен исәпкә алып урнаштырырга тәкъдим ителә.

260. Кабельле линияләр өстеннән һәм үткәргечләр һәм һава элемтә линияләренең терәкләре астында җирләрдән файдалану, шулай ук радиореле станцияләренең кәүсәсендә элемтә линияләренең сакланышын тәэмин итү чараларын үтәп башкарылырга тиеш.

261. Җир участогы төзекләндерелергә, яшелләндерелергә һәм киртәләнергә тиеш.

262. Элемтә линияләре өчен җирләрне сайлау, бүлеп бирү һәм алардан файдалану законнар таләпләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

263. Линия-кабельле корылмаларны проектлау Татарстан Республикасын шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары һәм «ГОСТ Р 56555-2015» нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш. Россия Федерациясенең милли стандарты. Җитештерү системалары. Кабель системалары. Кабельүткәргечләр һәм биналар (телекоммуникация системаларыннан файдаланучылар биналарында кабельләр салу магистральләре һәм аралары)».

264. Түбәндәге шартлар белән төзелгән корылмада хосусый милек территориясе буенча элемтә линияләрен, хосусый сервитут урнаштырып һәм кабель линиясен салу һәм аңа хезмәт күрсәтү өчен каршылыксыз керү мөмкинлеген тәэмин итеп, үткәрү рөхсәт ителә.

265. Коммуналь коллекторларны Татарстан Республикасы шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары һәм СП 265.1325800.2016 “Кагыйдәләр җыелмасы. Коллекторлар коммуникация чаралары. Проектлау һәм төзелеш кагыйдәләре” нигезендә урнаштырырга кирәк.

38 бүлек. Халыкның һәм Яр Чаллы шәһәре территориясенең инженерлык инфраструктурасы объектлары белән тәэмин ителешенең мөмкин булган минималь дәрәҗәсенең исәп күрсәткечләре һәм җирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителеш күрсәткечләре

266. Халыкның һәм территориянең инженер инфраструктурасы объектлары белән тәэмин ителеш дәрәҗәсе түбәндәге күрсәткечләрдә чагыла:

1) ресурсларны сак тоту буенча планлаштырылган чараларны, шәһәр һәм өске

агымлы суларны агызу күләмнәрен, мәгълүмат һәм элемтә корылмаларының сыйдырышлылыгын исәпкә алып, инженерлык ресурсларыннан файдалану күләмнәрен билгеләү өчен кулланыла торган исәп-хисап күрсәткечләрен;

2) су белән тәэмин итү һәм су бүлеп бирү, электр, газ һәм җылылык белән тәэмин итү, элемтә һәм мәгълүматлаштыру өлкәсендә сатыла торган ресурсларның һәм күрсәтелүче хезмәтләрнең сыйфатын арттыруны һәм Яр Чаллы шәһәрен балансланган перспективалы үстерүне, иминлек, ышанычлылык, энергетика нәтиҗәлелеге, табигать ресурсларыннан нәтиҗәле файдалану, әйләнә-тирә мохиткә һәм кеше сәламәтлегенә тискәре йогынтыны киметү буенча билгеләнгән таләпләрне исәпкә алып, капиталь төзелеш объектларын төзүгә ихтыяҗга туры китереп;

3) инженерлык инфраструктурасының яңа объектларын урнаштыру һәм булганнарын реконструкцияләү (капиталь ремонтлау) һәм имин эшләү өчен кирәкле җир кишәрлекләре күләме.

39 бүлек. Халыкның һәм Яр Чаллы шәһәре территориясенең инженерлык инфраструктурасы объектлары белән тәэмин ителешен билгеләү өчен исәпләү күрсәткечләре формалаштыруның гомуми принциплары

267. Федераль әһәмияттәге инженерлык инфраструктурасы объектларын урнаштыру зонасы һәм параметрлары Россия Федерациясе Хөкүмәтенең һәм Россия Федерациясе вәкаләтле органнарының хокукый актлары белән расланган федераль әһәмияттәге инженерлык инфраструктурасы объектларын үстерүнең һәм урнаштыру программалары белән энергетика һәм федераль транспорт өлкәсендә (магистраль торба үткәргеч транспорты өлешендә) Россия Федерациясен территориаль планлаштыру схемалары һәм урнаштыру программалары белән билгеләнә.

268. Региональ (республика) әһәмияттәге инженерлык инфраструктурасы объектларын урнаштыру зонасы һәм параметрлары Татарстан Республикасын территориаль планлаштыру схемасы, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының һәм Татарстан Республикасы вәкаләтле органнарының хокукый актлары белән расланган республика тармак схемалары һәм программалары белән билгеләнә.

269. Җирле әһәмияттәге инженерлык инфраструктурасы объектларын урнаштыру зонасы һәм параметрлары Генераль план, шәһәр тармак схемалары һәм программалары, муниципаль хокукый актлар белән расланган коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү программасы белән билгеләнә.

270. Район әһәмиятендәге инженерлык инфраструктурасы объектларына һәм расланган схемаларга һәм программаларга кертелмәгән локаль инженерлык инфраструктурасы объектларына ихтыяҗны билгеләү, инженерлык инфраструктурасы системаларының һәркайсының гамәлдәге торышыннан чыгып, санитар, шәһәр төзелеше һәм экологик чикләүләрне исәпкә алып, кулланучыларны таләп ителә торган күләмдә һәм тиешле параметрларны эшләгәндә гамәлгә ашырыла.

271. Инженерлык белән тәэмин итү системалары, тулаем алганда, Яр Чаллы шәһәре территориясен һәм аның аерым өлешләрен, энергетик нәтиҗәлелекнең билгеләнгән таләпләре нигезендә исәп-хисап чорына балансны перспектив үстерүне, әйләнә-тирә мохиткә һәм кешенең сәламәтлегенә тискәре йогынтыны киметүне, су белән тәэмин итү һәм су чыгару, җылылык, электр һәм газ белән тәэмин итү, информатика һәм элемтә өлкәләрендә күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатын арттыруны тәэмин итүче бердәм комплекс буларак проектланырга тиеш.

272. Инженерлык инфраструктурасы территориянең гамәлдәге һәм перспективалы планлаштыру оешмасы, урам-юл челтәре, табигый шартлар (рельеф, яшел утыртмалар), инженер-геологик шартлар, актив шәһәр төзелеше үсеше зоналарын урнаштыру белән бәйле проектлана.

273. Инженерлык инфраструктурасын үстерү схемасын сайлау, нинди ведомствога каравына карамастан, инженерлык белән тәэмин итү системаларын максималь координацияләү нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш.

274. Чаллы шәһәрен тормыш белән тәэмин итү системаларына керүче инженерлык инфраструктурасы системаларын үстерү, тыныч һәм хәрби характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча барлык системаларның һәм аларның аерым элементларының өзлексез эшләвен тәэмин итү һәм аларның ышанычлы эшләвен тәэмин итү чараларын һәм гадәттән тыш хәлләрнең нәтиҗәләрен бетерү өчен алардан файдалану мөмкинлекләрен исәпкә алып гамәлгә ашырылырга тиеш:

1) тереклек тәэмин итү системасы объектларын, шул исәптән инженерлык инфраструктурасы объектларын, энергия һәм су белән тәэмин итүнең автоном чыганакларын тәэмин итү;

2) баш корылмалары җитештерүчәнлегенең һәм инженерлык инфраструктурасының линия объектларының үткәрү сәләтенең норматив резервын булдыру;

3) эчә торган суны һәм агып төшүче суларны чистартуның заманча куркынычсыз технологияләрен кертү;

4) инженерлык белән тәэмин итүнең боҗра схемаларын, аларны ике һәм аннан да күбрәк чыганакларга тоташтырып, булдыру;

5) суүткәргеч челтәрләрдә янгын гидрантларын урнаштыру, шул исәптән булган зоналарда һәм яңа индивидуаль төзелеш зоналарында;

6) тормыш белән тәэмин итү объектларын, шул исәптән инженерлык инфраструктурасы объектларын, электр тапшыру кабель линияләре буенча электр белән тәэмин итү;

7) инженерлык инфраструктурасының линия объектларын, шул исәптән заманча траншея булмаган методларны кулланып һәм полиэтилен торбалар кулланып үз вакытында реконструкцияләү яисә капиталь ремонтлау, грунтны юуга һәм проваллар барлыкка китерүче су асты челтәрләрендә утечек ихтималын киметү, коммуникацияләрдә янгыннар һәм шартлаулар, алсу нефть һәм нефть продуктлары булган аварияләр барлыкка килү максатыннан;

8) Түбән Кама сусаклагычы суларын су басуны һәм Яр Чаллы шәһәренең әһәмиятле территорияләрен су белән су басуны булдырмау максатында гидротехник

корылмаларга (дамбаларга, плотиналарга һәм дренаж системасына) капиталь ремонт һәм реконструкцияләү;

9) урынның уңайсыз участокларында һәм потенциаль табигый һәм техноген һәлакәтләр зоналарында инженерлык инфраструктурасы объектының яңа объектларын яисә элементларын урнаштыруны (чикләүне);

10) инженер инфраструктурасы объектларын автоматлаштырылган автоматлаштырылган автоматик контроль системалары һәм дистанцион мониторинг системалары белән җиһазлау;

11) территорияләрне һәм биналарны авария хәлендәге яктыртуны тәэмин итү;

12) гражданнар оборонасын һәм Гадәттән тыш хәлләрне кисәтүнең һәм бетерүнең бердәм дәүләт системасын локаль һәм берләштерелгән хәбәр итү системаларын булдыру.

275. Инженерлык инфраструктурасы объектларын урнаштыру «Санитар-яклау зоналары һәм предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар классификациясе» СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 билгеләнгән ориентировка санитар-яклау зоналарын исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

276. Санитар-яклау зонасы күләмнәрен киметү, объектның әйләнә-тирә мохиткә һәм халыкның сәламәтлегенә техноген йогынтысының барлык төрләрен киметүгә юнәлдерелгән заманча техник һәм технологик чишелешләрне гамәлгә кертү шарты белән хәл ителә. Санитар-яклау зонасын кыскарту проекты “Татарстан Республикасында гигиена һәм эпидемиология үзәге” ФБУЗ һәм Татарстан Республикасы буенча Роспотребнадзорның Яр Чаллы шәһәрендәге территориаль бүлеге, Актаныш, Тукай, Мөслим, Минзәлә районнары белән билгеләнгән тәртиптә килештерелергә тиеш.

277. Барлык яңа, реконструкцияләнә, кире торгызыла торган һәм киңәйтелә торган капиталь төзелеш объектлары үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системалары, шәһәр агып төшүче һәм өске суларны, электр белән тәэмин итү, мәгълүматлаштыру һәм элемтә (телефон элемтәсе, радиотапшыру, телевизион тапшырулар, янгын сүндерү һәм саклау сигнализациясе, диспетчерлык контроле) белән тәэмин ителергә тиеш.

278. Чаллы шәһәре территориясендә инженерлык белән тәэмин итүнең гомумшәһәр үзәкләштерелгән һәм автономияле системаларын үстерү күздә тотыла.

279. Төзелеш районнарында яисә аерым объектларның гомумшәһәр үзәкләштерелгән системаларыннан шактый ераклашканда, инженерлык белән тәэмин итүнең үзәкләштерелгән системаларының яңаларын булдыру һәм гамәл зонасын киңәйтү рөхсәт ителә.

280. Инженерлык инфраструктурасының яңа һәм реконструкцияләнә торган баш объектлары ШТТ булган бистәләрне, шул исәптән бакчачылык берләшмәләре бистәләрен тоташтыруны, су белән тәэмин итүнең, электр белән тәэмин итүнең, газ белән тәэмин итүнең, телефон элемтәсенең, радиотапшыруларның, телевизион тапшыруларның үзәкләштерелгән системаларына, янгын сүндерү һәм сак сигнализациясенең, диспетчерлык контроленең үзәкләштерелгән системаларына тоташтыруны исәпкә алып исәпләнергә тиеш.

281. Су белән тәэмин итү һәм су бүлеп бирү системалары, су хуҗалыгына: су транспортына, балык хуҗалыгына, энергетикага бәйле башка тармакларның эшчәнлеге һәм үсеше схемасын исәпкә алып, Чаллы шәһәреннән һәм Татарстан Республикасыннан су белән файдалану һәм әйләнә-тирә мохитне саклау комплекслы системасының состав өлешләре буларак проектланырга тиеш.

282. Су белән тәэмин итүнең гомумшәһәр үзәкләштерелгән системасын үстерү шәһәр һәм район әһәмиятендәге су белән тәэмин итүнең барлык җир өсте һәм җир асты чыганакларын кертеп, бердәм сөрелгән система төзү өчен гамәлдәге сууткәргеч узеллар һәм сууткәргеч магистральләр, һәм челтәрләр төзү һәм реконструкцияләү юлы белән гамәлгә ашырыла.

283. Шәһәр агып төшүче суларны чыгаруның гомумшәһәр үзәкләштерелгән су системасын үстерү канализациянең биологик чистарту корылмаларын һәм салкын су белән тәэмин итүне һәм (яисә) су агызуны гамәлгә ашыручы оешманың чистарту корылмаларын реконструкцияләү һәм модернизацияләү, гамәлдәге канализация торбаларын һәм канализация насос станцияләрен төзү юлы белән, аларның зоналарын киңәйтүне күздә тота.

284. Җитештерү агым сулары канализация челтәрләре һәм корылмалары эшендә хокук бозулар тудырмаган, аларны эксплуатацияләүнең куркынычсызлыгын тәэмин иткән һәм Яр Чаллы шәһәренең агым сулары белән берлектә җир өсте суларын саклауга карата гигиеник таләпләрне канәгатьләндерә торган нормативларга кадәр чистартылырга мөмкин, алар «Шәһәр һәм авыл җирлекләре территорияләрен тотуга, су объектларына, эчәргә су объектларына һәм эчәргә су белән тәэмин итүгә, һавага, атмосфера һавасына, торак урыннарына, җәмәгать урыннарына һәм санитария чараларын эксплуатацияләүгә, санитария кагыйдәләрен һәм нормаларын раслау турында» 2021 елның 28 гыйнварындагы 2.1-3684-21 номерлы карары белән билгеләнгән нормативларга кадәр.

285. Агым суларын агызып чыгаруның аерым яисә ярымаерым системасын проектлау техник шартлар буенча альтернатив вариантлар булмаганда рөхсәт ителә.

286. Җитештерү процессында пычранмаган йә шартлыча чистартылган су сәнәгать, җитештерү-коммуналь һәм транспорт өчен билгеләнгән объектларны әйләнеш-кабат су белән тәэмин итү системаларында файдаланылырга тиеш.

287. Бөтен төзелгән территория, УЮЧ да кертеп, өслек агымын җыю, бүлеп чыгару һәм чистарту системасы белән тәэмин ителергә тиеш.

288.Авыл территорияләрендә урнашкан сәнәгать предприятиеләре, склад хуҗалыклары, автохуҗалыклар территорияләреннән, шулай ук аеруча пычранган кишәрлекләрдән (органик һәм неорганик чыгышлы агулы матдәләр белән пычранган) чистарту корылмаларында чистартылган суларны җитештерү ихтыяҗларына өстенлекле рәвештә кулланып, мөстәкыйль чистарту корылмаларында чистартылырга тиеш.

289. Табигый яшелләндерелгән территорияләрдән (шәһәр урман-паркларыннан) өске суларны, вәкаләтле табигатьне саклау оешмалары һәм Татарстан Республикасы буенча Роспотребнадзор идарәсенең Яр Чаллы шәһәрендәге территориаль бүлеге, Актаныш, Тукай, Мөслим, Минзәлә районнарында экологик нигезләү һәм мәгълүмат шартларында чистартылмаган

сулыкларга ыргытырга рөхсәт ителә, моңа Чаллы шәһәрен эчәр сулар белән тәэмин итү чыганагына чыгарылмалар керми.

290. Чаллы шәһәре территорияләреннән (сәнәгать предприятиеләре, төзелеш мәйданчыклары, оешмалары, учреждениеләре территорияләре) өслек (яңгыр һәм кар суларын), су белән тәэмин итү һәм су чыгару схемасын исәпкә алып, шулай ук норматив чиста, норматив яктан чистартылган җитештерү суларын шәһәр су чыгару системасына кертү, чистарту һәм чистарту.

291. Тулы төзелгән шәһәр территорияләрендә булган шартларда өслек агышын җыюны һәм чистартуны оештыру мөмкинлеге булмаганда, салкын су белән тәэмин итүне һәм (яисә) су агызуны гамәлгә ашыручы оешманың техник шартлары буенча техник мөмкинлек булганда, аерым территорияләрдән агып төшүче суларны шәһәр агып төшүче сулары системасына (хуҗалык-көнкүреш канализациясенә) кабул итү рөхсәт ителә.

292. Җылылык, электр һәм газ белән тәэмин итү системалары Татарстан Республикасының ягулык-энергетика комплексын үстереп, Яр Чаллы шәһәрен энергия белән тәэмин итүнең комплекслы схемасы өлеше буларак проектланырга тиеш.

293.Реконструкцияләнә, яңартыла торган һәм киңәйтелә торган яңа объектларны (индивидуаль һәм аз катлы торак төзелешеннән һәм җитештерү-коммуналь билгеләнештәге объектлардан тыш, алар өчен җитештерү шартлары буенча җылылык белән тәэмин итүнең аерым режимнары таләп ителә) җылылык белән тәэмин итүнең ышанычлы һәм энергетик нәтиҗәлелеген тәэмин итүне һәм җылылык энергиясен куллануны исәпкә алып, үзәкләштерелгән җылылык белән тәэмин итү системасына тоташтыру юлы белән гамәлгә ашырыла.

294. җылылык энергиясенең автоном чыганакларын төзү йә гамәлдәге җылылык чыганакларын җылылык белән нәтиҗәле тәэмин итү радиуслары чикләрендә үзәкләштерелгән җылылык белән тәэмин итү турындагы карар җирле үзидарә органы тарафыннан бары тик гамәлдәге җылылык чыганакларын үзәкләштерелгән җылылык белән тәэмин итү системасы исәбенә кулланучыларның җылылык энергиясенә ихтыяҗны канәгатьләндерүне техник-икътисадый нигезләү шарты белән генә кабул ителергә мөмкин.

295. Җылылык энергиясе җитештерү буенча гамәлдәге объектны реконструкцияләү һәм мондый объектны төзү арасында сайлау һәм (яисә) мондый объект тибындагы җылылык энергиясе җитештерү буенча яңа объект төзегәндә билгеләү һәм аның характеристикалары вариантларны техник-икътисадый чагыштыру нигезендә җирле үзидарә органы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

296. Индивидуаль (бер фатирлы) һәм аз катлы торак төзелешләрне җылылык белән тәэмин итү үзәкләштерелмәгән (фатирларда) һәм газ белән тәэмин итү автоном типтагы фатирлар өчен төзелгән җылылык генераторларыннан, шулай ук гамәлдәге яисә яңа котельныйлардан үзәкләштерелгән рәвештә дә карала. Электр энергиясен җылытуга һәм кайнар су белән тәэмин итүгә куллану күздә тотылмый.

297. Күпфатирлы торак йортларны һәм җәмәгать биналарын җылылык белән тәэмин итүнең үзәкләштерелгән системасына тоташтыру узелларын яңа төзегәндә

һәм реконструкцияләгәндә автоматлаштырылган индивидуаль җылылык пунктларын гамәлгә кертүне күздә тотарга кирәк.

298. Шәһәр электр челтәрләрен проектлауның таләп ителгән параметрларын билгеләү Татарстан Республикасының шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары һәм 134.13330.2012 нигезендә гамәлгә ашырыла.

Гамәлдәге газлаштырылган күпфатирлы торак төзелешенә газ бирү саклана.

299. Яңа күпфатирлы йортларны - катлы торак йортларны газ белән тәэмин итү каралмаган, моңа җылылык белән үзәкләштерелгән тәэмин итү системаларыннан еракта урнашкан зоналарда җирле үзидарә органы карары белән урнаштырыла торган җылылык белән тәэмин итүнең автоном чыганаклары газ белән тәэмин итүдән тыш.

300. Табигать газы индивидуаль (бер фатирлы) яисә аз катлы торак йортларда азык әзерләү (торак йорт газ плитәләре белән җиһазланган очракта), җылыту һәм кайнар су белән тәэмин итү өчен файдаланыла. Индивидуаль (бер фатирлы) яки аз катлы торак йортларда ризык әзерләү өчен электр плитәләре урнаштыру рөхсәт ителә.

301. Яр Чаллы шәһәре халкы тарафыннан салкын һәм кайнар су белән тәэмин итүгә, су бүлеп бирүгә, җылылык, газ һәм электр белән тәэмин итүгә карата коммуналь хезмәтләр куллану нормативлары Татарстан Республикасы Төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хуҗалык министрлыгының хокукый актлары белән раслана.

302. Күпфатирлы йортларда урыннар милекчеләренә һәм алардан файдаланучыларга коммуналь хезмәтләр күрсәтү буенча мөнәсәбәтләрне җайга сала торган кагыйдәләр, шул исәптән коммуналь хезмәтләрне башкаручылар һәм кулланучылар арасындагы мөнәсәбәтләр, аларның хокукларын һәм бурычларын, коммуналь хезмәтләр күрсәтү турында нигезләмәне үз эченә алган килешүне төзү тәртибен, шулай ук коммуналь хезмәтләр күрсәтү сыйфатын тикшереп тору тәртибен, исәпкә алу приборларыннан файдаланып һәм алар булмаганда коммуналь хезмәтләр өчен түләү күләмен билгеләү тәртибен, гражданнарның вакытлыча биләгән торак бинада вакытлыча булмавы чорында коммуналь хезмәтләрнең аерым төрләре өчен түләү күләмен яңадан исәпләү тәртибен, коммуналь хезмәтләр күрсәткән өчен түләү күләмен үзгәртү тәртибен, коммуналь хезмәтләр күрсәткән өчен түләү күләмен, коммуналь хезмәтләр күрсәткән өчен түләүнең сыйфатын һәм (яисә) яңартып тору тәртибен билгели, шулай ук билгеләнгән нигезләрдән арткан урыннарны билгеләгәндә һәм туктатып тору тәртибен билгели, шулай ук коммуналь хезмәтләр күрсәтүнең регламентлары турында, шулай ук Россия Федерациясе Хөкүмәтенең башкарма органнарына кергән торак йортларның милекчеләренә һәм коммуналь хезмәтләрдән файдаланучыларга карата чикләүләр белән бәйле мәсьәләләрне билгели.

303. Шәһәр төзелешен проектлау документларын эшләгәндә, хуҗалык ихтыяҗлары өчен су чыгымнарының, җылылык һәм электр энергиясе чыгымнарының, табигый газ, нефть продуктларының чыгымнарының, мәгълүмат һәм элемтә корылмаларының сыйдырышлылыгының, шәһәр суларын агызу

күләмнәренең җирле нормативларның 40-44 бүлекләрендә китерелгән исәп-хисап күрсәткечләре кулланыла.

40 бүлек. Хуҗалык-эчү ихтыяҗлары өчен су чыгымнарын билгеләү өчен кулланыла торган исәп-хисап күрсәткечләре

304. Хуҗалык-эчә торган ихтыяҗларга бирелә торган суның сыйфаты «Эчә торган су. Эчә торган су белән тәэмин итүнең үзәкләштерелгән системаларының сыйфатына карата гигиена таләпләре. Сыйфат контроле» СанПиН 1.2.3685-21 таләпләренә туры килергә тиеш:.

305. Гамәлдәге төзелештә хуҗалык-эчә торган ихтыяҗларга су бүленеше Чаллы шәһәрен су белән тәэмин итүне гамәлгә ашыручы оешманың хисап күрсәткечләре буенча кабул ителә.

306. Тулаем алганда, Яр Чаллы шәһәре буенча уртача тәүлеклек су куллану хуҗалык-эчә торган ихтыяҗларга һәм җитештерү предприятиеләре ихтыяҗларына су чыгымнары суммасының нинди булуы белән билгеләнә.

307. Территорияне планлаштыру документларын әзерләгәндә хуҗалык-эчәр ихтыяҗлары өчен су куллану күләмен исәпләү, торак төзелеше районнарын һәм җәмәгать һәм җитештерү-коммуналь билгеләнештәге объектлар төрләрен төзекләндерү дәрәҗәсен исәпкә алып, СП 31.13330.2021 нигезендә башкарыла.

308. Гамәлдәге сәнәгать предприятиеләренең җитештерү ихтыяҗларына суның исәп-хисап чыгымнары әлеге предприятиеләрне үстерү (реконструкцияләү) перспективаларын исәпкә алып, аларны су белән тәэмин итүне гамәлгә ашыручы оешмаларның яисә сәнәгать предприятиеләренең үзләренең күрсәткечләренә карап) факттагы үлчәмнәре буенча; проектлана торган сәнәгать предприятиеләре - шундый ук производстволар проектлары буенча яисә әлеге предприятиеләрнең технологик күрсәткечләре нигезендә кабул ителә.

309. Гомуми файдаланудагы территорияләрдә, сәнәгать предприятиеләре территорияләрендә һәм аз катлы һәм индивидуаль торак төзелешенең ярдәмче участокларында урамнарны һәм яшел утыртмаларны су сибүгә эчә торган суның бүленеше территорияне каплау төренә, аны поливкалау ысулына һәм утыртмаларның төренә карап, СП 30.13330.2020 “Кагыйдәләр җыелмасы. Эчке сүүткәргеч һәм биналарның канализациясе. СНиП 2.04.01-85.” нигезендә кабул ителергә тиеш.

310. Янгын сүндерүгә су чыгымнары Россия Гадәттән тыш хәлләр министрлыгының "Янгынга каршы тору системалары" кагыйдәләр җыелмасын раслау турында" 30.03.2020 № 225 боерыгы нигезендә кабул ителә. Янгынга каршы тышкы су белән тәэмин итү. Янгын куркынычсызлыгы таләпләре” һәм Россия Гадәттән тыш хәлләр министрлыгының 27.07.2020 № 559 боерыгы белән"Янгынга каршы тору системалары" 10.13130 кагыйдәләр җыелмасын раслау турында. Эчке янгынга каршы сүүткәргеч. Проектлау нормалары һәм кагыйдәләре".

311. Сүүткәргеч корылмаларның җитештерүчәнлеген һәм сүүткәргеч челтәрнең үткәрү мөмкинлеген исәпләү өчен тәүлеккә иң зур һәм иң кечкенә сулыкның исәп-хисап чыгымнары исәпкә алына, бу чыгымнар СП 31.13330.2021 “Кагыйдәләр

җыелмасы. Су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар. СНиП 2.04.02-84” нигезендә билгеләнә.

41 бүлек. Шәһәргә агып төшүче суларны агызу күләмен билгеләү өчен кулланыла торган исәп-хисап күрсәткечләре

312. Гамәлдәге төзелештә су бүлеп бирү күләме Яр Чаллы шәһәре территориясеннән агып төшүче суларны салкын су белән тәэмин итүне һәм (яисә) су агызуны гамәлгә ашыручы оешманың хисап күрсәткечләре буенча кабул ителә.

313. Хуҗалык-көнкүреш канализациясе системаларын проектлаганда, көнкүреш агып төшүче суларны торак биналардан тәүлеклек (бер ел эчендә) исәпләнгән уртача тәүлеклек (бер ел эчендә) су куллануны территория һәм яшел утыртмаларга су тотуны исәпкә алмыйча, уртача тәүлеклек (бер ел эчендә) исәпләнгән уртача тәүлеклек (бер елда) су куллануга карата тигез исәп-хисап ысулы белән кабул итәргә кирәк.

314. Шәһәр агып төшүче суларның чыгымнарын исәпләү СП 32.13330. 2018 Кагыйдәләр җыелмасы. Канализация. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар. СНиП 2.04.03-85 нигезендә билгеләнә.

42 бүлек. Өске агымлы суларның күләмен билгеләү өчен кулланыла торган исәп-хисап күрсәткечләре

315. Генераль планны әзерләгәндә Яр Чаллы шәһәренең торак һәм иҗтимагый-эшлекле зоналары территорияләреннән чистарту корылмаларына керә торган өске агымның тәүлеклек күләме 42.13330.2016 СП нигезендә исәпләнә. Кагыйдәләр җыелмасы. Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү. Территориянең структур өлешенә бәйле рәвештә СНиП 2.07.01-89 актуаль редакциясе.

316. Территорияне планлаштыру документларын эшләгәндә, өске агымлы сулар күләмнәрен исәпләү СП 32.13330.2018 Кагыйдәләр җыелмасы. Канализация. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар. СНиП 2.04.03-85нигезендә гамәлгә ашырыла.

43 бүлек. Җылылык йөкләнешен билгеләү өчен кулланыла торган исәп-хисап күрсәткечләре

317. Җылылык белән тәэмин итү системасы объектларын проектлауның төп исәп-хисап күрсәткече булып суммар хисап йөкләнеше тора, ул җылылык, вентиляция һәм кайнар су белән тәэмин итүгә җылылык йөкләнешен үз эченә ала.

318. Гамәлдәге төзелешнең техник йөкләнеше Яр Чаллы шәһәрен җылылык белән тәэмин итүне гамәлгә ашыручы оешмаларның хисап күрсәткечләре буенча кабул ителә.

319. Генераль планны эшләгәндә җылылык энергиясен җылытуга һәм кайнар су белән тәэмин итүгә тотуның чагыштырма күрсәткечләре Россия Федерациясе Энергетика министрлыгының «2020 елга Яр Чаллы шәһәрен 2034 елга кадәр чорга

җылылык белән тәэмин итү схемасын актуальләштерү турында» 08.11.2019 № 1194 боерыгы нигезендә кабул ителә. Җылылык энергиясен җылытуга һәм кайнар су белән тәэмин итүгә тотылган чагыштырма күрсәткечләр шәһәр төзелешен проектлау документациясе эшләнә торган чорны исәпкә алып кулланыла.

320. Яр Чаллы шәһәрен җылылык белән тәэмин итү схемасын актуальләштергәндә һәм корректировкалаганда җылылык энергиясен җылытуга һәм кайнар су белән тәэмин итүгә тотуның чагыштырма күрсәткечләре яраклаштырылырга мөмкин.

321. Территорияне планлаштыру документларын әзерләгәндә җылылык белән тәэмин итүгә, яңа һәм реконструкцияләнә торган торак һәм җәмәгать биналарын вентиляцияләүгә һәм кайнар су белән тәэмин итүгә якынча максималь җылылык йөкләнешен исәпләү 124.13330.2012 һәм 50.13330.2012 уртак предприятие нигезендә гамәлгә ашырыла.

322. Гамәлдәге сәнәгать предприятиеләренең хисапланган җылылык йөкләнеше, әлеге предприятиеләрнең үсеш (реконструкцияләү) перспективаларын исәпкә алып, факттагы үлчәмнәре (җылылык белән тәэмин итүче оешмалар яисә сәнәгать предприятиеләренең үзләре) буенча; проектлана торган сәнәгать предприятиеләре - төп (профильле) производствоның үсеш нормалары буенча, шундый ук производстволарның проектлары буенча яисә әлеге предприятиеләрнең технологик күрсәткечләре нигезендә кабул ителә.

44 бүлек. Электр йөкләнешен билгеләү өчен кулланыла торган исәп-хисап күрсәткечләре

323. Гамәлдәге төзелешнең электр йөкләнеше Яр Чаллы шәһәрен электр белән тәэмин итүне гамәлгә ашыручы оешмаларның хисап күрсәткечләре буенча кабул ителә.

324. Территорияне планлаштыру документларын эшләгәндә, торак районның, микрорайонның, кварталның электр йөкләнеше торак биналарның һәм җәмәгать һәм коммуналь билгеләнештәге биналарның исәп-хисап электр йөкләнеше суммасы буларак билгеләнә. Бу сумма 31-110-2003 һәм РД.34.20.185-94.

325. Район һәм шәһәр әһәмиятендәге гамәлдәге сәнәгать предприятиеләренең һәм җитештерү-коммуналь билгеләнешендәге предприятиеләрнең исәп-хисап үзәкләштерелгән электр йөкләнеше әлеге предприятиеләрнең үсеш (реконструкцияләү) перспективаларын исәпкә алып (энергия белән тәэмин итүче оешмаларның яисә предприятиеләрнең үзләренең) факттагы үлчәмнәре (энергия белән тәэмин итүче оешмаларның яисә предприятиеләрнең үзләренең) буенча; проектлана торган предприятиеләрнең проектлары буенча - шундый ук производстволар яисә әлеге предприятиеләрнең технологик күрсәткечләре нигезендә кабул ителә.

326. Генераль план проектын эшләгәндә, ПЦ 10(6) кВ шиннарында эретелгән исәп-хисап йөкләнеше коммуналь-көнкүреш секторының һәм сәнәгатьнең РД.34.20.185-94 нигезендә эретелгән электр йөкләнеше суммасы буларак билгеләнә.

45 бүлек. Инженерлык саклавы

Территорияне инженерлык әзерләү буенча гомуми нигезләмәләр

327.Инженерлык саклавы Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы нигезләмәләренә туры китереп Яр Чаллы шәһәре территориясен үстерү өлешендә билгеләнә:

1) яңа төзелә торган территорияләр өчен - территориаль планлаштыру документлары проектларында, планлаштыру һәм техник чишелешләрнең вариантын исәпкә алып территорияне планлаштыру документларында һәм табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрнең мөмкин булмаган нәтиҗәләрен киметүдә;

2) төзелгән территорияләр өчен - объектны төзү, реконструкцияләү һәм капиталь ремонтлауны гамәлгә ашыруга проект документациясендә, гамәлдәге планлаштырылган карарларны исәпкә алып, һәм табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрнең мөмкин булмаган нәтиҗәләрен киметеп.

328. Территорияне инженерлык әзерләүнең максаты - халыкның яшәү куркынычсызлыгын тәэмин итү, төзелешнең, инженерлык инфраструктурасы системасының рациональ эшләве өчен уңай шартлар тудыру, ландшафт һәм су объектларының, шулай ук яшел массивларның сакланышы. Инженерлык әзерлеге чаралары территориянең инженер-геологик шартлары үзгәрү фаразын, алардан файдалану характерын һәм планлаштыру оешмасын исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

329. Инженерлык саклавын проектлаганда түбәндәгеләрне тәэмин итәргә кирәк:

1) яклана торган территорияләргә, гамәлдәге һәм аларга бәйле мөмкин булган куркыныч процессларның биналарына һәм корылмаларына тискәре йогынтыны булдырмау, бетерү яисә киметү;

2) эшләрне яңа һәм (яисә) гамәлдәге геологик процессларны интенсификацияләүгә китерми торган ысуллар белән башкару;

3) тыюлык зоналарын, ландшафтларны, тарихи объектларны саклап калу;

4) инженерлык яклау корылмаларын тиешле архитектура белән бизәү;

5) әйләнә-тирә мохитне саклау буенча чаралар белән ярашу;

6) кирәкле очракларда - сакланган территорияләрнең һәм объектларның торышын һәм төзелеш һәм эксплуатацияләү чорында инженерлык яклавы корылмаларының эшен системалы күзәтү (мониторинг);

7) нигез грунтларының исәп-хисап гидрогеологик режимын үтәү, шулай ук табигый шартларны тиешенчә үзгәртүгә китерә торган һәм үзләштерелә торган территориянең ярамас бозылуына китерә торган эрозион һәм башка физик-геологик процессларның үсешен булдырмау.

330. Шәһәр төзелеше карарларын кабул итү инженер-геологик шартларны һәм гамәлдәге куркыныч геологик процессларны анализлау нәтиҗәләренә нигезләнергә тиеш. Ахыргы карар, инженерлык әзерлеге, конструктив карарлар һәм эксплуатация чыгымнары буенча чараларның комплекслы бәясен, шулай ук кабул ителгән вариантның куркынычсызлыгын исәпкә алып, вариантларны техник-икътисадый чагыштырудан соң кабул ителә. Шул ук вакытта территорияне инженерлык әзерлеге

төзелештә булырга тиешле территорияләрне шәһәр төзелешендә үзләштерү мөмкинлеген тәэмин итәргә тиеш.

331. Куркыныч геологик процесслардан инженерлык яклавы чаралары гамәлдәге норматив документлар нигезендә каралырга һәм үтәлергә тиеш.

332. Махсус грунтларда урнашкан территорияләрне планлаштыру һәм төзү СП 21.13330.201 2нигезендә гамәлгә ашырыла

46 бүлек. Яр Чаллы шәһәренең инженерлык саклавы объектлары классификаторы.

333. Яр Чаллы шәһәре территориясендә инженерлык яклау объектларына түбәндәгеләр кертелгән:

1) опольеллыкка каршы корылмалар (корылмаларны тотып тора торган су асты җайланмалары);

2) карга каршы корылмалар (фильтрлау җайланмалары, гидроизоляция, вертикаль планировка);

3) яр буе саклау корылмалары (дамбалар, дулкыннан саклый торган, дулкын көчен киметә торган, пляж тотып тора торган, җайга сала торган һәм башка ярларны ныгыта торган корылмалар);

4) су басудан саклау корылмалары (территориаль һәм локаль дренаж системалары, фильтрлыкка каршы җайланмалар, гидроизоляция, вертикаль планировка);

5) су басудан саклану корылмалары (дамбалар, шул исәптән ишелү дамбалары, яңгыр яудыру, су сиптерү җайланмалары, дренаж системалары).

334.Карстка каршы корылмаларның, аларның конструкцияләренең һәм чараларының таләп ителгән параметрларын Татарстан Республикасы шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары һәм СП 116.13330.2012 нигезендә билгеләнә.

335. Яр буе саклау корылмаларының һәм аларның конструкцияләренең таләп ителә торган параметрларын билгеләүне Татарстан Республикасы шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары һәм СП 116.13330.2012 нигезендә билгеләнә.

47 бүлек. Су басудан саклану чаралары һәм корылмалар

336. Су басудан саклау чаралары һәм инженерлык корылмалары комплексы биналарны, корылмаларны, нигез грунтларын локаль саклауны да, шулай ук Яр Чаллы шәһәренең бөтен территориясен саклауны тәэмин итәргә тиеш. Саклагыч корылмалар комплексына өстән агып төшүче һәм дренаж суларын утильләштерү (чистарту кирәк булганда) системаларын кертергә кирәк. Су басудан инженерлык саклау чаралары составына җир асты сулары һәм өске сулар режимын, су чыгара торган коммуникацияләрдә чыгымнарны (утечкаларны) һәм басымнарны,

нигезләрнең, биналарның һәм корылмаларның деформацияләрен мониторинглау, шулай ук инженерлык саклау корылмаларының эшен күзәтү кертелергә тиеш.

337. Территорияне су басудан яклауны проектлаганда җир асты сулары өсте тигезлегенең җир асты сулары тигезлегеннән нормалаштырыла торган минималь тирәнлеге аны функциональ файдалануның характерына бәйле рәвештә кабул ителә.

338. Рекреацион һәм яклау билгеләнешендәге спорт-савыктыру объектлары һәм территорияләр өчен (гомуми файдаланудагы яшел утыртмалар, парклар, санитар-яклау зоналары) киптерү нормасын 1 м га тигез итеп кабул итәләр.

339. Гамәлдәге сәнәгать, торак һәм иҗтимагый-эшлекле территорияләр өчен нормалар җир асты киңлеген файдалануның тарихи барлыкка килгән тирәнлегенә, шулай ук нигезләнгән грунтлар төренә бәйле рәвештә билгеләнә. Җир асты киңлекләрен файдалануның тарихи урнашкан тирәнлегеннән артып киткән биналар һәм корылмаларны мондый территорияләр чикләрендә проектлау хөкем итү нормасын арттыруны таләп итми. Мондый биналарны һәм корылмаларны проектлаганда аларның җир асты өлешләрен гидроизоляцияләү рәвешендә локаль яклау каралган булырга тиеш.

340.Яңа төзелә торган территорияләр өчен корыту нормалары җир асты киңлекләренә, шулай ук нигез грунтларының төрен кулланунның проект тирәнлегенә бәйле рәвештә билгеләнә. Проектлана торган биналарның һәм корылмаларның җир асты өлешләренең җир асты сулары дәрәҗәләренең чагыштырмача урнашкан нигезләмәләре өлешчә зарарланганда, аларның ятмаларының минималь фараз тирәнлеге кимендә 2 м булганда, биналарны һәм корылмаларны локаль яклауны аларның җир асты өлешләрен гидроизоляцияләү юлы белән гамәлгә ашырып, әлеге нигезләмәне саклап калу максатка ярашлы булыр. Бу вакытта гаепләү нормасын 2 м га тигез итеп кабул итәләр.

341. Саклаучы чаралар башкаруның максатка ярашлылыгы турында карарлар кабул итү һәм җир асты сулары дәрәҗәләренең түбәнәюен нигезләү өчен кирәкле җир асты суларының беренчел дәрәҗәсе, су басу факторларын исәпкә алып, инженерлык эзләнүләре һәм (яисә) фаразы күрсәткечләре нигезендә кабул ителә.

342 .Су басу территорияләрен инженерлык саклавы буенча чаралар һәм коралланулар СП 116.13330.2012, 104.13330.2016 нигезендә проектлана.

343. Су басу территорияләрен инженерлык яклавы чараларына түбәндәгеләр керә:

1) су басудан инженерлык яклавының территориаль системасы дренажлары:

- төп өлеше - су бүлү ягыннан фильтрлана торган җир асты суларын тоту өчен; сакланган территориянең өске чиге янында җир асты сулары агымының хәрәкәтенә карата нормаль мөнәсәбәттә торалар;

- яр буйлары - су объекты ягыннан фильтрланып торучы һәм терәк барлыкка китерүче җир асты суларын тоту өчен; яр буйлары яисә территорияне яисә объектны су басудан саклана торган түбәнге чикләре буйлап урнаштыралар;

- су басу корылмалары - су баскан территориядәге җир асты суларын тоту өчен;

- системалы (мәйданчык) - атмосфера явым-төшемнәрен һәм өске агымдагы суларны, су кертә торган коммуникацияләрдән яисә түбән горизонттан агып төшүче

суларны инфильтрацияләү исәбенә җир асты суларының туклануы очракларында территорияләрне дренировкалау өчен;

- катнаш - җир асты суларын катлаулы туклaндыру шартларында территорияләрне су басудан яклау өчен.

2) су басудан инженерлык яклавының локаль системасын бораулау:

- божра (контурлы) - катнаш туклану вакытында җир асты суларын тотып алу, шулай ук аерым объектларны яисә территориянең участокларын саклау өчен; мәйданчыкларның, биналарның һәм корылмаларның тышкы контурлары артында урнаштыралар;

- янәшәдә - турыдан-туры яклана торган объектның тышкы ягын төзегәндә; киртәләү конструкцияләре элементы буларак каралырга мөмкин;

- пласт - заглубленный конструкцияләрне һәм биналарны саклау өчен, алар нигезендә аз үтемле грунтлар катламының куәте җитәрлек булганда, шулай ук "юеш" технологик процесс белән корылмалардан су агып чыгуны тотып алу һәм булдырмау өчен; бина һәм корылма астында гына урнаштыралар; пласт дренажын нигез салынган тирәнлеккә бәйсез рәвештә кулланырга кирәк; пласт дренажын урнаштырганда соңгысы янкорма белән кушылырга тиеш;

- теләктәшлек итүче - су кертә торган коммуникацияләрнең таралуыннан грунтларның су белән тулуын булдырмый калу өчен; алар белән бер траншеяда урнаштыралар;

- Су агымы белән кушылган - өске көймәне дренировать итү өчен; трассада су агымы урнаштыралар.

3) фильтрлыкка каршы җайланмалар:

- пәрдәләр - елгалар, каналлар һәм сулыклар ягыннан су басу барражы өчен, шулай ук җир өсте һәм җир асты суларын пычратудан һәм чиктәш территорияләрне чирләүдән саклау өчен; фильтрлыкка каршы пәрдәләрне су басымына якын җирдә кулланырга кирәк;

- экраннар - җир өсте һәм җир асты резервуарларыннан су үткәрмәү яисә тирән ятмасы булмаганда утечкаларны фильтрлау аркасында җир асты суларының туклануын киметү өчен;

- гидроизоляция (тышкы һәм эчке, горизонталь һәм вертикаль). Биналарның һәм корылмаларның җир асты өлешләрен капилляр дымланудан һәм термовлагоперенос процессларыннан саклау өчен, шулай ук җир асты сулары йогынтысыннан саклaнганда кулланыла;

- Лиза канализациясе су басудан территориаль инженерлык яклавы элементы булырга һәм инженерлык яклауның гомуми системасы составында проектланырга тиеш.

48 бүлек. Су басудан саклау өчен корылмалар

344. Сулыкларны һәм яр буйларында су басудан инженерлык саклавын проектлаганда, исәп-хисап буларак, аларда суның максималь дәрәҗәсен инженерлык саклау корылмалары классына бәйле рәвештә арттыру ихтималы белән кабул итәләр.

345. Территорияләрне су басуның исәп-хисап параметрларын, яклау корылмаларының кабул ителә торган классларына бәйле рәвештә, инженерлык-гидрологик исәпләүләр нигезендә билгелиләр. Бу вакытта су басуларны аерырга кирәк: тирән сулы (тирәнлек 5 м дан артык), уртача (2 м дан 5 м га кадәр) һәм сай сулы (коры җирнең су белән каплану тирәнлеге 2 м га кадәр).

346. Яр буе участокларында урнашкан территорияләр су басудан, җил ярдәмендә су басудан, грунт сулары белән - күтәрелү (намаз) яки өем белән су басудан сакланырга тиеш. Җимерелгән территориянең кашын билгеләүне, җил нагоны вакытында дулкын биеклеген исәпкә алып, югары суларның расчет офыгыннан кимендә 0,5 м га югарырак кабул итәләр. Исәп-хисап дәрәҗәсе өстеннән дамбаның сыртын арттыруны СП 39.13330.2012 һәм СП 58.13330.2019 нигезендә корылмалар классына бәйле рәвештә билгелиләр.

347. Территориянең өслеген күтәртү яисә туфракны юдыру белән саклаганда су объекты территориянең тамгасын җимерелгән дамбаларны чистарту кебек үк кабул итәләр.

348. Түбәндәге суларның исәп-хисап горизонты өчен суның иң югары дәрәҗәсе тамгасын кабатлыйлар: 100 елга бер тапкыр - торак һәм җәмәгать биналарында төзелгән яисә төзелергә тиешле территорияләр өчен; 10 елга бер тапкыр - парк территорияләре һәм яссы спорт корылмалары өчен.

349. Су басу территорияләрен инженерлык ягыннан саклау буенча чаралар СП 116.13330.2012, 104.13330.2016 нигезендә проектлана.

350. Төзелгән территорияләрдә ябык типтагы яңгыр канализациясе каралырга тиеш.

351. Су басу территорияләрен инженерлык саклавы чараларына түбәндәгеләр керә:

1) территорияне киртәләүче дамбалар белән яклау;

2) территориянең өслеген ясалма арттыру;

3) сибү;

4) үзәнләштерү корылмалары.

49 бүлек. Гидротехник корылмаларның иминлеге өлкәсендәге законнар таләпләре

352. Гидротехник корылмаларның куркынычсызлыгын тәэмин итү түбәндәге гомуми таләпләр нигезендә гамәлгә ашырыла:

1) гидротехник корылмаларның һәлакәтләр куркынычы ихтималы дәрәҗәсен тәэмин итү;

2) гидротехник корылмаларның иминлеге декларацияләрен тапшыру;

3) гидротехник корылмаларның иминлеге өлкәсендә федераль дәүләт күзәтчелеген гамәлгә ашыру;

4) гидротехник корылмалардан файдалануның өзлексез булуы;

5) гидротехник корылмаларның куркынычсызлыгын тәэмин итү чараларын гамәлгә ашыру, шул исәптән аларның иминлеге критерийларын билгеләү, гидротехник корылмаларны аларның торышын даими тикшереп тору

максатларында техник чаралар белән тәэмин итү, гидротехник корылмага хезмәт күрсәтүче хезмәткәрләрнең тиешле квалификациясен тәэмин итү;

6) гидротехник корылмаларда гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычын мөмкин кадәр киметү буенча чаралар комплексын алдан уздыру зарурлыгы;

7) гидротехник корылмаларның куркынычсызлыгын мөмкин булган дәрәҗәдән түбән киметүгә китергән гамәлләр (гамәл кылмау) өчен җаваплылык.

353. Гидротехник корылмалар - плотиналар, гидроэлектростанцияләр биналары, су чыгару һәм су чыгару корылмалары, туннельләр, каналлар, насос станцияләре, суднолар йөри торган шлюзлар, суднолар күтәргечләр; су басулардан саклау, ярларны һәм сусаклагычлар, елгалар төбен җимерүдән саклау өчен билгеләнгән корылмалар; сәнәгать һәм авыл хуҗалыгы оешмаларының сыек калдыклар саклагычын киртәләүче корылмалар (дамбалар); җайланмалар һәм башка объектлар, «Су белән тәэмин итү турында» 2011 елның 16-ФЗ номерлы Федераль законда каралган кайнар су белән тәэмин итү системаларыннан һәм салкын су белән тәэмин итү системаларыннан тыш, Төп гидротехник корылмаларга түбәндәгеләр керә:

1) каршы фронт составына керүче нигезләр һәм терәк диварлар;

2) дамбалар;

3) яр ныгыту (порттан тыш), регуляция һәм койма корылмалары;

4) суүсемнәр, су агызу һәм су чыгару;

5) су җыю корылмалары;

6) деривацион, суднолар йөри торган, су хуҗалыгы һәм мелиоратив системалар, комплекслы билгеләнеш һәм корылмалар каналлары (мәсәлән, акведуклар, дюкерлар, күперләр-каналлар, яңгыр үткәргеч торбалар);

7) туннельләр;

8) торба үткәргечләр;

9) сайлау бассейннары һәм тигезләү резервуарлары;

10) отстойник;

11) басымлы фронт составына керүче балык үткәрү корылмалары;

12) портларның (причаллар, яр буйлары, пирслар), суднолар төзү һәм суднолар ремонтлау предприятиеләренең гидротехник корылмалары, паром кичүләре;

13) торак пунктларны һәм предприятиеләрне инженерлык яклавы комплекслары составына керә торган гидротехник корылмалар;

14) авыл хуҗалыгы җирләрен, санитар-саклау билгеләнешендәге территорияләрне, коммуналь-склад предприятиеләрен, мәдәният һәм табигать һәйкәлләрен инженерлык яклавының гидротехник корылмалары;

15) навигация җайланмаларының гидротехник корылмалары.

354. Икенчел дәрәҗәдәге гидротехник корылмаларга түбәндәгеләр керә:

1) боз саклау корылмалары;

2) бүлү стеналары;

3) аерым хезмәт причаллары;

4) басым фронты составына керми торган нигезләр һәм идән асты стеналары;

5) яр ныгыту корылмалары;

6) балык саклау корылмалары.

355. Гидротехник корылма милекчесе һәм (яисә) эксплуатацияләүче оешма гидротехник корылма иминлеге декларациясен төзи.

III кисәк. ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЕШЕН ПРОЕКТЛАУ НОРМАТИВЛАРЫНЫҢ ГОМУМИ ӨЛЕШЕНДӘГЕ ИСӘП-ХИСАП КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕН НИГЕЗЛӘҮ МАТЕРИАЛЛАРЫ

356. Тәкъдим ителә торган исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү халыкара программалар материаллары, Россия Федерациясенең һәм Татарстан Республикасының дәүләт статистик документлары, шулай ук Яр Чаллы шәһәренең табигый функциональ-планлаштыру үзенчәлекләре исәпкә алынуга нигезләнә.

357. Рекреация зоналары өлешендә Җирле нормативларны эшләүнең төп нигезе - табигый һәм табигый-антропоген ландшафтларның, шул исәптән түбәндәгеләрнең үсеше өчен шәһәр төзелеше шартлары тудыру:

1) Яр Чаллы шәһәрендә яшелләндерелгән территорияләрнең зур өлешен тәэмин итү, яшелләндерелгән территорияләрнең дисперс челтәре тыгызлыгын арттыру, кече яшелләндерү һәм альтернатив яшелләндерү объектларын үстерү;

2) гамәлдәге махсус сакланылучы табигать территорияләрен саклап калу, яңа махсус сакланылучы табигать территорияләрен булдыру һәм аларның тотрыклы үсешен тәэмин итү;

3) территориаль планлаштыру документларында, шәһәр төзелешен зоналаштыру документларында һәм территорияне планлаштыру документлары составында яңа төзелә торган яшелләндерелгән территорияләр исәбеннән табигать һәм яшелләндерелгән территорияләрнең бөтенлеген һәм үзара бәйләнешен тәэмин итү;

4) табигать ландшафтларын саклап калу һәм реабилитацияләү, төзекләндерелгән табигать-антропоген ландшафтларын дискретлап урнаштырганда аларның территориаль бәйләнешен тәэмин итү;

5) гомуми файдаланудагы рекреацион территорияләрне саклап калу һәм аларның функциональ үсеше, төрле шәһәр төзелеше ситуацияләрендә булган гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләрне булдыруга һәм үстерүгә дифференциацияләнгән караш.

50 бүлек. Яр Ч аллы шәһәре халкын рекреацион территорияләр белән тәэмин итүнең минималь мөмкин булган дәрәҗәсенең исәп күрсәткечләрен һәм мондый территорияләрнең территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәҗәдә мөмкин булган исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү

358. Җирле нормативларда табигый һәм яшелләндерелгән территорияләр, яшел утыртмалар, рекреация территорияләре белән тәэмин ителешне характерлый торган күрсәткечләргә аларның мәйданының (гектары), өлеше (проценты), чагыштырма мәйданы (кв. м/кеше), файдалану мөмкинлеге һәм чикле рекреацион йөкләнеше нормативлары кертелергә мөмкин.

359. Исәп-хисап күрсәткечләренең тәкъдим ителә торган системасы гамәлдәге федераль һәм региональ нормаларга нигезләнгән, кайбер очракларда, җирле нормативларны чагыштырмача анализлауны исәпкә алып, Чаллы шәһәре территориясе өчен төгәлләштерелгән һәм конкретлаштырылган.

51 бүлек. Рекреация территорияләре

360. Яр Чаллы шәһәренең планлаштыру структурасының иң мөһим состав өлеше буларак, Җирле нормативларда табигать -рекреацион комплекс булдыруга таләпләр максатлар һәм бурычлар билгеләнгән, Яр Чаллы шәһәренең шәһәр яны-рекреация комплексын территориаль планлаштыру документы составына кертү ландшафтка антропоген йогынты дәрәҗәсен җайга салырга һәм конфликтлы ситуацияләрне кисәтергә мөмкинлек бирәчәк. Җирле нормативлар планлаштыру һәм ызанлау проектларын әзерләгәндә, шулай ук кадастр исәбенә куйганда табигый - рекреацион комплексның аерым компонентларының мәйданын ачыкларга, ягъни гамәлдәге табигый - рекреацион комплексны саклауны һәм яңа компонентларын булдыруны тәэмин итәргә мөмкинлек бирә.

52 бүлек. Социаль инфраструктура

361. Яр Чаллы шәһәре халкының социаль инфраструктура объектлары белән тәэмин ителешенең исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү өчен түбәндәге башлангыч мәгълүматлардан файдаланды:

1) Башкарма комитет тарафыннан тапшырылган челтәрнең гамәлдәге торышы һәм планлаштырыла торган үсеше турында белешмәләр;

2) мәгариф учреждениеләре, сәламәтлек саклау учреждениеләре, социаль хезмәт күрсәтү оешмалары челтәрен, мәдәният, физкультура һәм спорт оешмаларын үстерү һәм халыкның мондый оешмалар хезмәтләре белән тәэмин ителешен үстерү буенча Россия Федерациясе субъектларына һәм җирле үзидарә органнарына тәкъдимнәр.

362. Гамәлдәге норматив-хокукый актларга карата үзгәрә торган социаль инфраструктура объектлары белән халыкның тәэмин ителеш буенча исәп-хисап күрсәткечләре күләмен билгеләү өчен түбәндәге чараларны үткәрү тәкъдим ителә:

1) Россия Федерациясенең, Татарстан Республикасының, Яр Чаллы шәһәренең гамәлдәге норматив документларына анализ;

2) объектлар төрләре буенча гамәлдәге тәэмин ителеш күрсәткечләренә анализ;

3) социологик тикшеренүләр нәтиҗәләрен анализлау;

4) халыкның саны һәм яшь структурасы фаразы нигезендә тәэмин ителешнең перспективалы күрсәткечләрен (исәпләү күрсәткеченең күләмен) билгеләү;

5) тәэмин ителешнең гамәлдәге дәрәҗәсенә һәм гамәлдәге норматив документларга карата исәп-хисап күрсәткече күләмен бәяләү. Исәп-хисап күрсәткеченең зурлыгы гамәлдәге тәэмин ителештән түбән булырга һәм гамәлдәге норматив-хокукый актларга каршы килергә тиеш түгел.

363. Исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү һәм нигезләү түбәндәгеләрне үз эченә ала:

1) халыкның социаль инфраструктура объектлары белән тәэмин ителеше күрсәткечләрен билгеләү;

2) объектның тәэмин ителеш күрсәткечләрен гомуми мәйданыннан үлчәү берәмлегенә билгеләү;

3) шәһәр территориясе буенча объектлар белән тәэмин ителешнең дифференциацияләнгән исәп-хисап күрсәткечләре;

4) участок территорияләре объектларын тәэмин итү күрсәткечләрен билгеләү.

364. Социаль инфраструктура объектлары белән халыкның тәэмин ителеш күрсәткечләрен билгеләү өчен нигез итеп Чаллы шәһәре, Татарстан Республикасы, Россия Федерациясе гамәлдәге норматив документлары, гамәлдәге тәэмин ителеш күрсәткечләре кабул ителде.

53 бүлек. Транспорт инфраструктурасына исәп-хисап ихтыяҗын билгеләгәндә эшләр чираты

365. Транспорт инфраструктурасын проектлау буенча норматив таләпләрне эшләгәндә шәһәр төзүче проектлаучылар өчен билгеләнгән яңа норматив документ составында башлангыч мәгълүматларны җыю һәм анализлау башкарыла.

366. Норматив таләпләрне эшләү һәм нигезләү өчен һәм норматив исәп-хисап күрсәткечләренең төгәл күрсәткечләрен нигезләү буенча мәгълүматлар берничә төп юнәлеш буенча җыелган:

1) Яр Чаллы шәһәрендә һәм Татарстан Республикасында транспорт һәм шәһәр төзелеше эшчәнлегенең хокукый аспектларын характерлый торган белешмәләр;

2) транспорт инфраструктурасының линияле һәм тиешле булмаган капиталь төзелеш объектлары җыелмасы буларак үсешен характерлаучы мәгълүмат һәм күрсәткечләр.

367. Түбәндәге чыганаклар файдаланылган:

1) булган хәлне анализлау нәтиҗәләре;

2) шәһәр тормышының төрле өлкәләре эшчәнлеген характерлаучы күрсәткечләр;

3) ведомство сораштырулары нәтиҗәләре;

4) эш барышында үткәрелгән табигый тикшеренүләр нәтиҗәләре, шул исәптән транспорт һәм җәяүлеләр хәрәкәтен тикшерү, җәмәгать һәм тышкы транспорт эшен тикшерү;

5) транспорт инфраструктурасын үстерү һәм тулаем Яр Чаллы шәһәрен үстерү буенча гамәлдәге шәһәр төзелеше документациясе.

6) Генераль план материаллары.

368. Башлангыч мәгълүматны җыю транспорт өлкәсе эшчәнлегенең барлык төп юнәлешләре буенча гамәлгә ашырылды: урам-юл челтәре, җәмәгать һәм тышкы транспорт, парковка пространствосы, җәяүлеләр хәрәкәте. Яр Чаллы шәһәренең транспорт системасын үстерүнең уңай һәм тискәре яклары ачыкланды.

369. Эшләнә торган документта транспорт өлкәсе эшчәнлегенең югарыда санап үтелгән барлык юнәлешләре чагылдырылган, аларны нормалаштыруның максаты - Яр Чаллы шәһәре өчен нәтиҗәле шәһәр төзелешен проектлауны тәэмин итү.

370. Исәп-хисап күрсәткечләрен һәм норматив таләпләрне нигезләү өчен эшләнгән документ составында шәһәр транспорт инфраструктурасын үстерү өлкәсендә гамәлдәге техник һәм норматив актлар, шулай ук тармак норматив документлары каралды.

371. Норматив документны эшләгәндә гомуми принциплар:

1) гамәлдәге норматив документлардан күчү принцибы;

2) «уртача яңалык» принцибы, ягъни нормативлар проектлауның иң яхшы казанышларын гомумиләштерергә һәм беркетергә тиеш, әмма норматив таләпләр тамырдан үзгәрергә тиеш түгел;

3) якын килүнең системалылыгы һәм комплекслылыгы принцибы;

4) Яр Чаллы шәһәренең төрле функциональ һәм территориаль зоналарында урнаштырыла торган транспорт объектлары өчен нормалаштырылган параметрларга дифференциацияләнгән якын килү принцибы.

372. Яңа норматив документ составында эшләнгән транспорт инфраструктурасы үсешенең нормалаштырылган исәп-хисап күрсәткечләре норматив таләпләрнең ике принципиаль юнәлешен тәкъдим итә:

1) транспорт инфраструктурасын үстерү буенча таләпләр (линия һәм линияле булмаган транспорт объектларына карата ихтыяҗлар);

2) Яр Чаллы шәһәренең төрле территорияләрендә кирәкле транспорт хезмәте күрсәтүне тәэмин итү буенча таләпләр (социаль өлеш).

373. Исәп-хисап норматив күрсәткечләренең микъдар күрсәткечләрен билгеләү методикасы сайланган күрсәткечнең билгеләнүенә бәйле рәвештә билгеләнә һәм җыелган саннардан төрле чыгыш күрсәткечләренә нигезләнә.

374. Җирле нормативлар өчен чагыштырмача яңа юнәлешләр түбәндәгеләрне нормалаштыруның түбәндәге юнәлешләре була:

1) УЮЧ классификациясе: УЮЧ классификациясендә Яр Чаллы шәһәрендә реаль барлыкка килгән шулай ук Генераль планда УЮЧ структурасына туры китерү максатыннан җитди үзгәрешләр тәкъдим ителде;

2) җәяүлеләр хәрәкәтен, җәяүлеләр урамнарын, мәйданнарны, яр буен, җәяүлеләр зоналарын оештыру өлешендә җәяүлеләр хәрәкәте шартларын яхшырту, җәяүлеләр өчен юл өлеше дәрәҗәсендә һәм аннан читтә юллар салу;

3) велосипед хәрәкәтен тәртипкә салу: велосипед юллары классификациясе һәм аларның параметрлары тәкъдим ителде.

375. Транспорт инфраструктурасын үстерүгә карата барлык норматив таләпләр, Россия шәһәрләрендә һәм чит илләрдә норматив таләпләрне куллану практикасын анализлауны исәпкә алып, әмма беренче чиратта, Яр Чаллы шәһәрен шәһәр төзелеше һәм социаль-икътисадый үстерү үзенчәлекләреннән чыгып эшләнде.

54 бүлек. Инженерлык инфраструктурасы

376. Инженерлык инфраструктурасы объектлары өлешендә җирле нормативларны эшләгәндә, Яр Чаллы шәһәре территориясен үстерү үзенчәлекләрен

исәпкә алып, инженерлык инфраструктурасы объектларын урнаштыру кагыйдәләре һәм җирле нормативларның гомуми өлешендә урнашкан инженерлык инфраструктурасы өлешендә исәп-хисап күрсәткечләрен формалаштыруга сизелерлек йогынты ясаучы яисә күрсәтүче документлар җыелды:

1) Генераль план;

2) шәһәр округының инженерлык инфраструктурасының гамәлдәге торышы турында эксплуатация оешмаларының хисап күрсәткечләре;

3) Яр Чаллы шәһәренең аерым территорияләрендә расланган һәм эшләнгән планлаштыру проектлары;

4) шәһәр чикләреннән магистраль газүткәргечләр чыгаруга расланган проект документациясе;

5) инженерлык инфраструктурасы объектларын үстерү һәм урнаштыру, энергияне сак тоту буенча федераль һәм республика программалары, концепцияләр һәм стратегияләр;

6) Россия Федерациясенең инженерлык ресурсларына ихтыяҗын тәэмин итү нигезләрен билгели торган Россия Федерациясе Хөкүмәтенең норматив-хокукый актлары;

7) санитар-эпидемиологик иминлек таләпләре, инженерлык инфраструктурасы объектларын проектлау һәм саклау нормалары һәм кагыйдәләре.

IV кисәк. ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЕШЕН ПРОЕКТЛАУ НОРМАТИВЛАРЫНЫҢ ГОМУМИ ӨЛЕШЕНДӘГЕ ИСӘП-ХИСАП КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕН КУЛЛАНУ КАГЫЙДӘЛӘРЕ ҺӘМ ӨЛКӘСЕ

377. Җирле нормативлар нигезләмәләре яР Чаллы шәһәре территориясендә территорияне үстерүне территориаль планлаштыру эшчәнлеген гамәлгә ашыручы дәүләт органнары һәм җирле үзидарә органнары, юридик затлар һәм гражданнар өчен җир участокларыннан файдалану төрләрен билгеләү, күчемсез милек объектларын проектлау, төзү, реконструкцияләү һәм капиталь ремонтлау, территорияне планлаштыру документларын һәм документларын эшләү һәм килештерү буенча мәҗбүри:

1) Генераль планга һәм Җирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен килештергәндә, раслаганда, һәм үзгәрешләр керткәндә;

2)Яр Чаллы шәһәре территорияләрен планлаштыру һәм ызанлау проектларын әзерләгәндә һәм караганда;

3) җир участогының шәһәр төзелеше планнарын әзерләгәндә;

4) тармак схемаларын һәм территорияләрне резервлау схемаларын эшләгәндә һәм караганда;

5) эскиз тәкъдимнәрен әзерләгәндә һәм караганда;

6) эскиз проектларын проектлаганда һәм килештергәндә һәм социаль, транспорт, инженерлык инфраструктуралары объектларының эш проектларына экспертиза уздырганда;

7) капиталь төзелеш объектларын проектлаганда.

378. Җирле нормативлар Яр Чаллы шәһәренең яңа төзелә торган территорияләрендә, шулай ук оешкан төзелеш шартларында яңа төзелеш территориясендә һәм участокларында гамәлдә.

379. Җирле нормативлар капиталь төзелеш объектларын өстәүне һәм (яисә) киртәләү конструкцияләренең чикләрен үзгәртүне, киртәләү конструкцияләренең санын арттыруны, шулай ук катлар санын арттыруны күздә тоткан реконструкция проектларын әзерләгәндә һәм караганда кулланыла.

380. Территорияләрне планлаштыру һәм (яисә) ызанлау проектларын әзерләгәндә аларны раслау датасына гамәлдә булган Җирле нормативлар яисә аларны планлаштыру проектын әзерләү турында карар кабул итү датасына гамәлдә булган Җирле нормативлар кулланыла.

381. Территорияләрне планлаштыру һәм (яисә) ызанлау проектларына үзгәрешләр кертү проектларын әзерләгәндә территорияләрне планлаштыру һәм (яисә) ызанлау проектын раслау датасына гамәлдә булган Җирле нормативлар яисә планлаштыру һәм (яисә) ызанлау проектларына үзгәрешләр кертү турында карар кабул итү датасына яисә аларны раслау датасына гамәлдә булган Җирле нормативлар кулланыла.

382. Расланган планлаштыру проекты чикләрендә урнашкан территорияләрдә эскиз тәкъдимнәрен һәм төзелеш проектларын әзерләгәндә территорияне планлаштыру проектын раслау датасына гамәлдә булган Җирле нормативлар яисә эскиз тәкъдимнәрен һәм төзелеш проектлары әзерләү датасына гамәлдә булган Җирле нормативлар планлаштырыла торган төзелешнең исәп күрсәткечләре территорияне планлаштыру проектында салынган күрсәткечләрдән артмаган очракта кулланыла.

383. Эскиз тәкъдимнәрендә һәм төзелеш проектларында планлаштырылган төзелешнең исәп-хисап күрсәткечләре территорияне планлаштыру проектында салынган күрсәткечләрдән артып китсә, территорияне планлаштыруның яңа проектын эшләү зарур.

384. Төзелешкә рөхсәт алынган, төгәлләнмәгән төзелеш объектларына карата проект документациясен әзерләгәндә, шул исәптән гамәлдә булган вакыты тәмамланган төзелеш объектларына карата, төзүчеләр түбәндәгеләрне сайлыйлар:

1) төзелешкә рөхсәт бирелгән көнгә гамәлдә булган җирле нормативлар,

2) территорияне планлаштыру проектын раслау вакытына гамәлдә булган җирле нормативлар (территорияне планлаштыруның расланган проекты булган очракта),

3) билгеләнгән тәртиптә расланган территорияне планлаштыру проектларында билгеләнгән исәп-хисап күрсәткечләрен үтәгән очракта, гамәлдәге нормативлар.

385. Махсус сакланылучы табигать территорияләрендә Җирле нормативлар махсус сакланылучы табигать территорияләре өлкәсендәге законнарга каршы килмәгән өлешендә кулланыла.

386. Табигый һәм яшелләндерелгән территорияләрдә Җирле нормативлар күрсәтелгән территорияләрне саклау һәм алардан файдалану кагыйдәләренә каршы килмәгән өлештә кулланыла.

387. Мәдәни мирас объектын саклау зоналары чикләрендә урнашкан территорияләрдә җирле нормативлар мәдәни мирас объектларын саклау өлкәсендәге законнарда билгеләнгән таләпләргә каршы килмәгән өлештә кулланыла.

388. Территорияләрдән файдалануның махсус шартлары булган башка зоналар территорияләрендә Җирле нормативлар федераль һәм республика законнары таләпләренә каршы килми торган өлешендә кулланыла, алар нигезендә территорияләрдән файдалануның махсус шартлары булган зоналар билгеләнгән.